GALATERRA

GALYA'DAN GALATYA'YA

F. Tansu Salman

Nisan 2008

İstanbul

Dijital yayın için edit ve görselleme: Murat Özgen Ayfer

Tarih boyunca,

Anadolu'da yerleşmiş tüm insanların anısına…

ÖN SÖZ

Tarih ile ilgili çalışma yapınca, olayların nasıl birbirine bağlı olduğu ve nasıl birbirini etkilediği anlaşılıyor. Böyle olmasına rağmen, tarihçiler bazı olaylara sanki o kadar önemli değilmiş gibi daha az yer vermekteler. Aynı zaman dilimi içinde geçen olayların bir kısmı zaman içinde çok daha sık söz edilip popülaritelerini arttırırken, bir kısmı ise önemsiz olmamalarına rağmen, her nedense, çok sönük kalıyor ve neredeyse tarih sayfalarından siliniveriyor. Belki bunda tarihçilerin olayları anlatmadaki seçicilikleri ve bazı olaylarda taraf tutmaları rol oynayabilmekte.

Bu kitapta M.Ö. 4. yüzyıl sonu ve 3. yüzyıl başında Anadolu ve çevresinde geçen olaylara yer verilmiştir. O tarihlerde, belki de dünyanın en büyük imparatorluğu olan Büyük İskender İmparatorluğu çok kısa bir sürede büyüdü ve on sene gibi kısa bir süre içinde de çökmeye başladı. İskender'in ölümünden sonra ona en yakın olan generalleri ve sonra da oğulları koca imparatorluğu paylaşmak için savaştılar.

Tarihe "Diadokhoi Savaşları" diye geçen ve 30 yıldan fazla süren bu savaşlardan sonra, imparatorluğun çekirdeği olan Makedonya'nın yanında daha başka yeni krallıklar kuruldu.

Anadolu'da oluşan bu yeni düzeni çok iyi kullanan Romalılar kuvvetlendi ve bir sonraki yüzyılda Anadolu'yu kendi imparatorluklarının bir eyaleti haline getirdiler.

Bu dönemin Roması ve Hellenik dünyası tarihçiler tarafından çok iyi incelenip, onlar hakkında yığınla yazılar yazılırken, aynı dönemde yaşanan olaylara çok önemli etkileri olduğu bilinen Kelt dünyasından yeteri kadar söz edilmediği dikkati çekmektedir.

Hâlbuki o dönemin Anadolusunda, Kelt kökenli Galatların o yeni ortaya çıkan krallıklarla çok yakın ilişkileri olmuştu. Belki de bunda Kelt toplumlarının içine kapanık yaşam biçiminin de rolü vardı.

Avrupa'da Galyalı, Anadolu'da Galat olarak adlandırılan Keltler, İskender'in halefleri arasındaki savaşları çok yakından takip etti ve Anadolu'ya geçiş için en iyi zamanı kolladılar. Son generalleri de öldükten sonra Makedonya ve Hellas'ı işgâl ederek güçlerini gösterdiler. M.Ö. 287 yılında boğazları geçtiler. Anadolu'daki krallıkların ve kolonilerin oluşması, gelişmesi ve yok olmalarında katkıları oldu.

Anadolu halkının ana tanrıçası Kibele'nin koruyuculuğunu üstlendiler. Romalılarla da savaştılar ama onlarla baş edemediler. Sonra Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki statükosunu koruyan bir bekçi durumuna getirildiler.

Keltler, ticaret ve iletişim işlerinde yazıyı kullanmalarına rağmen kendilerine özgü ezoterik öğretilerinde yazıyı kullanmamışlardı. Druid öğretisi yazıyla değil, inisiye olan gençlere zaman içinde sözlü olarak verilirdi. Yazının beyni tembelliğe alıştırdığına, ezberleyerek bilgilerin daha kolay ve daha etkili kazanılıp saklanabildiğine inandıkları söylenir. Bu nedenle kendi tarihlerini, örf ve âdetlerini, anlatan Kelt kaynaklı yazılara çok rastlanmamıştır.

Bu toplum ile ilgili elimizde olan veriler az da olsa, neredeyse tamamı Hellen ve Roma kökenli tarihçi, gezgin veya edebiyatçılar tarafından yazılmıştır. Bu nedenle olsa gerek, o dönemin Kelt toplulukları ile ilgili yazılar sadece az sayıda olmakla kalmaz, ayrıca taraflı olduğu izlenimini de uyandırmaktadır.

O dönemin savaş ve çatışmalarla dolu dünyasında, Galyalılar ve Galatlar neredeyse her zaman diğer güçlerle savaş halindeydiler. Onların kendilerine has savaş yöntemleri düşmanlarına korku verirdi. Bu savaşlarla ilgili veriler Hellen ve Roma kaynaklı olunca, savaşçı bir kavim olan Keltler genellikle barbar, acımasız, yağma ve ganimet peşinde olan savaşçılar olarak tanımlanmıştır. Diğer savaşçıların da onlardan aşağı kalmayacak kadar kıyasıya dövüştüğü bir dönemde, Keltlerin bu şekilde tanımlanmaları, bende *"onlara acaba haksızlık mı ediliyor"* sorusunu uyandırmıştır.

Bu son yorumum doğru veya yanlış olabilir. Ancak şu bellidir ki o devir Keltlerini kapsayan bilgiler, sadece tek tük arkeolojik bulgular ve Hellen-Roma tarihçilerinin yazdıkları ile sınırlıdır.

Bu noktadan yola çıkarak bu kitapta, o devirde yaşananlar, o bildiğimiz anlatanların gözüyle değil de o devrin Galyalı veya Galatların gözünden bakılarak yazılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle bu romanda yazılanlar diğer kaynaklardan farklıymış gibi algılanabilir.

Bununla beraber, tarihî bir roman tarzında yazılan bu kitaptaki olaylar tamamen tarihsel verilere sadık kalınarak, saptırılmadan anlatılmaya çalışılmıştır. Ancak tarihte “bilinmeyen” olarak görülen ve özellikle Kelt toplumunu içine alan olaylarda, hayal unsuru kullanılarak, tarihçilerin boş bıraktığı yerler doldurulmaya çalışılmıştır. Hakkında yeterli bilgi olmayan bazı olaylar, tarihsel veriler yanında, mitolojik öykülere ve varsayımlara dayandırılarak, anlatım veya diyaloglar şeklinde roman içinde çeşitli yerlere yerleştirilmiştir.

Anlatılanların bazıları da olaylar arasına sadece kurgu olarak eklenmiştir. Bu nedenle, bu romanda anlatılanların bir kısmı tarihsel verilere dayanmadığından, başka çalışmalarda güvenilir bir kaynak olarak kullanılamayacağı bilinmelidir.

Bu kitabı yazarken, o dönemi ve o dönemin insanlarını anlatan Livius, Diadoros, Plutarch, Cicero, Caesar, Strabon, Pausanias gibi antik devir tarihçilerinin eserlerini, arkeolojik bulguları, sikkeleri ve yazıtları kaynakça olarak vermiş birçok kitap ve web sitesinden yararlandım. Bu çalışmayı yaparken, Anadolu topraklarında yaşamış ve tarihe önemli katkıları olduğuna inandığım Galatlar hakkında ülkemizde fazla bir çalışma yapılmamış olduğunu hayretle görmüş oldum. Galatlar hakkında Türkçe yazılmış sadece iki kitap, Mehmet Ali Kaya’nın “Anadolu’daki Galatlar ve Galatya Tarihi” ve Murat Arslan’ın “Galatlar”ı, yararlandığım en önemli iki kaynak olmuştur. Ayrıca Suzan Alberk tarafından 1979 yılında dilimize çevrilen Fernand Lequenne’nin kitabının bu konuda en önemli kaynak olduğunu belirtmek gerekir (Les Galates 1959).

Bu kitabın amacı, Anadolu’ya kalıcı etkileri olduğuna inanılan, ancak tarih kitaplarında olması gerektiği kadar yer almayan olayları okuyucuya sunmak ve tarih okuma alışkanlığımızı geliştirmeye çalışmaktır.

Sanırım okuyuculardan bazıları Anadolu’da yaşanmış bu olayları ilk defa duymuş olacak ve şaşıracaklardır. Umarım bu kitap bu konuda yapılan çalışmaların artmasına ve yeni kitapların yazılmasına vesile olur.

Tansu Salman

Mart 2008

696. olimpiyat, 3.yıl; Cutios (rüzgâr zamanı)

TAKVİM HAKKINDA KISA BİLGİ:

Bu kitapta zamanımızda kullandığımız Gregoryen takvime ek olarak Hellenik takviminin olimpiyatlarına ve bazı yerlerde de Kelt takviminin mevsim ve aylarına yer verilmiştir.

Olayların anlatıldığı devirlerde her ülke veya toplum kendine göre takvimler kullanabilmekteydi. Ancak hem Hellen dünyasının daha bilinir olması hem de bu takvimin her yerde kullanabilirliği, ülkeler arası ilişkilerde daha çok Hellen takviminin kullanılmasına neden olmuştu.

Her dört yılda bir yapılan olimpik oyunlar, Hellen takvimin kullanılmasını daha pratik hale getirmekteydi. Bu takvimin yılları olimpik oyunların başlama zamanlarına göre ayarlanmıştı. Her iki olimpiyat oyunlarının arası, takvimin bir "olimpiyat"ını oluşturmaktaydı. Şu an kullandığımız takvime göre dört yılda bir yapılan olimpiyat oyunlarının her birinin başlangıcında bir olimpiyat başlamış oluyordu.

Bir diğer deyişle bir olimpiyat dört Gregoryen yıla karşılık gelmektedir. Her olimpiyatın ilk yılı, oyunların başladığı Temmuz ayındadır. Bir sonraki olimpiyat oyunlarının başladığı gün biter.

O yılın ilk ayının ilk günü ayın dolunay olduğu gece yarısıdır. Bu nedenle her yılın başladığı gün dolunayın durumuna göre Temmuz'un değişik günleri olabilir.

İlk olimpik oyunların yapıldığı M.Ö. 776 yılı, ilk olimpiyatın birinci yılını gösterir. İlk açılışın yapıldığı bu yılın Temmuz ayı ortası, 09/10 Temmuz gece yarısı bu takvimin ilk gününün başlangıcıdır.

Bu romanda, o zamanların insanlarını ve yaşananları daha yakından hissedebilmek için bu takvime yer verildi.

Kitabın bölümleri de olimpiyatlara göre ayrılmış olup dört Gregoryen yılı kapsayan her bir bölüm o olimpiyatın adını almıştır.

KRONOLOJİ

(Gregoryen takvime göre yapılmıştır)

M.Ö.	
390	Galyalıların Roma'yı işgâli
335	Galyalılarla İskender'in karşılaşmaları ve Makedonya Krallığı ile yaptıkları ilk anlaşma
323	İskender'in Babil'de ölümü
316	II. Arsinoe'nin doğumu, Ptolemi'nin İskenderiye kütüphanesi oluşturmaya başlaması
306	Selamis deniz savaşı; Antigonos, Ptolemi, Lysimakhos, Seleukos ve Kassandros'un kral unvanlarını almaları
301	Ipsos savaşı, Antigonos'un ölümü
299	Lysimakhos ve Arsinoe'nin evlenmeleri
294	Demetrios'un Makedonya kralı olması
288	Lysimakhos, Ptolemi, Seleukos ve Epeiros'lu Pyrrhos'un Makedonya ve Yunanistan'a saldırmaları
283	I.Ptolemi'nin ölümü
282	Arsinoe ve Keraunos'un düzenledikleri komplo sonucu Lysimakhos'un oğlu Agatokles'in ihanet ile suçlanması ve ölümü
281	Kurupedion savaşı, Lysimakhos'un ölümü
280	Galyalıların Makedonya'yı işgâli
279	Thermophylai savaşı, Arsinoe'nin İskenderiye'ye gidişi, Delphoi baskını
277	Galatların boğazları geçişi
273	Paphlogonia savaşı, Galatların Galatya bölgesine yerleşmesi
270	Filler savaşı, Seleukos'un Galatların Galatya'da kalmalarına göz yumması
268	Arsinoe'nin olimpiyat şampiyonu olması ve Arsinoe'nin ölümü
218-202	Roma ve Kartaca arasındaki II. Pön savaşı
215	Hannibal'ın Makedonya kralı V.Philip ile ittifak yapması
204	Kibele'nin Roma'ya getirilmesi

ÖN BİLGİ

M.Ö 5000 yıllarında, belki de daha önceleri- Avrupa'da Keltçe denilen bir dil kullanan insanlar yaşardı. Bu insanların varlığı M.Ö 7. ve 6 yüzyıllarda tarihte kendini göstermeye başladı. Şimdiki Avusturya bölgesindeki Halstatt (M.Ö. 1200 – 475) ve Fransa-İsviçre sınırındaki La Tene (M.Ö. 500 – 50) kültürlerinde Keltlerin etkili olduğunu gösteren arkeolojik deliller mevcuttur. Bu bölgeler başta olmak üzere Avrupa'da birçok nehir, göl ve dağ gibi önemli yerlere Keltçe isimler verilmişti.

Avrupa'nın ilk topluluklarından biri olarak bilinen Keltlerin kendilerine has etkili savaş yöntemleri özellikle M.Ö 400 yıllarından sonra tüm Avrupa'da büyük ün ve korku salmıştı. Keltler orta Avrupa'da sıkışıp kalamamış, bitmeyen savaşlar, Roma hâkimiyeti, nüfus artışı, yeni yer arayışları ve daha fazla zenginlik beklentisi gibi çeşitli nedenlerle, Kuzeyde Britanyanya'ya, Batı'da İspanya'ya, Doğuda Balkanlar'a ve sonra da Küçük Asya'ya göç etmişlerdir.

Tarihin ilerleyen sayfalarında, "Kelt" sözcüğü daha çok Britanya'ya giden İrlanda ve İskoçya'daki Keltler için kullanılmıştır. Orta Avrupa ve Kuzey İtalya'da yaşayanlara da "Gal" denilmeye başlanmış ve bu bölgeler "Galya" olarak adlandırılmıştır. M.Ö. 278 yıllarında boğazları geçerek Anadolu'ya yerleşen Galyalılar için ise "Galat" sözcüğü kullanılmıştır.

Galatlar Orta Anadolu'da bugünkü Ankara ve çevresinde yerleşmiş ve bu bölgeye "Galatya" denilmiştir.

Bölüm 1

Galyalılar ve Roma

Bir imparatorluğun çöküşü

Yeni düzen için umutlar ve bu uğurda yapılan kavgalar

Galatya'ya göç hazırlıkları

Vae Victis

ROMA

M.Ö. 390 (97. olimpiyat, 3.yıl)

Tuna nehrinin güneyinde yaşayan Keltler, M.Ö. beşinci yüzyıl sonlarında, German kabilelerinin baskısı sonucu yeni yerler edinmek için, Alpleri geçerek Po nehrinin geçtiği vadiye gelmek zorunda kaldı. Bu bölgelere Etrüksler hâkimdi ve o sıralar Romalılarla barış halindeydiler.

Daha önceden olan ticari ilişkileri nedeniyle burada yaşayan Etrüskler ve yeni gelen Keltler birbirlerine çok yabancı sayılmazlardı. Kelt kabilelerinin bir kısmı yeni yurtlarında tarım ve hayvancılıkla uğraşarak, Etrükslerle kavgasız bir hayata devam ederken, Adriyatik sahilleri dolaylarında yerleşen bir kısım Kelt kabilesi ise daha ötelere gitme planları yapmaktaydı.

İşte bu kabilelerden biri olan Senon kabilesi, Etrüsk bölgesini işgâle devam ederek, Roma'nın 180 km kadar kuzeyindeki, Etrüsklerin en büyük şehirlerinden biri olan Clusium'a saldırdılar. Senonların lideri, Brennos adında korkusuz bir Kelt savaşçısıydı.

Etrüskler Romalılardan yardım istemek zorunda kaldı. Romalılar anlaşma yapmak için Senon kabilesine bir heyet gönderdi. Keltler bu heyetin başında olan üç elçinin asıl amaçlarının anlaşma olmadığını fark etmekte gecikmedi. Bu elçiler, Brennos ordusunun gerçek gücünü anlamak için gönderilmişti. Üstelik elçiler Brennos'a çok küstahça davranarak Kelt kabilesini küçümsedi.

Elçilerin bu saygısız davranışı karşısında Brennos, bağırarak şu mesajının Roma'ya iletilmesini istedi:

"Biz sizin varlığını çoktandır biliyorduk; ancak siz bizim varlığımızı şimdi öğrendiniz!"

Bunun üzerine elçiler Brennos'un çadırını öfkeyle terk etti ama Roma'ya dönmediler. Brennos'un komutanlarıyla ağız dalaşına girişip kavga etmeye başladılar. Birbirlerine küçümseyici sözlerle ve hakaretlerle atışmalar devam etti. Bu didişme sırasında Kelt komutanlardan biri bıçaklanarak öldürüldü.

Bu durum karşısında Keltler galeyana gelmiş bir halde Romalıları kovaladı. Elçiler Roma'ya kaçarcasına dönmek zorunda kaldı. Clusinum'u kurtarmak mümkün olmamış ve durum daha da kötü bir hal almıştı. Şimdi peşlerinde kızgın bir Kelt ordusu vardı.

Bu defa elçi gönderme sırası Senonlar'a gelmişti.

Kızgın Brennos Romaya üç elçi gönderdi. Komutanlarından birini öldürerek kaçan o küstah elçilerin geri verilmesini istedi. Onları cezalandırmakta ısrar etmekteydi.

Roma bu isteği kesinlikle yerine getirmeyeceğini bildirdi.

Artık öfkeli Kelt ordusunun Roma'ya yürüme vakti gelmişti.

Böylece Galyalılar Roma bölgesini işgâl etmiş oldu.

Artık Roma'nın güvenliği tehlikedeydi. Galya ordusu Roma'ya 20 km kadar yaklaşmıştı. Romalıların 40 bin kişilik bir ordusu da hazır bir durumda beklemekteydi.

Quintus Sulpicius komutasındaki Roma ordusu ile Brennos'un arkasındaki Gal ordusu Allia nehri kıyılarında karşılaştı.

Romalı askerler bu öfkeli ordu karşısında ezildi. Bir kısmı Roma'ya bir kısmı da Veli şehrine doğru kaçmaya başladı. Büyük bir kısmı ise savaşta öldü.

Brennos'un askerleri Romalıları Roma şehrinin içlerine kadar kovadı. Roma şehrinin, hafızalardan silinemeyecek işgâli başlamıştı. M.Ö. 753 yılında kurulmuş olan Roma ilk defa yok olma tehdidi altındaydı.

Roma askerleri panik içindeydi.

Romalıların şehir duvarlarını korumaya güçleri yetmedi. Şehrin içinde bir tepe üzerinde olan Kapitol'e sığındılar. Kadın ve çocukların bir kısmı yakındaki Vei şehrine yollanmıştı. Roma sokaklarına bir sel gibi dalgalar halinde akarak, önlerine geleni yıkmaya ve yakmaya başlayan Galleri kontrol etmek imkânsızdı...

Üç gün gibi kısa bir süre içinde Kapitol dışında tüm şehir işgâl altındaydı. Buraya kadar gelebilen komutanlar ve yöneticiler bu tepede mahsur kalmışlardı.

Şehrin talan edilmesi ve Kapitolü ele geçirme çabaları haftalarca devam etti.

Bir gece Brennos'un özel eğitim görmüş askerleri sessizce Roma sokaklarından ilerleyerek Kapitol duvarlarına yaklaştı. Artık Roma dayanma gücünün sonlarına gelmek üzereydi. Gecenin sessizliğinde Kapitol'e yaklaşan askerlerin yapacağı bu ani baskın, Roma'nın sonu olabilirdi.

Tam bu esnada Juno Tapınağı'nın bahçesindeki kazlar yaklaşan askerlerin ayak seslerini duydu ve başladılar hep bir ağızdan cıyaklamaya.

Kazların bağırtısından Romalılar uyandı. Hemen durumu fark eden *Marcus Manliusus* askerleri toparladı ve cesaretlendirdi.

Roma askerleri yorgun olmalarına rağmen, Gallere karşı saldırıya geçti ve şaşıran Gal askerlerini öldürdüler.

Kapitol kurtulmuştu ama Roma'nın işgâli ve Kapitol'ün kuşatılması devam ediyordu.

Kuşatma yedi ay kadar sürdü. Kapitol'deki küçük garnizonda artık su ve yiyecek sıkıntısı dayanılmaz hale gelmeye başlamıştı. Romalı yöneticiler Brennos ile bir anlaşma yapmaya karar verdi. Brennos da Kuzeyde bıraktığı kendi insanlarının güvenliği için duyduğu endişe ve ordusunda başlayan dizanteri nedeniyle anlaşma yapmaya istekliydi.

Yapılan anlaşma sonucu Brennos bin libre (=454 kilo) karşılığı fidye alarak Roma'yı terk etmeyi kabul etti.

Ertesi sabah meydanda üç direk çatılarak terazi kuruldu. Terazinin iki ucuna bağlanan ince zincirlere bağlanmış savaş kalkanları her iki kefeyi oluşturdu. İnsan boyundaki bu terazinin başında Brennos ve Romalı yöneticiler toplandılar. Altın külçeler ve halkalar bir kefeye, ağırlıklar bir kefeye konuldu ve tartılmaya başlandı.

Ancak Romalı bir tribün, "Olmaz böyle tartı, haksızlık var!" diye bağırdı. Kefedeki ağırlıkların konuştuklarından daha fazla olduğunu söyleyerek öfkelendi. Bunun üzerine Brennos mağrur bir şekilde haykırarak sadece iki kelime söyledi:

"Vae Victis!" *

Elindeki kılıcını ağırlık kefesinin üzerine fırlatarak ağırlığı daha da arttırdı.

---

* "Vae Victis!" (*Woe to vanquished*): "Vah yenilenin başına gelenlere!"

Brennos Romalılara mağlup ve çaresiz olduklarını yüzlerine vurarak itiraz etmeye hakları olmadığını söyledi.

Romalılar çılgına döndü; yenilmiş olsalar da, bu küstahlık kabul edilemezdi. Bu sırada Romanın eski diktatörü *Marcus Furius Camillus,* kalan orduyu Veii'de toparlamış ve Roma'ya girmek üzereydi. Sokaklarda askerler dövüşmeye başladı. Brennos ve adamları altınları ve diğer ganimetleri alarak, mağrur ve daha zengin olarak Roma'dan ayrıldılar. Roma kurtulmuştu.

Roma kurtulmuştu ama Galyalı korkusu hep devam etti. Sonraki yıllarda Roma'nın kuvvetlenmesine ve büyümesine rağmen, Kartaca savaşlarının sonuna kadar Roma için bir tehdit oldular.

Roma bu yenilgiyi hiç unutmadı. Ancak bu hezimetin yararları da oldu. Mağlupların değişmeyecek acı kaderini çok yakından hisseden Roma, bu olaydan sonra şehir duvarlarını hemen onardı ve tüm şehirlerinin, garnizonlarının, kamplarının korunmasına daha çok önem verdi. Silahlarını geliştirdi. Yunan falanks sistemini kaldırarak, kendilerinin oluşturdukları lejyon sistemine geçtiler. Savaş düzeninde, zenginlik ve rütbe kriter olmaktan çıkarılarak genç ve kuvvetli askerleri ön sıralara yerleştirilmesine karar verildi.

Belki de bu düzenlemeler, Roma'nın gelecekte bir imparatorluk olacak şekilde yayılmasına temel teşkil etmiş oldu.

Vergina (Kütleş, Selanik'in 80 km güney batısı)

M.Ö. 336 Ekim (111.Olimpiyat, 1.yıl)

M.Ö 4. yüzyılın başlarından beri Makedonyalılar güçlenmeye başlamış, ikinci yarısından sonra da Hellenleri egemenlikleri altına almışlardı. Artık Makedonya kralı II Philip ve oğlu İskender Küçük Asya'ya geçerek Perslere saldırmayı düşünmeye başlamışlardı.

Makedonya Krallığının başkentinde büyük bir düğünün hazırlıkları tamamlanmış, kraliyet ailesinin yerlerini alması bekleniyordu. Kralın kızı Kleopatra evleniyordu. Makedonya Kralı II. Philip, kızını, karısı Olympias'ın kardeşi Epeiros Kralı I. İskender'e verecekti.

Eğlenceler iki gün sürmüş, sıra düğünün resmî kısmına, kralın evliliği onaylamasına gelmişti.

Makedonya'nın yüksek komutanları ve tanınmış kişileri, Vergina şehrinin merkezindeki açık tiyatronun alt basamaklarındaki protokol kısmında yerlerini almışlardı. Yunan kentlerinden gelen konuklar ise ikinci sıraya yerleşmekteydiler.

Sahnenin sağını ve solunu dolduran kraliyet muhafızları büyük bir dikkatle yerlerini almakta olan davetlileri izliyordu. Halk tüm basamakları doldurmuş, girmek isteyenler kapılarda kuyruk oluşturmuştu. Çok olay yaşanmış son kraliyet düğününden bu yana fazla zaman geçmiş sayılmazdı. Bu yılki bu kalabalık belki de geçen yıl yaşanan o skandal düğünün izlerinin hafızalardan silinmemiş olmasından ötürüydü.

II. Philip'in Pers seferine hazırlandığı geçen olimpiyatın son yılında yapılmış olan o unutulmayan düğünde, kral ve kraliçenin kavgası tüm Makedonyalılarca

duyulmuş, akşam ziyafette de kralın oğlu İskender'in öfkesi ve yeni üvey annesinin amcasına tepkisi tüm krallıkta yankılar yapmıştı (M.Ö. 337).

Bu olay, Kral II. Philip'in generallerinden biri olan Attalus'un yeğeni Eurydice'e âşık olması ve evlenmeye karar vermesiyle başlamıştı. O zamanlar kralların çok evlilik yapması yadırganacak bir olay olmasa da Kralın halen evli olduğu karısı Olympias yani İskender'in annesi, buna çok kızgındı. Kocasının bu körpecik kızla evlenmesini kabul edemiyordu. Kıskanç kraliçenin durdurulamayan öfkesi sarayda harem odasında başlamış ve düğün sırasında da devam etmişti. Aile arasındaki bu sürtüşme akşam ziyafette daha da artacaktı.

Düğün kutlamaları sırasında kadeh kaldırma sırası Kralın yeni karısının amcasına gelmişti. Geçen yılki o unutulmayan düğün gecesinde, Attalus elindeki şarap kupasını kaldırarak söze başladı: "Yeni evlilerin ve Büyük Makedonya'nın geleceğine içiyorum." demiş ve devam etmişti düşünemeden, ne kadar büyük hata ettiğini belirtip, "Umarım Makedonyalıların tanrılara yakarmaları kabul edilir ve yeni kraliçemiz sevgili kralımızdan sonra tahta geçecek bir veliaht kazandırır bize!" diyerek bitirmişti.

Bu sözler II. Philip'in Olympias'dan doğma öz oğlu İskender'i çok kızdırmış, "Ne diyorsun sen pis alçak?" diye bağırarak, "Tanrıların laneti üzerine yağsın! Piç miyim ben, küstah çakal!" deyip elindeki demir kupayı Attalus'un kafasına fırlatmıştı.

Oğlunun bu sözlerine çok şaşıran Kral, Attalus'un tarafını tuttuğunu belli edercesine öfkeyle İskender'in üzerine doğru yürüyünce, tüm davetliler Kral ne yapacak diye ellerinde içkileriyle dona kalmıştı. O unutulmayan gecede, büyük bir hışımla haddini bildirmek istercesine İskender'e doğru gelen Philip'in ayağı kaymış ve yere düşmüştü.

Öfkesi daha geçmemiş olan İskender babasının başucuna gelmiş ve alaycı bir şekilde gülümseyerek, "Şu adama bakınız." demişti, "Bu mu Avrupa'dan Asya'ya geçecekmiş? Daha odanın içinde bile bir yerden diğerine gidemiyor!"

Bu hakaret bağışlanamazdı. İskender ve annesi eski kraliçe kraliyet mekânından hemen uzaklaştırıldılar.

O yıl İskender annesini eski memleketi Epeiros'a yerleştirdi ve kendisi Illyria'ya gitti.

İki ay kadar sonra içkinin etkisi ve öfke geçmişti. Baba oğul barıştılar ama kırgınlık geçemedi.

Bir süre sonra, Yunanların da desteğini alan Makedonya Persler'e savaş açtı. Yunan kıyı şehirlerine özerklik verildi. Attalus büyük bir orduyla Küçük Asya'ya

gönderildi. Bu arada Kralın yeni karısından oğlu da oldu ve İskender'in keyfi kaçmıştı.

Geçen yılki düğünü bırakalım ve gelelim şimdi yapılan düğün törenine…

Borazanların ilk ötüşünde, gelin ve damat yerlerini aldılar. Borazanların ikinci uzun çalışında Kral tiyatronun meydanına girdi. Muhafız generalleri etrafını sarmıştı. İskender biraz geriden babasını takip ediyordu. Kral, kızı ve damadının önüne gelince Kleopatra ve Epeiroslu İskender diz çöktüler. Kral onları alınlarından öptü. Tam tahtına doğru yürürken, muhafızlarından biri olan Pausanias hançerini krala sapladı ve Makedonyalı II. Philip tüm Makedonya ve Yunan davetlilerinin gözleri önünde öldü.

Pausanias hemen dışarıda bekleyen arkadaşlarının yanına koştu. Atına binip kaçmak üzereyken diğer generaller ve İskender'in arkadaşları etrafını sardı ve oracıkta öldürülüverdi.

Olayın cinayet mi yoksa suikast mı olduğu anlaşılamadı. Pausanias'ın Kralın eski aşığı olduğu söylentileri bunun bir kıskançlık cinayeti olabileceğini düşündürmekle beraber, politikanın gergin olduğu bu zamanda daha çok komplo teorileri üzerinde duruldu. Yunanlarla Makedonyalıların anlaşmasının devam etmesini istemeyen Persli casusların bir işi olabilirdi. Ayrıca, II Philip'in Illyrialılarla savaşırken Keltlerle bir anlaşma yaptığı söyleniyordu. Belki de istediklerini alamayan Keltlerin bir parmağı vardı Kralın hançerlenmesinde…

Kızgın Olympias ve genç yaşta hırsı gözden kaçmayan İskender'in Pausanias'ı kışkırtması veya kandırması da olabilirdi. Hangi nedenden olursa olsun, sonuçta eski kral ölmüş, yeni Kral III. İskender tahta oturmuştu. Daha sonraları "Büyük İskender" olarak tarihe geçecek olan yeni kral, Makedonya'yı Asya'ya taşıyacak ve dünyanın en büyük imparatorluğunu kuracaktı.

İskender yirmi yaşındaydı ve hemen ordunun başına getirilerek, Makedonya'nın yeni kralı olduğu ilan edildi.

Yeni kral hemen önlemlerini aldı. Önce Kuzey Makedonya'dan sorumlu merkez valisi Lyncestis'i gereken güvenlik tedbirlerini almadığı için idam ettirdi. Babasının yeğenlerinden Aminita'yı, tüm rakiplerini ve ona karşı tavır takınanları öldürttü. Eski kralın yeni karısını ve doğmuş olan kızını da Olympias ortadan kaldırdı. Makedonya kralı ölmüştü ama halk ve askerler "Yaşasın yeni Kral!" diyerek yeni kralın peşinden Asya seferine çıkmaya hazırdı.

KUZEY TRAKYA

M.Ö. 335 (111.Olimpiyat, 2.yıl)

Galyalılar olarak anılan orta Avrupa'daki Kelt toplulukları, M.Ö. 4. yüzyılın yarılarında batıda İber yarımadasına kadar uzanmış, Doğu Avrupa'da da Trakya'ya kadar gelmişti. Keltiberya olarak bilinen batıdaki yarımadada büyük nehirlerin vadilerine yerleşmiş olan Keltler kısmen huzurlu bir hayat yaşarken, doğudaki kabileler ise Makedonya ve Atina'da devam eden çekişmelerden ve savaşlardan tedirgin olmaya başlamıştı. Fransa ve Orta Avrupa'dakiler de kontrol edemedikleri nüfus artışları nedeniyle yeni yerlere göç etmenin hayallerini kuruyordu.

Tuna nehri boyunca doğuya ilerleyen Galyalılar, beğendikleri yerlere yerleşerek yeni kabileler oluşturmaktaydı. Hem birbirleriyle hem de oralardaki yerel kabileler ile oluşturdukları bir ticaret ağı oldukça gelişmişti. Özellikle Adriyatik doğu sahillerindeki Illyrialılar ve Trakya'daki kabilelerle sıkı iş birliği içindeydiler.

Doğu Avrupa'da kurulmuş olan bir Kelto-Illyria-Trakya ticaret hattı, hem Galyalıların ürünleri için güzel bir pazar oluşturuyor hem de Makedonya Krallığı ve Yunan şehirleri hakkında bilgi edinmelerini sağlıyordu.

Daha da doğuya gitme olasılığını da düşünen Galyalılar için buradaki askerî ve siyasî hareketler çok önemliydi.

Galyalıların doğuya en önce yerleşmiş olan Morava vadisindeki kabileleri, sık sık Adriyatik kuzey-batı sahillerindeki ve Ren nehri doğusundaki Kara Orman yakınlarındaki kabilelere haberler göndererek onları son durumlardan haberdar ediyordu. Po ovasından gelen Boii ve Prausi kabileleriyle, doğu Tuna kıyılarında sayıları artmıştı.

Pannonia'ya yerleşmiş olan Boii kabilesinden Bioriks ve Helveti yakınlarındaki Tektosag kabilesinden Kastor, 111. Olimpiyatın ikinci ayında, Trakya'ya da Tuna nehrinin güneyindeki Galatın bölgesine geldiler. Buradaki Galyalıların lideri Amergon'u da yanlarına alarak tekrar kuzeye, Tuna nehrine doğru hareket ettiler. Amaçları yeni Makedonya kralı ile tanışmaktı.

Dev gibi bir adam olan Amergon, Bioriks ve Kastor'u görünce çocuk gibi sevinmiş ve onları öyle bir kucaklamıştı ki her ikisinin de ayakları yerden kesilmişti.

Tuna'nın güney tarafındaki dar yollarda atlarını dört nala sürerek doğuya doğru ilerlediler.

Amergon yolda ilerlerken, her terkedilmiş köy gördüğünde diğerlerini de durduruyor, kuyuya veya ekmek pişirme fırınına bakıyor, etrafı araştırıyordu.

“Ne aranıp duruyorsun koca adam?” diye sordu Kastor, “Acelemiz var.”

“Makedonyalılar gelince bazı Trakya kabileleri korkudan yurtlarını terk etti. Bazıları da İskender’in ordusuna katıldı. Bizim yerleştiğimiz köy de terkedilmişti. Artık oraya Galatin diyoruz”

Cevap gelmemişti henüz.

“Eee?” diye sorusunu yineledi Kastor.

“Gidenler ellerine alamadıkları kıymetli eşyalarını sakladılar. Hazine var mı diye arıyorum. Tanrılara veririz diye.”

“Trakyalılar yok mu yani artık buralarda?”

“Var, var… Azaldılar, ama yine buradalar. İyi ki de varlar. İyi insanlar. Alış veriş de yapıyoruz onlarla.”“

“Illyrialılardan ne haber?” diye sordu Bioriks.

“Trakya’nın batısındakilerle çok iyiyiz. İskender de onlarla iyi anlaşıyormuş.”

“İskender’in buradaki esas amacı ne acaba?” diye sordu Bioriks merakla.

“Kuzeyini garantiye almak, Tuna’nın güvenliğini sağlamak herhalde.” diye cevapladı Kastor.

Bu sırada üzerinde üç ağaç olan bir tepenin yanından geçiyorlardı. Atlarını hafifçe yavaşlattılar ve tırıs tempoda devam ettiler yola, ağaçları seyrederek hayranlıkla… Nasıl da birleştiriyordu bu üç güçlü ağaç gökle yeri birbirine… Dalları yakalıyordu sanki gökyüzünü ve kökleri tutuyordu yeryüzünü. Bu üç güçlü ağaç güçlerini birleştirmişlerdi aynı onlar gibi.

Sordu yine Bioriks: “Kimden korkuyor ki? Bizden mi? Daha gelemedik ki buralara doğru dürüst.”.

Hemen cevap verdi Amergon. “Yok canım.” dedi, “Tam aksine destek bekliyor bizden. Korkusu Perslerden. Karadeniz’den gelip Tuna’ya girmelerinden korkuyor. Biraz da İskitler’den çekiniyor.”

Hızlandılar tekrar. Tepedeki o üç ağaç gibiydiler. Güçlüydüler. Kenetlenince daha da güçlü oluyorlardı. Tüm Galyalılar bir araya gelince daha da güçlü olacaklardı. Sağlam yere basacak, ellerini yukarıya kaldırıp tanrılarından yardım isteyecek ve ağaçlar gibi yerle göğü birleştireceklerdi.

TUNA KIYISI

Aynı saatlerde

Makedonya'nın yeni kralı Trakya işgâlinin yorgunluğunu atmak için çadırının önündeki divanda uzanmış yatıyor, Tuna'nın karşı sahillerini seyrediyordu. Bir gözü de o güzel atı Bucephallus'un üzerindeydi…

Babasının ona atını hediye ettiği günü düşündü. Babasına demişti o kahin "Bucephallus'un üzerindeki kişi dünyanın hâkimidir." diye. İskender ona çocuğu gibi bakıyordu.

Simsiyah at yanı başındaki çimlik alanda otlamaktaydı. Başı bir boğanınki kadar iriydi ve alnının orta yerinde beyazdan bir yıldız vardı. Bu nedenle koymuştu adını Bucephallus diye… Daha sonra İskender, doğu seferlerindeki başarısını, atının alnındaki Pitagoras beşgeninin verdiği güce bağlıyacaktı.

Bucephallus'u ilk gördüğünde 12 yaşındaydı İskender… Babası o gün sarayın avlusunda at satıcıları ve terbiyecileriyle konuşmaktaydı. Diyorlardı ki bu çok iyi cins bir at ama üzerine binmek imkânsız. Bu nedenle de ucuza vereceklerdi. Kral Philip almaya niyetli olmadığını söylemişti. İskender bunu duyunca mermer merdivenlerden koşarak inmiş, babasına atı alması için ısrar etmiş ve ikna etmek içinde onu terbiye edebileceğini, edemezse de parasını kendi kesesinden vereceğini söylemişti. Babası şaşırmış ama oğlunun bu ısrarına sevinmişti de…

İskender evvela atın yanında yavaş adımlarla dolaşmış, kulağına tatlı namelerle fısıldamış ve anlamıştı ki at güneşi arkasına alınca önünde görülen kendi gölgesinden korkuyor. Sonra binmişti ata ve güneşe doğru sürmüştü bu çılgını. At gölgesini görmediği için huysuzlanmamıştı. Herkes şaşırmış ve başlamıştı alkışlamaya.

Kral oğlu ile övünüyordu. Çok sevinmişti,

“Oğlum” demişti, “Belli oldu ki Makedonya sana dar gelecek. Kendi değerine lâyık bir krallık kurmalısın!”

İskender her geçit töreninde ve her gittiği seferde Brucephallus’un üzerindeydi. Makedonya’nın ona dar geldiği anlaşılmaya başlanmıştı. Babasının hayal ettiği Pers seferine artık hazır sayılırdı. Görülüyordu ki dünyanın hâkimi olacaktı.

“Güney-batı tarafındaki tepede üç yabancı savaşçı görünmüş. Buraya doğru geliyorlarmış.” sözleri İskender’i tatlı dalgınlığını ortadan kaldırdı. Bu sözleri söyleyen, yardımcı generali Ptolemi idi.

Daha sonra Mısır hanedanlığını kuracak olan Ptolemi çocukluk arkadaşıydı. Büyük filozof… Zamanın en değerli eğitmeni Aristo’dan beraber ders almışlardı. Aristo onlara edebiyat, hitabet sanatı ve matematik yanında biraz tıp öğretmiş ama onları en çok siyaset ve yöneticilik konularında eğitmişti.

“Kim ola ki bunlar” diye sordu İskender, “korkmadan böylesine, habersizce yanı başımıza kadar gelebiliyorlar?”

Trakyalı kabilelerden olamazlardı. Çoğu zaten aralarına katılmıştı; bir kısmı da köylerinde Makedonya ordusunun kontrolleri altında yaşıyordu. Illyrialılar habersiz gelme cesaretini ve nezaketsizliğini göstermezdi. İskitler ise uzaktaydı ve kuzeydeki gözcüler onların gelişini çoktan haber verirdi.

Nöbetçi subayların nezaretinde kralın çadırına doğru yaklaşan üç yabancıyı şimdi onlar da görmüştü. Atlarına ordunun kamp girişinde el konulmuş olmasının kızgınlığından biraz söylenerek, biraz da işlerini bir an önce bitirmek ister gibi, “hadi artık” dercesine, sabırsız bir şekilde yaklaşmaktaydılar. Nöbetçi subaylardan sanki daha hızlı yürüyecekler de onları geçmemek için yavaşlamaya zorlanıyor gibi bir havaları vardı. Üzerlerindeki demir takıların ve silahlarının şıngırdamasını duymaya başlamışlardı.

“Bunlar hani o duyduğumuz Keltler olmasın” dedi Ptolemi, “hani o çok iyi savaşan barbarlar!”

Aristo’dan duymuşlardı ilk kez Galyalı denen Keltleri. Aristo anlatmıştı onların nasıl korkusuz ve kuvvetli olduklarını. Geleneklerine göre, çocuklarını taa bebekliklerinden beri az giydirir, soğuğa alıştırır, dayanıklı ve kuvvetli olmaları için uzun bir eğitimden geçirirlermiş.

“Evet… Onlar galiba…” dedi İskender, “Hatırlıyor musun? Aristo onların savaşta göründüklerinin aksine disipline çok özen gösterdiklerini anlatmıştı.”

Başını sallayarak ekledi Ptolemi, “Paralı asker olarak da savaşmışlardı bir süre Syrakusa’da Tiran Dionysios’un emrinde on olimpiyat kadar önce. Onlar için, şarabı ve galibiyet sarhoşluğunu abartmasalar, dünyanın en iyi askerleri olurlardı derler.”

Galyalıların miğferleri seçilebilir hal almıştı artık. Güneşin batma vakti gelmişti ve son ışıltıları üç miğferin boynuzları arasından kaybolmak üzereydi.

Boynuzlar iki miğferde kocaman bir koçunki gibiydi. Yaklaştıklarında üçüncüsünün başındakinin, boynuz değil, dev bir kuşun kanatları olduğunu anladılar. Miğferlerin her iki yanındaki bu uzantılar, bu iri adamları daha da devleştiriyordu. Miğferlerinin kenarlarından sarkan örgülü saçları, onlar hızlı yürüdükçe daha gerilerinde kalarak sallanıyordu.

İskender divanının üzerinde yarı yatar vaziyetteydi. Ptolemi yanında ayakta duruyordu. Nöbetçi subaylar durdu. Yabancılar öne çıkmış oldu.

“İskender’le konuşmak istiyoruz.” dedi en iri ve saçları kiremit kırmızısı olanı. Kan kırmızısı ve çivit mavisi karışımı renklerle bezenmiş pelerinlerinin altına giydikleri pantolonlar İskender’i şaşırtmıştı. Medeni insanlardan farklı giyinmiş olan bu kaba insanlar ilgisini çekmeye başlamıştı.

“İskender benim. Konuş yabancı.” diye cevap verdi meraklanan İskender.

Üçünün de sakalı yoktu, ama bıyıkları yanaklarına sarkmıştı. Daha kısa olan ikisinin saçları da koyu papatya sarısı gibi bir renkteydi. Kendini Kastor diye tanıtan daha yaşlı olanı Bioriks ve Amergon’u da tanıttıktan sonra başladı söze:

“Biz Tanrı Belenos’un merhametiyle tüm Avrupa’ya yayılan, Romalılar’a ve Etrüksler’e korku salmış Keltlerin oğullarıyız. Hem savaşırız hem de tarımla uğraşırız. Biz şarap ve tuz ustasıyız.” dedikten sonra Bioriks’e hediyeleri sunması için bir göz işareti yaptı ve devam etti:

“Galyalı derler bize. Batının yüce dağlarından, ormanlarından geldik. Tüm Galya’dan, İber Nehri’nden Tuna’ya kadar tüm kabilelerimizden, sen yüce krala selam ve sevgi getirdik.”

Bu arada Bioriks, içinde altın boyunluk, gümüş kemer ve kıymetli taşlarla işlenmiş altın tas ve kupalar olan küçük sandığın kapağını açarak İskender’e doğru getirdi.

İskender, kaba görünümlü bu insanların aslında bir barış delegasyonu olduğunu anlayınca, özellikle dış yazışmalarda ve kayıt tutulmasında yeteneğini çok beğendiği Eumenes’i çağırttı kraliyet çadırına. Üç kişilik bu heyete hoş geldiniz dedikten sonra çadırın yan bölümüne geçerek yuvarlak toplantı masasının etrafına yerleştiler.

Toplantıda, Galyalı elçi heyeti Trakya'ya bazı Galyalı kabilelerin gelmiş olduğunu, tarım ve hayvancılıkla uğraşacaklarını ve Makedonya krallığının kuralları dışına çıkmayacaklarını belirtti. İskender de onlara buralarda yerleşebileceklerini söyledikten sonra, yakında ordusunu Hellenpontos'dan karşıya, Küçük Asya'ya, geçireceğini ve Perslerle savaşmaya hazır olduğundan söz ederek hemen bir isteğini dile getirdi,

"Sizin çok iyi savaştığınız kulağıma gelmişti. Söyleyin bana, buralara eğer kuzeyden bir İskit veya batıdan bir Etrüsk saldırısı olursa bana yardım eder misiniz?"

Hemen cevap verdi Kastor, "Yüce kral!... Biz ölümden korkmayız ve bu dünyadaki iyiliğimizi, rahatımızı savaşmaya borçlu olduğumuza inanırız. Savaş bize can verir. Sen istiyorsan, senin düşmanın bizim de düşmanımız olur ve onlarla ölünceye kadar savaşırız. Ancak onlardan alacağımız ganimet de bizim olur. Bu kazancımızı tanrılarımıza vermemiz gerek."

İskender bu cevabı duyunca hem rahatlamış hem de bu barbar sandığı Galyalıları sevmeye başlamıştı.

Konuklardan sorumlu subayına seslenerek, "Onursal konuklarımız ve dostlarımız için nehrin kenarında bir çadır hazırlansın. Rahat etsinler, dinlensinler. Ne istiyorlarsa yapılsın."

Emirlerini tamamladıktan sonra üç Galyalıya dönerek, "Bu akşam vereceğim ziyafete sizi de bekliyorum." dedi, "Eğlencemize katılmanız bizi onurlandıracaktır. Gelin beraber Yunan şarabını içelim, dostluklarımızı kuvvetlendirelim."

"Yüce kral sizinle beraber olmak bizleri çok sevindirir. Ancak sizin şaraba su kattığınızı öğrendik. Biz, Belenos'un bize verdiği bu güzel nimete su karıştıramayız. İzin verin de biz şarabımıza su karıştırmayalım."

Kastor'un bu cevabı İskender'i şaşırttı ama kızdırmadı. Başka bir kral olsa belki kızardı ama o Aristo'nun öğrencisiydi. Aristo ona ve Ptolemi'ye, dünya ve insanlar hakkında yeni bir şey keşfetme fırsatı yakaladıkları zaman, ters bile olsa, onu sakın geri çevirmemelerini, değerlendirmelerini öğütlemişti. Fark etti ki İskender yeni bir kültür keşfetmekteydi. Kastor'ın isteğine itiraz etmedi; sadece gülümsedi ve akşam yemeğine su katılmamış şarap hazırlanmasını emretti. Aristonun tembihlediği bu davranışı Hindistan'da da sürdürecek ve yerel halkla bütünleşmeye çalışacaklardı. Böylece İskender, İmparatorluğunu kurabilecekti. Sonra düşündü kendi kendine: *"Bunlar şaraba su kattığımızı da biliyorlarsa, acaba daha başka bizim hakkımızda neler biliyorlar?"*

Ptolemi de Galyalıları sevmişti ve İskender'in bu kararına katılıyordu. Toplantı çadırından en son Ptolemi ve Eumenes beraber çıktılar.

Konuk çadırı Tuna nehrinin ortasında yer almış olan ince uzun bir adanın karşısındaydı. Ada kazlarla doluydu ve kazların sesleri güneş gitmeye başladıkça artmıştı. Kazların bağırtısı, kavakların rüzgârda sallanma sesiyle beraber sanki ilk defa dinledikleri bir melodi gibiydi. Adanın üzerini dolduran kavak ağaçları nehrin karşı tarafının manzarasını engelliyordu. Üçü de dalmış, kavak ağaçlarını bu sihirli müzik eşliğinde seyrederken, İskender'in Anadolu'ya geçmesinin tahminlerinden daha önce olabileceğini düşünüyorlardı.

Makedonyalıların karşı kıtaya geçmesi onları nasıl etkileyecekti acaba? Roma kuvvetlenmeye başladığından beri Galya kabileleri onlara eskisi kadar baskın yapmak istemiyordu. Epey bir süredir batıdaki Yunan kolonileri de onları savaşmak için karalamıyordu. Barış güzeldi ama savaş gelirleri de azalmıştı bir süredir. Trakya'daki değişiklikler Avrupa'daki tüm kabileleri yakından ilgilendiriyordu.

Çadırlarına geldiklerinde emirlerine verilmiş olan kölelerden sıcak su hazırlamasını istediler. Yanlarında getirdikleri sabunlarla vücutlarını güzelce yıkadılar, temizlendiler, ter kokularını attılar. Kralın onurlarına vereceği yemeğe hazırdılar. Başlarını yıkamadılar çünkü örgülerini sökmek ve yeniden örmek çok vakit alacaktı Saç yıkamayı eve dönünce kadınlarına yaptırmak en doğru yoldu.

Şölen sofrası çok zengindi. Acıkmışlardı; başladılar hemen yeni toprak fırından çıkmış koyunun butlarını kemirircesine yemeğe… Yunan şarabı geçen yaz Bioriks'in Keltiberya'dan getirdiği kadar lezzetli değildi ama Pannonia da yaptıkları kendi şaraplarından daha güzeldi sanki… Pannonia şarabı tuzlucaydı çünkü… O yüzden de bal katarlardı şaraplara, tadı biraz tatlansın diye… Onu içince öyle bir enerji gelirdi, ki tek başına bir boğayı bile devirebilirlerdi yere.

Dans edenleri seyrettiler ve bol bol şarap içtiler.

İskender ve komutanları da memnundu, Galyalılar da…

Sohbet devam etti. İskender kupasını Makedonya'nın ve Galyalıların onuruna kaldırdıktan sonra, konuklarına dedi ki "Galyalı dostlarım, yarın size güzel bir yolculuk dilerim. Söyleyin tüm kabilelerinize. Bilsinler ki İskender sizin dostunuzdur." ve ekledi "Size son bir soru sormak istiyorum."

Çalgıcılar susmuş, tüm kulaklar İskender'in son sorusunu bekliyordu,

"Siz Galyalıları dünyada en çok korkutan nedir?"

Sanıyordu ki cevap büyük kral olarak kendisi olacaktı ama cevap beklediği gibi gelmedi Kastor'dan.

"Hiçbir şey sevgili dostum, hiçbir şey! Sizin gibi kıymetli bir arkadaşımıza saygımız her zaman olacaktır elbet. Ancak biz hiçbir şeyden korkmayız. Sadece…" hafifçe durakladı biraz, ortalıkta çıt yoktu ve kendinden emin olarak sözünü tamamladı: "Biz Galyalılar sadece şu üstümüzdeki gökyüzünün bir gün aniden başımızın üzerine çökübereceğinden korkarız."

Kastor sözünü büyük bir kahkaha ile tamamlamıştı. Amergon ve Boioriks de liderlerine katılarak kahkaha atmaya başladılar ve ertesi gün erkenden evlerine dönmek üzere, İskender ve komutanları selamlayarak şölen çadırından ayrıldılar.

Çadırda çıt çıkmıyordu. Makedonyalılar şaşırmıştı bu Galyalı liderin verdiği cevaba…

İskender komutanlarına döndü ve "Bu Kelt denen adamlar da ne kadar yüksekten atıyorlar böyle!" dedi ve şölen sona erdi.

İskender Keltleri palavracılıkla suçlarken, 50 yıl kadar önce Roma şehrini nasıl talan ettiklerini ve korku saldıklarını unutmuştu. Ayrıca, yine 50 yıldan daha kısa bir süre içinde, Makedonya'da nasıl terör estireceklerini ve Yunanistan'da taş üzerinde taş bırakmayacaklarını bilemezdi.

BABİL

M.Ö. 323 (114.olimpiyat, 1. yıl sonları)

10 Haziran, sabah erken saatler

Evvelki gece eğlence uzun sürmüştü ve İskender çok içmişti. Gece yarısı olduğunda yere yığılmış, ateşler içinde odasına taşınmıştı. Baygın halde yatıyordu. Babil ve çevresinin tüm doktorları çağrılmıştı ama bir çare bulamamışlardı.

Bir ara gözünü açtı ve kısık sesle, “Beni ancak bu kadar çok doktor öldürebilir.” dedi. Sonra ne kadar çok toprağa hükmettiğini düşündü. O büyük gücün yok olmakta olduğunu anladı ve Hindistan’ı fethi sırasında rastladığı Dandamis adlı bir bilgenin ona söylediklerini hatırladı:

“Yakında öleceksin, o zaman, sadece seni gömmeye yetecek kadar toprağın olacak” demişti o bilge kişi…

Muhafız generallerinin hepsi yanı başındaydı. İmparatorun öldüğü sanılmasın diye, generallerin nezaretinde askerler küçük gruplarla odaya alınıyordu. İskender konuşamıyor, onları sadece hafifçe elini kaldırarak selamlıyordu.

Ona en yakın generallerden biri olan Lysimakhos, İskenderin başucundan ayrılamıyordu. Onun en yakın arkadaşlarından biriydi de… Çok duygusal olan Lysimakhos’un gözyaşları yanaklarının üzerine kaymak üzereydi. O heybetli ve heyecan dolu günler gözleri önüne tekrar geldi. O aslan avı maceraları… İkisi de aslan avı oyunlarında çok ustaydılar. Lysimakhos omzunda o eski şiddetli acıyı tekrar hissetti. Nasıl da o koca aslan omzundan et parçasını kopartmış ve omuz kemiği ortaya çıkmıştı. Fakat sonunda aslanı öldürmüştü.

Bir keresinde de aslan İskender'e aniden arkadan saldırmıştı. Lysimakhos ona yardım için öne atılarak koşmuştu ama İskender onu elinin tersiyle yana itmiş ve "Merak etme ben bu aslanı tek elimle bile hallederim." demişti. Sonra dediği gibi aslanı bir vuruşta yere devirmiş ve öldürmüştü.

Ölmek üzere olan aslan avcısı İskender henüz 33 yaşındaydı. Generallerin zorlamasına rağmen doktorlar bir sonuca gidemiyordu. Kimisi çok alkol almasına bağlıyor, kimisi de eskiden yakalandığı sıtmanın tekrarlayan şiddetli bir safhasının olabileceğini söylüyordu. Generallerin kafalarından, "acaba zehirlendi mi?" sorusu hiçbir zaman gitmeyecekti.

Aynı gün öğleden sonra, Makedonyalı II. Philip'in oğlu, Büyük İskender öldü. Bu kısa ömre çok şey sığmıştı. Çok yerler fethedilmişti. Bu kısa sürede dünyanın en büyük imparatorluğu ortaya çıkmıştı. Şimdi durum gösteriyordu ki, bu büyük imparatorluğun da ömrü kurucusununki gibi çok kısa olacaktı.

Ertesi gün, yani 11 Haziran 323 miladdan önce ve öğleden sonra, generaller Babil şehrinin ortasından geçen Fırat nehrinin kenarındaki Nebukadnesar'ın o heybetli sarayında toplandı. Makedonya ordu meclisinde generallerin normal şartlarda izleyeceği yol, İmparatorun halefini başlarına getirmek olacaktı. Ancak ailede ölen imparatorun yerine geçebilecek uygun bir kişi yoktu ve durum oldukça karışıktı.

Büyük İskender ölüm döşeğindeyken, "En kuvvetli olan yönetsin." demiş ve yüzüğünü komutanları içinde en deneyimli olan Perdikkas'a vermişti. Yüzüğün teslim edildiği kişinin, tahtın emanet edilecek kişi olmasının istendiğini hepsi biliyordu. Bu nedenle toplantıyı Perdikkas yönetti ve ilk sözü o aldı:

“Roksan’ın hele bir doğurmasını bekleyelim” dedi, “Roksan İskenderin karısı… Çocuk erkek olursa kralımız o olur. En doğrusu bu değil mi?” diye sorarak onaylarını bekledi.

Ancak bir şey çok belliydi ki, Perdikkas çocuk büyüyünceye kadar tek yetkili olmak istiyordu. Öneri kabul edilmedi.

İmparatorluk bahriyesinden sorumlu Amiral Nearkhos söz aldı:

“İskender’in şu an zaten bir oğlu var.” dedi ve Perdikkas’ın önerisine karşı çıkarak, “Doğmamış çocuk üzerinde nasıl konuşabiliriz? Sonra, Roksan’ın doğacak çocuğu erkek olmazsa ne yapacağız?”

Kendi önerisini söyledi: “Bence Heraktes kralımız olsun !”

Heraktes, İskender’in cariyelerinden Barsin’den doğma üç yaşındaki oğluydu. Bu öneri mantıklı gibi gözükse de bu oğul gayrimeşruydu ve Nearkhus Barsin’in kızı ile evliydi. Amiral gelecek kralın kayın biraderi olmuş olacaktı yani; bu öneri de kabul edilemezdi.

Lysimakhos bu her iki öneriye itiraz etmek için hazırlanırken, Ptolemi söz istedi. Bu iki çok yakın arkadaş göz göze geldiler ve anladılar ki aynı şeyi düşünüyorlar. Ptolemi konuştu:

“Bu her iki çocukta da Makedonyalı kanı yok. Bu kabul edilemez. Yunan kanı bile yok! Bence kolektif bir başkanlık sistemi kuralım.” dedi ama önerdiği bu sistemin nasıl olacağını ve nasıl yürüyebileceğini kendisi de bilemiyordu.

İmparatorluğun falanks (Yunan ordu sisteminde piyade) birlikleri komutanı Meleager öfkeli olduğunu belirtircesine bağırarak araya girdi:

“Gereksiz tartışıyoruz …Tahtı devralacak biri zaten var.” dedi, “Kraliyet ailesinden II Philip’in oğlu Arrhidaios!”

İskender’in kardeşi Arrhidious kraliyet ailesindendi; ama epilepsi hastalığı vardı ve İmparatorluğun başına geçmesi söz konusu olamazdı.

Meleager çok ısrarlıydı ve durum gitgide daha çok geriliyordu.

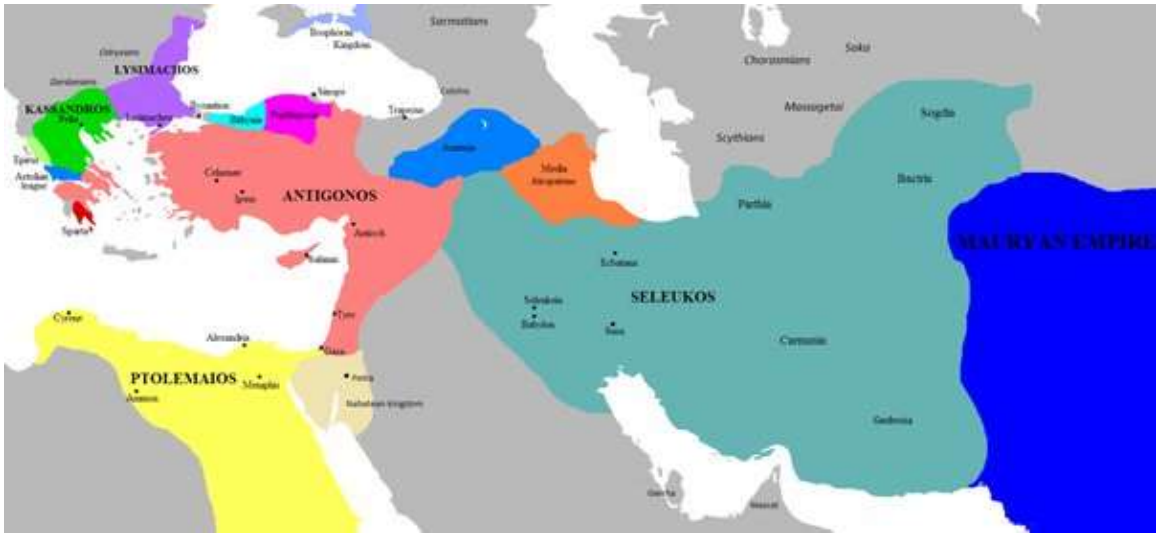
Anlaşılan oydu ki, Maleager’in askerleri Arrhidaios için Perdikkas’a karşı savaşacaktı.

Ordunun falankslarıyla atlı birliklerinin birbirine düşmesi İmparatorluğun sonu demekti. İskender’in muhafızları konumunda olan atlı orduların başındaki generaller, bu kötü seçeneği Meleager’i öldürerek ortadan kaldırdı.

Generaller iç savaşı önlemek için anlaşmaları gerektiğini biliyordu. Arrhidaios hasta olsa da III. Philip olarak krallığa getirildi.

Roksan'ın doğmamış çocuğuna IV. İskender unvanı verildi. Perdikkas onların vekili ve İmparatorluğun naibi olacaktı. Muhtemel karışıklık olanağını önlemek için İskender'in ikinci karısı olan, III. Darius'un kızı Statira öldürüldü. O sıralar Statira'nın hamile olduğu da söylenir.

Makedonya ordu meclisini oluşturan generaller, imparatorlukta satraplıkları kendi aralarında bölüştüler. Perdikkas hepsinin başkomutanı olmuştu. Bu paylaşım sonucu Lysimakhos'a Trakya ve Batı Karadeniz kıyıları düştü. Ptolemi ise Mısır satrabı olmuştu; ayrıca Libya ve Arabistan'ın bir kısmı da ona bağlı olacaktı. Kapadokya bölgesi ve Doğu Karadeniz İskender'in sekreteri Eumenes'e verilmişti. Frigya'nın kuzeybatı kesimleri, Çanakkale'ye kadar olan bölge, Leonnatus'undu. Antigonus'a Frigya'nın geri kalan kısımları, Pamfilya bölgesi ve Likya verilmişti. Antipater Avrupa komutanlığını bırakmamış, İmparatorluğun ana vatanı Makedonya ona bağlanmıştı; ayrıca Illyria ve Yunanistan'dan da o sorumlu olacaktı. Böylece artık Makedonya İmparatorluğu'nda bölünme başlamıştı. Anadolu'da artık birçok krallık oluşmuştu.

ATİNA ve LAMYA

M.Ö 323 (114.olimpiyat, 2.yıl)

Son bahar

Hypereides İskender'in ölüm haberini duyunca hemen harekete geçti. Milliyetçi partinin üyelerini toplantıya çağırdı ve Yunanların kaderini değiştirecek konuşmasını yaptı:

"Vatansever yurttaşlarım!... Büyük Yunanistan'ın, Makedonyalıları özgür şehirlerimizden atma zamanı gelmiştir. Sizi bu yüce göreve çağırıyorum. Zaman ülkemiz için savaşma zamanıdır. Leostheres, kahraman Yunan askerlerini topladı. Makedonyalılar'a saldırmak için hepimizi bekliyor. Hadi silah başına!"

Plato'nun öğrencilerinden olan Hypereides değerli bir yazar ve sözü dinlenen bir politikacıydı. Konuşmasının tepkisi diğer Yunan şehirlerinde de duyulmaya başladı. İsyan büyümekteydi. Sokaklarda "Özgürlük", "Antipater'e ölüm!", "Hedef Lamya", "Lamya duvarlarını yıkacağız" sloganlarıyla halk bağırıyor ve Leostheres'in ordusuna katılmak için Lamya'ya doğru ilerliyorlardı.

Bu sırada Antipater Lamya'da gönderdiği keşif kolunun dönmesini bekliyordu. Yaklaştıklarını duyduğu isyancılar nerelerdeyd acaba?.. Kötü haber gecikmedi. Leostheres'in ordusu Lamya'yı kuşatmak üzereydi. Kuzeyden isyancılara doğru ordusuyla yürürken, Doryalıların, Foçalıların ve Pelopenes eyaletlerinin de bulunduğu birçok Yunan şehirlerinden toplanan isyancı ordu, onu durdurmuş ve sonra zorlukla Lamya'ya sığınabilmişti.

"İşte!" dedi Antipater kendi kendine, *"İmparatorluk çözülmeye başladı, hem de merkeze yakın taraflardan. Keşke İskender kendini doğunun oryantalizmine bu kadar kaptırmasaydı."* Bu isyanı, İskender'in ölümünden önce batıyı ihmal etmesine bağlıyordu.

Kuşatma ağırlaşmaktaydı. Makedonyalılarda korku ve endişe artmaktaydı; ancak Yunanlar şehir duvarlarını geçemedi. Bu sırada Yunan komutan Leostheres başına isabet eden bir taşla ağır yaralandı. Yunanların morali bozulmaya başlamıştı. Kuzey Frigya'nın yeni kralı Leonnatus, Makedonyalıların imdadına yetişmekte gecikmedi ve Yunanlar kuşatmayı kaldırmak zorunda kaldı. Antipater kuzeye geri çekildi ve Makedonya'ya döndü. Toparlandıktan sonra, Krateros'un birlikleriyle birleşerek deniz yoluyla tekrar güneye yöneldi. Hem deniz, hem kara savaşlarında Yunanlar yenildi. Hâkimiyet Makedonyalılarda devam edecekti. Yunan şehirleri artık özerk olamayacaktı. Pire limanı yine Makedonyalıların ikmal noktası olmaya devam edecekti.

NİL DELTASI AÇIKLARI

M.Ö. 321 (114.olimpiyat, 4.yıl)

Ölen imparatorun generalleri arasında anlaşma ve paylaşma olmuştu ama işler pek kardeşçe gitmiyordu.

Kısa zamanda güçlenen komutanların komutanı Perdikkas, satraplara krallık taslamaya başladı.

Bu durum, her biri kendi krallığını kurmakta olan generalleri kızdırmaya başlamıştı. İlk kavga Predikkas'ın İskender'in kardeşi Kleopatra ile evlenmesiyle patladı. Avrupa orduları komutanı Antipater, Kraterus, Mısır satrabı Ptolemi ve Büyük Frigya'nın satrabı Tekgöz Antiogonos, Perdikkas'a karşı bir hareket başlattılar. Lysimakhos da bu durumdan şikâyetçiydi. Bu kızgın komutanlar ve satrablar, tahtın vekili durumunda olan başkomutana savaş açtılar.

Ptolemi'nin İskender'in nâşını Mısır'a kaçırmasıyla savaş tetiklendi. Makedonya'ya gitmek üzere yola çıkarılmış olan kraliyet cenaze konvoyunu Mısır'a yönlendirdi. İmparatorun cenaze işlemleri önemliydi; çünkü ölen bir kral ancak yeni kralın veya vekilinin denetiminde toprağa verilmeliydi.

Predikkas Mısır'a bir sefer düzenlemekte gecikmedi.

Mısır satrabı Ptolemanios, Perdikkas'a karşı duranların başındaydı ve savaşa hazırdı ama artık ülkesi olarak benimsediği bölgesinde savaşı hiç istemiyordu. Ancak eski dostu yeni düşmanı yoldaydı ve geliyordu. Perdikkas'ı bir şekilde etkisiz hale getirmeliydi. Duyduğuna göre, İmparatorluğun Babil'den sorumlu komutanlarından Seleukos da başkomutanlık gemisindeydi ve şu anda Nil nehrini geçemedikleri için askerleri arasında huzursuzluk olduğu haberleri gelmişti.

Perdikkas Mısır topraklarına gelmeden durdurulmalıydı.

Haber gitti Seleukos'a, halletsin orda işi diye; verilecekti elbet karşılığı sırası gelince ona da…

Seleukos o gece amiral gemisinde sorumlu komutandı ve kaptanı denetledikten sonra güvertede yatmıştı pusuya. Perdikkas kamarasından çıktı bir ara hava almaya. İşte o sırada çıkardı hançerini Seleukos, başladı başkomutanı bıçaklamaya.

Gitmişti imparatorun yüzüğünü taşıyan Perdikkas da öbür dünyaya.

Bu durumda Makedonya İmparatorluk Meclisi'nin tekrar toplanması gerekiyordu.

Büyük İmparator'un ölümünden sonra iki yıl geçmişti. Meclis Asi ırmağının yakınındaki Triparadeisos kentinde toplandı. General Seleukos'a Babil satraplığı verilerek müttefikler tarafından ödüllendirildi. Ptolemi'nin sınırlarına Kyrenaika da dahil edildi. Frigya'nın eski satrabı Antigonos da oy birliği ile İmparatorluğun Asya ordusu komutanlığına atandı.

Krateus Makedonya'da olacaktı. İmparatorluğun yeni hamisi artık Antipater olmuştu.

Trakya satrabı Lysimakhos'a Ege'nin doğu kıyısındaki topraklar da verildi.

Yeni antlaşmadan hepsi memnundu ama generallerin savaşı daha bitmemişti. Bu, biten İmparatorluğun parçalanışının daha ilk perdesiydi.

Antipater gelecek sene ölünce, Diadokhoi (halefler) savaşları yeniden başlayacaktı. Bu durumdan yararlanmayı düşünen başkaları da Anadolu'ya gelmek için hazırlanıyordu. Belki onlar da buralarda bu savaşlara katılacaktı. Tuna boylarındaki insanlar en uygun zamanı bekliyordu.

KARA ORMAN

M.Ö. 321 (114.olimpiyat, 4.yıl)

Kışın ortası

Haberler Yunanistan'dan sonra orta Avrupa'ya da gelmekte gecikmemişti. Avrupa'nın çeşitli bölgelerine göç etmiş olan Kelt kabilelerinin şefleri belki de ilk defa böylesine yüksek bir katılımla toplanıyordu. Büyük İskender öldüğüne göre Makedonya ve Anadolu'da her şey değişebilirdi. Bir şey yapılacaksa tam vaktiydi.

Soğuk havaya ve yolların karla kaplı olmasına rağmen tüm Galya kabilelerinin şefleri ve druidleri, Hersinia ormanlarının en batı tarafındaki Nemeton'da toplandılar.

O zamanlar Avrupa, Pireneler'den Karpatlar'a kadar sonu gelmeyen bir ormanla kaplıydı. Ren nehrinin doğusundan başlayarak Tuna nehri boyunca Helveti'den Pannonia ve Daçya'ya kadar devam eden Hersinya Ormanları'nda meşe ağaçlarının gövdeleri daha büyüktü ve dalları gökyüzüne daha yakındı. Bu ormanlarda ve nehir vadilerinde çok sayıda Galyalı yaşardı.

Hersinya Ormanları'nın en batısını oluşturan Kara Orman'ın bitimiyle Ren nehrinin doğu kıyıları arasındaki bu köyde yaşayanların görevi Nemeton'u korumak ve toplantılara hazırlamaktı.

Kelt takvimine göre aylardan Anagantios'un altıncı gecesiydi. Mevsim kış ve evde kalma zamanıydı. Ancak bugün yapılacak olan âyin ve sonrasındaki yönetim konseyi çok önemliydi.

Güneşin batmasına yakın, druidler Nematon'un ortasında daire şeklinde yerlerini aldı. Çevrelerindeki iri kayaların arasında meşaleler yakılmaya başlandı. Üç bıyıklı ve saçları örgülü Galyalı, arp çalmaya başladılar.

Alacakaranlığı dolduran melodi ağlatmak ve güldürmek için çalınmıyordu; dış dünyadan soyutlanmak için bir çağrıydı bu. Bugün toplanan druidlerin hepsi meşe ağacı dallarından yapılmış değneklerine çok sayıda çentik atacak kadar çok ses almışlardı tanrıları Dis'den… Karanlıkların ve yeraltının babası Dis onlara her mağaraya girişlerinde sesleniyordu.

Âyin başladı. Evrenin üç bölümü için ayrı ayrı üç koç kurban edilecekti bu âyinde ve druidler hangi kurbanın hangi tanrıya kurban edileceğini söyleyecekti bu gece. Belki de kehanet bile okunabilirdi kurbanlardan sonra; çünkü zaman karar verme zamanıydı.

"Üzerinde yaşadığımız toprakların daha da büyümesi için. Daha da bereketli topraklar için. Tanrıça Dana, bu kurbanımızı kabul et!".

En kenardaki druid bu sözleri söylerken hem diğer druidler hem de kayaların etrafında yer almış olan tüm törene katılanlar hep bir ağızdan bağırdılar:

"Toprak için, yeryüzü için!".

"Tanrıça Matrona…Esgor Matrona esgor (doğur)!"

Bu kurban için kâhinlik görevini üstlenecek druid öne çıktı ve iki Galyalı kehânet için seçilmiş olan kurbanlık koçu getirdiler. Savaşçı olduğu taşıdığı kocaman kılıcından belli olan Galyalı kılıcını aniden koçun böğrüne sapladı ve kenara çekildi. Kurban olduğu yerde iki defa döndü sırt üstü yattı ve çevresinde kenarları harita gibi bir olan bir kan gölü oluştu. Kâhin druid, kurbanın etrafında üç tur attıktan sonra değneğinin ucunu kurbanın kanına sürtmeye başladı.

Çalınan müzik ve druidlerin mırıldanmaları ve yakarmaları meditasyonu etkili bir kıvama getirmiş olacak ki kâhin kendinden geçercesine ellerini gökyüzüne kaldırdı ve "Gidiyoruz." dedi, "Doğuya gidiyoruz. Toprağın, suyun ve havanın tanrıları bize yön gösterdi."

Başları önlerinde olan kabile reisleri bu sözü duyunca önce bir irkildi ve sonra onlar da ellerini kaldırdı havaya druidlerle beraber… Hep bir ağızdan bağırdılar: "Hazırız! Belenos… Hazırız!"

İlk kurban da durum belli olmuştu. Bir kısım kabileler doğuya göç hazırlığına başlayacaklardı. Şimdi, tanrılardan, yeni yerlerde mutlu bir yaşam ve zafer kazandıracak savaşlar istemek için kesilecek kurbanlara sıra gelmişti.

Okunan ilahilerin ve müziğin eşliğinde, diğer bir druid evrenin diğer bölümü için adanacak kurbanın getirilmesini istedi ve,

"Kaybolan ruhlarımızın mekanı yer altı dünyamız için" dedi ve ellerini kaldırdı.

Bu arada, evrenin son bölümü için bekletilen son koç da meydanın ortasına getirilmişti ve üçüncü druid de hazırdı. O da ellerini gökyüzüne doğru kaldırarak,“Görünmeyen öteki dünyamıza adıyorum bu kurbanımızı” dedi ve sonra hep beraber bağırdılar: “Kurbanlarımız kabul olsun; geleceğimiz zaferle dolsun”.

Önce druidler, sonra kabile şefleri, sonra savaşçılar, kadınlar ve çocuklar sırayla şölen sofrasında buluşmak üzere Nemetondan ayrıldılar. Ancak, alacakları kararları paylaşmak için, kabile şefleri ve druidlerin bir kısmı, şölene katılmadan önce, konsey için hazırlanan büyük kulübeye gittiler. Bu toplantıya katılmayacak olanlar da kulübelerin önlerinde ve ağaçların altında toplanarak birbirlerine kabilelerini ve neler yaptıklarını anlattılar, bardların okuduğu şiirleri dinlediler.

Herkes mutluydu. Üç çalgıcı artık güldüren melodileri çalıyor ve neşeli şarkılar söylüyorlardı.

“Daha sık toplanmalıyız şu aralar.” dedi en yaşlı olanı, toplantıyı açar açmaz vakit kaybetmeden, “Aramızdaki haberleşme de daha hızlı olmalı”.

“Kayıt da tutmalıyız.” dedi Tektosag kabilesinin lideri Kastor, “Bir merkezimiz de olmalı.”

İskender’le Pers seferine çıkmadan tanışmış ve onunla şarap içmiş olan Kastor’a hepsi güvenir ve saygı duyardı. Bir an evvel sefere çıkma arzusu içinde olan güleç yüzlü genç Kambules söz aldı:

“Saygıdeğer Kastor. Sen bu konularda en deneyimli olan liderlerimizdensin. Bu işi senin yürütmeni öneriyorum. Nasıl Romalıların Roma diye bir merkezi var, bizim de olsun.”

Bu karar alınabilirse çok önemli bir aşama olurdu Galyalılar için… Şimdiye kadar hiç belli bir merkezleri olmamıştı. Her kabile kendinin merkeziydi. Savaş zamanlarında ve önemli durumlarda bir araya gelir ve savaşı yönetmek için bir başkan seçerlerdi sadece. Merkezden yönetim diye bir uygulamayı denememişlerdi hiç… Anlaşılan gerekiyordu galiba şimdi bu…

Söz aldı Po ovasından gelen Orgetoriks:

“Avrupa’da durum kritik. Her şey değişecek gibi… İskender öldü. İmparatorluk parçalanıyor. Sanırım her koparan bir yerleri alacak. Kabilelerimizin çoğunun arzusu da göç yönünde. Doğuya gideceğiz besbelli. Kâhinler de doğruladı bunu. Beraber kararlar almalıyız. Artık daha da birlik olmalıyız. Destekliyorum bu teklifi. Kastor bir Kelt birliği kursun Avrupa’da. Biz de bilelim bizim merkezimiz neresi.”

Kastor'un bu birliğin kurulması için çalışması oy birliği ile kabul edildi. Yalnız, Keltiberya'daki kabileler, eğer bir başkent olacaksa bunun İberya yarımadasından çok uzakta olmamasını istedi.

Kastor'un aklından Tektosag kabilesinin yerleşmeyi planladığı Telosa geçiyordu zaten ve burası da Keltiberya'ya yakındı. Gelecek yüzyılın başlarında Anadolu'da bir Galatya kurulabileceğini düşünememişti Kastor henüz. Böylece Volke Konfederasyonu'nun temeli atılmış oldu.

Kastor duyulan güven için teşekkür ettikten sonra, druidlere dönerek, "Meşe ağacı bilge kişilerimiz Galyalıların evrendeki yerleri konusunda bugün bizleri aydınlattılar. Saçtıkları ışık için ve kurbanlarımızı adarken bizlere yol gösterdikleri için onlara minnettarım."dedi. Sonra kabile reislerine döndü:

"Sevgili silâh arkadaşlarım… Biliyorsunuz Trakya'daki kabilelerimiz batıdaki kardeşlerini de yanlarına çağırıyor. Makedonyalılar ve Yunanlar savaş içinde. Doğuya yürüyüş için hazırlıklara başlamalıyız. Çocuklarımızın geleceğinin doğuda olduğunu tanrılarımız druidlerimize söyledi. Askerlerimizin, ailelerimizin bu güç yolculuğunda onları toparlayacak bir lidere gereksinimimiz var. Bu liderimizi şimdiden seçmeliyiz!" diyerek Kambules'i önerdi gelecekteki yolculukta Galyalılara rehberlik etmesi için…

Oy birliği ile kabul edildi. Sevecen ve sempatik yaklaşımıyla Kambules herkese kendini sevdirmişti. Genç olmasına rağmen bilge kişiliğe sahip, etrafındakilere de bildiklerini öğretmeye çalışan gayretli bir Galyalıydı Kambules. Başlayacaktı hemen gece bitiminde Kambules çalışmalarına. Kastor bu kritik ve önemli görev için en uygun adayı önermişti.

Şölen kalabalığını bekletmemek için toplantıyı sonlandırdı. En yaşlı olan Galyalı seçilenleri kucakladı, herkese şans diledi.

Sonra buluştular şölen sofrasında aileleriyle… Boşalttılar yanlarında getirdikleri fıçılardan şaraplarını kupalarına ve içtiler sabaha dek.

İSKENDERİYE

M.Ö. 316 (116.olimpiyat, 1.yıl)

Derler ki Büyük İskender daha Mısır'ı fethetmeden önce, Ptolemi ile beraber yarım çuval un serpmişler yere ve serpilen unun üzerinde parmaklarıyla hayal ettikleri İskenderiye şehrinin planlarını yapmışlar.

Sonra bir kuş gelmiş ve yerdeki un zerreciklerini gagalayarak yemeğe başlamış. Bunu gören kâhinler bu şehrin çok bereketli ve insanlar içinde çok yararlı olacağını söylemiş.

Kenti Nil deltasında kurmayı düşünmüşler önce… Ancak Nil nehrinin taşıdığı çamur ve taşların limanı bloke edebileceği düşünülerek, kent ve liman deltanın 35 km batısına olacak şekilde planlanmış.

Kentin kuruluşundan kısa bir süre sonra, yeni kente akın edenlerle kentin nüfusu artmış. Dediklerine göre Mısırlı, Yunan ve Musevîlerden oluşan nüfusu kısa sürede 300 bine ulaşmış.

İskender'in ölümünden sonra, Mısır'ın sorumluluğunu üstlenen Ptolemi, taht kavgaları devam etmesine rağmen, İskender ile beraber kurdukları hayalleri hemen gerçekleştirmeye başladı. Perdikkas'ı ortadan kaldırdıktan sonra Mısır'da konumunu kuvvetlendirmiş, Kudüs'ü ve Akdeniz'in doğu kıyılarını da hudutlarına dahil etmişti. Yerli halkla da ilişkilerini iyi tutarak önce İskenderiye'de sonra da tüm Mısır'da önemli reformları başlattı. Düzgün caddeler ve yönetim binaları ortaya çıkmış, şehir büyümeye ve gelişmeye başlamıştı. İskenderiye'yi dünyanın bilim dünyası yapacaklarını planlamışlardı. Bu hayali gerçekleştirme yolunda, Eflatun'un (Platon'un) felsefe okulunu model alan bir kütüphanenin ön hazırlıklarını yapmaktaydı.

İskender öldüğünde erken yaşlarında, en güvendiği yedi generalinden biriydi Ptolemi. Onun İskender'e yakınlığı sadece güvenilen generaller arasında yer alması değildi. Çok yakın arkadaştılar aynı zamanda. Eğitimlerini Aristo'nun gözetiminde beraber yapmışlardı. Aristo onların sadece öğretmeni olmamış, özel kitaplarını da kullanmalarına izin vererek kendilerini geliştirmelerine önderlik etmiş, yol göstermişti.

İskender'den beş yaş büyük olan Ptolemi'nin annesi Makedonyalı Arsinoe, İskender'in babasının cariyelerinden biriydi.

Kral II.Philip yani İskender'in babası, bu cariyesini Ptolemi doğmadan, Makedonya'nın soylu kişilerinden Lagus ile evlendirmişti.

Ancak Arsione evlendiğinde hamile olduğuna dair dedikoduları önlemek mümkün olmamıştı.

Bir diğer deyişle, her ne kadar Ptolemi'nin babası Lagus olarak bilinse de Ptolemi ile İskender'in kardeş olma olasılığı yüksekti.

Bu olasılıktan hiç kimse hiçbir zaman söz etmedi. Kral öldüğünde, Ptolemi hiçbir zaman olası veliahtlardan biri olarak akla gelmedi. İskender tahta rakip olabilecek yakınlarının tümünü ortadan kaldırdı ama Ptolemi ile arkadaşlıkları hep devam etti.

Yeni doğan bebeğin herkesi sevindiren çığlığı sarayın her yerinden duyulduğunda, Ptolemi, esiri olduğu anılarından sıyrılarak doğumun yapıldığı odaya doğru koştu.

"Kız" dediler, "Çok güzel bir kızınız oldu yüce efendim".

Ptolemi çok sevindi. Kucağına verilen beyaz bez yumağı içinde bebeğin ağlayan yüzünü zorlukla bulabildikten sonra alnından öptü.

"Adı Arsinoe olsun." dedi.

PANNONİA (Batı Macaristan)

Aynı zaman

Afrika kıtasının kuzeyindeki bu şehirde, sarayın koridorlarındaki insanlar sevinç içinde koştururken, Avrupa kıtasının ortalarındaki Harsinia dağlarının doğu tepelerindeki birinin yamacında, bir Galya köyünde de bir bayram havasının telaşı yaşanmaktaydı.

Kabile şefi tuz ustası Kastikos'un oğlu küçük Kastikos artık adam olmuştu. Kılıç kullanmayı öğrenen on yaşındaki Kastikos rakiplerini yenmiş, sınavı geçmişti. Bu gece babasının ona armağan olarak verdiği kemerini ve kılıcını kuşanacaktı.

Galyalılar için dağlar çok kutsaldır. Çünkü dağlar göğe yakındır. Hele bir de o iri meşe ağaçları da varsa o dağda, dalları yukarılara doğru yükselen, o dağ en kutsalıdır. İşte böyle bir yerde yaşıyordu Prausi kabilesinin şanslı insanları.

Kastikos'un ergenlik töreni işte bu kutsal meşe koruluğunda yapılacaktı. Fakat kemeri ve kılıcı kuşanacağı törenden önce, babasıyla beraber meşe ağacını çok iyi bilen Diviciakos'u mağarasında ziyaret etmeleri gerekiyordu.

Annesi yanaklarından öperek uğurladı oğlunu. Artık onu daha az görecekti. Yolda babası başladı anlatmaya:

"Mağarada yalnız kalınca unutma söylediklerimi." dedi, "Düşüneceksin içeride ailene, kabilene ve tüm soyuna sorumluluklarını. Tuzu hatırla, hani o yerin kaç kat altından çıkardığımız o nimeti."

Tuz, Galyalılar için her şeydi. Dedelerinin Hallstad madenlerindeki maceralarını tüm Prausililer bilirdi. Büyük emeklerle çıkardıkları tuz, onların en büyük gelir kaynağı olmuştu uzun yıllardır. Tuzu hem etlerini saklamak için kullanır hem de uzaklara kadar götürerek tuzu olmayan insanlara satarlardı. Tuz onların alın teriydi.

"Şarabı ve ekmeği de unutma." diye ekledi, "Onları da düşün! Bunların hepsi bizim emeğimizin simgesi değil sadece, ta kendisi… Bu ürünlerimizi tanrılar bize verirken bizim de nasıl uğraş vermemiz gerektiğini düşün."

Tuna bağlarında yetiştirdikleri üzümün şarabı Avrupa'nın en iyi şarabıydı. Kendi yaptıkları fıçılarda saklarlardı şaraplarını. Başta Romalılara olmak üzere, tüm kıtaya satarlardı. Taşımacılıkta Tuna nehrini kullanırlardı genellikle. Ren nehrine geçtikleri zaman en kuzey bölgelere bile kolayca gidebiliyorlardı.

Kolay derken, doğadan başka, zorbalarla ve eşkiyalarla da dövüşmek gerekiyordu tabii…

Babasını dinlerken, komşu kabileden gelen birinin Avrupayı baştanbaşa, Karadeniz'den batıdaki büyük denizin kıyısındaki Gal limanına kadar nehirle nasıl geçtiğini heyecanla anlattığını hatırladı.

Diviciakos onları mağaraya giden patikanın kavşağında karşıladı.

"Hazır mısın?" diye sordu önce. Sonra ekledi babasına dönerek,"Senin oğlun iyi bir druid de olabilirdi." dedi, "Çok akıllı bir çocuk; onunla bizzat ben ilgilenirdim."

Biliyordu ki baba Kastikos, bu hiçbir Galyalının geri çevirmek isteyemeyeceği kadar cazip bir teklifti. Hem astronomi ve simya öğrenebilirdi hem de askerlik ve vergi derdi olmayacaktı hiçbir zaman.

Fakat Kastikos biliyordu ki druidlik onun ailesine göre değildi. Onlar ya tuz çıkartmışlardı hep ya da çok iyi savaşçı olmuşlardı ve Kastikos da savaşçı olmayı aklına koymuştu.

Diviciakos'un beyaz cübbesinin etekleri yerlere sürünmekteydi. Yolda giderken aradığı bir ota rastlarsa hiç kaçırmıyor; hemen eğiliyor ve çıkarıyordu aceleyle kuşağına takılı olan baline denilen ucu kıvrık çakısını; kesiyordu otu dibinden ve atıyordu belinin diğer tarafına asılı olan kesesine hiç beklemeden. Sakalları diğer kabilelerde gördüğü druidler kadar uzun değildi ama diğerleri gibi, onun da sakalı ve saçları bembeyazdı. Kukuletasını hiç taktığını görmemişti. Saçlarını da hiç ördürmezdi. Sallanırdı kukuletası ve saçları hızlı hızlı yürürken.

Mağaraya yaklaştıklarında beyaz bir köpek onları karşıladı merhaba dercesine ve oturdu mağaranın girişinin kenarına. Mağaraya yaklaştıkça, özenle yontulmuş taşlardan yapılmış yol genişlemişti. Mağaranın girişinin sağ tarafında bir meşe ağacı, sol tarafında da bir elma ağacı vardı.

"Meşe gücü, elma ağacı ölümsüzlüğü bizlere anımsatır." dedi druid aniden ciddileşerek. Anlaşılan mağara öğretisi başlamıştı. "Sen belki druid olmayacaksın, savaşçıların komutanı olacaksın ama mağara içinde yaşayan bilgenin ne demek olduğunu yaşamalı ve anlamalısın." dedi ve içeri girdiler. Babası dışarıda kaldı.

Onlar içeri girdiğinde, iki kuş hızla uçarak dışarı çıkmış ve bunu gören beyaz köpek de havlamıştı.

İçerisi tahmin ettiği kadar karanlık değildi. Tuzdan yapılmış bir Galyalı madenci heykeli, onun yanında da üzerinde bir somun ekmek olan şarap fıçısını gördü.

İlerlediklerinde karşılarında bir göl olduğunu fark etti ve şaşırdı.

Diviciacos'a doğru başını çevirdiğinde cübbesinin kukuletasını başına geçirmiş olduğunu gördü. Elindeki değneğini ona doğru uzatmış bir şeyler mırıldanıyordu. Sesini yükselterek, "Mağaralar yeryüzünün nefes aldığı akciğerleridir. Burası bizden ayrılan ruhlarımızın yaşadığı yeraltı dünyasının kapısıdır. Biz şimdilik, tanrıların diyarı gökyüzü ile bu yeraltı dünyasının arasındaki yeryüzünde yaşıyoruz. Sonra ya gökyüzüne yükseleceğiz ya da gideceğiz yeraltındaki ruhlar diyarına. Korkma sakın yeryüzünde ölmekten! Hayatın sona erse de bir yerde yeryüzünde, başlayacaksın nasıl olsa yeni bir hayata başka bir alemde." dedi, "Şimdi seni yalnız bırakacağım biraz. Düşüneceksin! Yeri hisset! Havayı ve suyu hisset! Elini yakan ateşi hatırla! Doğayı anlamaya çalış!"

Biraz durakladıktan sonra ekledi: "Unutma burası sadece periler ülkesine yapılacak bir yolculuk değildir. Yolculuğu kendi içinde yapacaksın!" dedi ve yok oluverdi.

Yalnız kalmıştı. Etraf sessizdi. Göldeki su hiç kıpırdamıyordu. Ne bir uğultu ne de bir esinti vardı mağaranın içinde. Sadece kendi nefesi…

Düşünmeye başladı. Kendi beyninin içindeydi sanki…

Omzuna Diviciakos'un eli dokunduğu zaman, düşünce dünyasından çıktı ve bilgenin gülümseyen yüzünü gördü.

Beraberce mağaradan çıktılar. Babası bekliyordu onları. Alnından öptü babası oğlunun ve sırtındaki heybesinden açılıp kapanabilen gümüş bir halka çıkardı.

"Sevgili Kastikos artık yetişmiş ergin bir insansın. Bu halka sana hep kabileni ve soydaşlarını hatırlatsın." diyerek gümüş halkayı oğlunun boynuna taktı.

"Hiç çıkartma bunu boynundan."

Sanki yıllarca sürecek bir işi bir gecede yapmışlığın yorgunluğu vardı üzerinde. Sanki uzun bir yolculuktan dönmüştü geri köyüne… Fakat gönlü ferahtı ve aklı açıktı. Bu sabah, bireysel gelişimi yolunda hiçbir zaman unutamayacağı bir deneyim yaşamıştı. Erginleşme buydu anlaşılan.

Diviciakos'a teşekkür ederek eve döndüler.

Köyün gençleri eğlenceler düzenlemişti Kastikos onuruna. Kırmızı tuniklerini ve ekoseli pantolonlarını giymişti hepsi. Atların üzerinde dikiliyorlar veya çılgınca koşan atların çektiği arabaları yarıştırıyorlar, delice giden arabanın üzerinde amuda kalkıyorlardı.

Gece olunca meşalelerin ve yıldızların ışığında, hazırlanan yuvarlak şölen masasının etrafına yerleştiler.

Diviciakos, meşe ağacının dallarının bu sabah oluşturduğu gölgelerden gelecekle ilgili bilgi aldığını açıkladı ve dedi ki, “Bugün yetkinleştiğini gördüğümüz gencimiz yarının büyük cengaveri olacak. Kavmimize doğuya giden yolları açacak. O bir Brennos olacak.”

Yemeğe başlamadan önce baba oğluna kemerini ve kılıcını kuşanmasına yardım etti. Şarap kupasını oğlunun onuruna kaldırdı. Her kutlamada olduğu gibi eğlence sabaha kadar sürdü.

Artık ona hep Brennos diye hitap ettiler. Romalılara korku salan Brennos şimdi de Makedonyalılara ve Hellenlere korku salacaktı. Dünya Brennosları unutmayacaktı.

Brennos büstü (Roma Ulusal Deniz Müzesi)

İSKENDERİYE MÜZ TAPINAĞI

M.Ö. 313 (116.olimpiyat, 4.yıl)

Arsinoe'nin üçüncü yaş gününde Müz tapınağının açılışı yapılacaktı. Ptolemi bu şehri gerek bilim gerek sanat merkezi yapmak için söz vermişti, hem kendisine hem de ölmeden önce İskender'e. Müz tapınağı, projesinin ilk adımıydı. İlham perileri adına yapılan bu sanat ve bilim yuvası, kurmayı planladığı o koca kütüphanenin çekirdeği olacaktı. Papirüs üzerine yazılmış el yazmalarını toplamaya ve biriktirmeye başlamıştı bile. Euklid, kendine ayrılan çalışma odasında ruloların tasnifi için bir formül arama çabasına başlamıştı çoktan.

Kutlama töreni Şiir Tanrıçası'nın odasında yapılacaktı. Arsinoe'nin annesi Berenice, kızının yeni yaşına müzik eşliğinde şiir dinlemesini istemişti. Bu yaş günü kutlaması bir bakıma bu sanat tapınağında yapılan ilk toplantıydı.

Önce Euklid'in odasına uğradılar. Matematik üstadı sessiz adam ellerinde garip şekillerle oynarken, "Hoş geldiniz efendimiz." dedi, "Yer ölçümleri için bazı çalışmalarımı tamamlıyorum da…", yakalanmış utangaç bir çocuk gibi sanki özür dileyerek...

Elindekileri oynaması için küçük prensese verdi. Arsinoe, bu yuvarlak, kübik ve acayip şekilli tahta cisimleri yan yana dizip üst üste koymaya çalışırken anlatmaya devam etti Euklid, "Konik seksiyonlar üzerinde çalışıyorum da…" dedi, "Ayrıca küresel ve kübik geometride de epey yol aldım."

Bunları duyan Ptolemi sevindi. Sponsorluğunu severek üstlendiği bu geometrinin babası bilim adamının öne sürdüğü her yeni bir şey onu sevindirirdi her zaman.

“Tarihe geçeceksin sen, devam et.” dedi ve ekledi: “Felsefe salonumuz için de önerilerini bekliyorum. Eflatun’un akademisini burada devam ettirmeliyiz”.

“Çalışacağım” dedi Euklid.

Hep beraber şiir dinlemeye müzik odasına geçtiler.

Arsinoe, elinde büyük geometricinin oyuncaklarını sıkı sıkı tutarak uykuya dalmıştı. Ptolemi, ne şiir okuyan oğlan çocuğuna ne de lir tıngırtatan o güzel kıza bakıyordu. Gözleri devamlı karısı Berenice’nin yüzündeydi. En çok bu dördüncü karısını sevmişti. Yalvardı tanrılarına, Arsinoe’den sonra ona bir erkek çocuk doğursun diye. Eski karısı Eurydice ve ondan doğan ilk oğlunu bir türlü sevememişti. Babası müttefikiydi ve imparatorluğun vasisi olduğu için dayanmıştı o kadına bunca yıl. Fakat ölünce karısının babası Antipater aniden, Eurydice’nin üzerine evlenivermişti güzel Berenice ile hiç kimseye hesap vermeden…

Kadın, üzerine kuma gelmesinden sonra daha da huysuzlaşmıştı; kurtulması gerekecekti ondan ve oğlundan yakında elbet. Kararlıydı, eğer bir oğlu olursa Berenice’den, tahtını Berenice’den olan oğluna bırakacaktı. İnanıyordu ki bu Mısır için daha iyi olacaktı.

Şiir bittiğinde Berenice’ye bakmaya devam ediyordu. Konuklar alkışlarken, onu yanaklarından öperek, “Söz ver bana sevgili karım” dedi, bir eliyle de kızının başını okşamaktaydı, “Ben ayrılırsam da bu dünyadan bitiremeden bu bilim tapınağını, sen tamamla, sevgili Arsinoemizle beraber dünyanın en büyük kütüphanesini”.

Berenice gülümseyerek başını salladı.

Ertesi gün Ptolemi’nin ilk işi, baş mimarını çağırmak ve Kızıl Deniz’de bitmek üzere olan yeni limana karısının isminin verilmesini emretmek oldu.

SELAMİS

M.Ö. 306 (118.olimpiyat, 3.yıl)

Triparadeisos'da yapılan son imparatorluk konseyinden sonra Antigonos, İmparatorluğun yok olmasını engellemeye çalışıyordu. Ancak kendisi de dahil, tüm eski generaller İmparatorluktan çok kendi krallıkları için uğraş verdiklerinden, İmparatorluk o eski gücüne bir türlü gelemiyor, tam aksine parçalanmaya doğru daha da yaklaşıyordu.

Asya ordusu komutanı olduktan sonra, Antigonos'un ilk işi İmparatorluğun son hamisi ve eski başkomutanı Perdikkas'ın kardeşini, iyi yönetici olmasına rağmen, ortadan kaldırmak olmuştu. Kapadokya'nın hâkimi ve eski İmparatorluk Başsekreteri Eumenes'i de Anadolu'daki savaşlar sırasında öldürdü.

Artık kendini Anadolu'nun tek hâkimi olarak görüyordu tek gözlü komutan Antigonos. Diğer generaller kendi bölgelerinin sorunlarıyla uğraşırken o güçlendi. Artık eski imparatorluğu yeniden tek bir bütün haline getirmek istiyordu. Bu belki güzel bir düşünceydi ama hareketleri Anadolu'daki artık her biri ayrı bir krallık gibi olmuş olan diğer eski generalleri ürkütmeye başlamıştı.

Ptolemai, Selekuos ve Kassandros M.Ö 315 yılında bir karşı koalisyon oluşturdular. Savaşlar tekrar başladı. Lysimakhos da Antigonas'a karşı olan bu birliğe katılmaktan başka bir çare bulamadı. Koalisyon üyeleri tek gözlü düşmanlarının Makedonya ve Asya'yı kendi hükümdarlığı aylında birleştirmek istediğini anlamıştı. Generaller, savaşı Anadolu'da, Makedonya'da ve denizlerde devam ettirmekten korkmuyordu.

Tek gözlü komutanın oğlu Demetrios, babası gibi büyük bir savaşçıydı ve o da hırslıydı. Bir gece ansızın Kassandros'un Makedonya'daki merkez garnizonunu basıverdi. Kassandros kolayca devre dışı kalmıştı.

Bu arada, Anadolu'daki kavgalara pek karışmak istemiyormuş gibi gözüken Ptolemi deniz filosunu kuvvetlendirerek ve Akdeniz'e hâkim olmaya çalışıyordu. Hatta Ege adalar konfederasyonu adında ticari ve siyasi bir birlik bile kurmuştu. Bu hareket, acaba Ptolemi'nin ana kıtada, yani Makedonya'da, da mı gözü var diye müttefiklerini biraz tedirgin ediyordu. Hele düşmanı Antigonos'un keyfi çok kaçmıştı ve çok kızmıştı.

Ptolemi'nin denizlerde hâkimiyet kurma planları karşısında Antigonos ve oğlu boş durmadılar. Finike, Kalikya ve Rodos'da tersaneler kurmuşlar, gemiler için gerekli kerestenin Toros dağlarından temini için yöre halkıyla gerekli sözleşmeleri yapmışlardı.

Ptolemi Mısır'ı ve Akdeniz hâkimiyetini Antigonas'a karşı güvence altında tutabilmek için Kıbrıs'da büyük bir üs kurdu ve filosunun büyük kısmını Kıbrıs adasının doğu sahillerindeki Selamis limanına yerleştirdi. Ptolemi'nin kardeşi, Mısır deniz filosu komutanı Merakus, 40 büyük savaş gemisiyle ve adada konuçlanmış olan piyade birlikleriyle Akdeniz'de konumunu kuvvetlendirmişti.

Bu durumdan rahatsız olan İmparatorluğun Asya orduları komutanı, oğluna Kıbrıs'a çıkartma emrini verdi ve Demetrius 30 bin askerini Kıbrıs'ın kuzey sahillerine indirdi.

Demetrios'un filosunda sekiz tanesi yedi set kürekçileri olan heptereis olmak üzere irili ufaklı 180 savaş gemisi bulunuyordu. Bunu haber alan Ptolemi de kardeşine yardım için yoldaydı. Mısır filosunun diğer gemileri yola çıkmış, Kıbrısa doğru kürek çekmekteyd. Ptolemi, çoğu dört kürekçi setli tetreres olan 140 savaş gemisiyle gelmekteydi. Ayrıca her biri 50'den fazla piyade ve silâh taşıyan yük gemileri de filoda yerlerini almışlardı.

Merakos askerlerini Demetrios'u durdurmak için kuzeye sürdü. Gemilerinin bir kısmı da adanın batısından dolanarak çıkartma bölgesine gitmek için yola çıktı.

Bu planı öğrenen Demetrios'un filosu Selamis limanına girerek şehri kuşatma altına aldı. Ptolemi tam zamanında yetişti liman düşmeden… Selamis açıklarında her iki filo karşılaştı. Her iki tarafında değişik büyüklüklerde yüzden fazla gemisi savaşa katıldı. Belki Ptolemi ve Merakos'un daha fazla sayıda gemileri vardı ama Demetrios'un gemilerinin kürek güverte sayısı daha fazlaydı. Ayrıca Mısırlıların asker taşımak için kullandıkları büyük yük gemileri vardı. Bunların bir kısmı limanda mahsur kalmış, bir kısmı da Selamis yakınlarındaki sahillere asker indirmişti.

Büyük bir deniz savaşı oldu.

Adanın kuzeyinde bulunan Kaptan Merakos burada düşman filosunu bulamayınca, alelacele dönerek abisinin gemileri yanın da yerini almıştı.

Mısır ordusu daha güçlü olmasına rağmen yenildi. Belki de deniz savaşında deneyimli olmayan Galyalı paralı askerler istedikleri gibi savaşamamıştı.

Merakos, deniz piyadelerini de taşıyan yüz nakliye gemisi ve 120 savaş gemisiyle beraber esir düştü.

Ptolemi, filonun geri kalan gemileriyle İskenderiye'ye dönebilmişti. Esir alınan paralı askerlere taraf değiştirmelerini önermişti Demetrius; ancak Galyalı savaşçılar bu teklifi kabul etmemişti çünkü Ptolemi onlara Mısır topraklarında arazi vadinde bulunmuştu ve çoğunun aileleri Mısır'da kalmıştı.

Esir Galyalı savaşçıların bir kısmı öldürüldü; bir kısmı da Makedonya'ya getirildiklerinde eski kabilelerine dönmeyi başardı. Az bir kısmı içinde bulundukları esir gemisini ele geçirdi ve Mısır'a, ailelerin yanına dönerek bir sonraki savaşlarda, Ptolemi için savaşmaya devam ettiler. Eski kabilelerine dağılanların çoğu, Makedonya'ya saldırmak için hazırlık yapan Galya ordusuna katıldı ve Galyalı askerleri ileride yapacakları savaşlar için eğitmeye başladılar. Aralarında en çılgın savaşçılardan biri olan genç Leonnorios, Anadolu'ya ilk geçen Galatların komutanı olacaktı.

Antigonus oğlunun bu zaferini duyar duymaz başına kraliyeti temsil eden halkayı yerleştirdi. Ayrıca bu yetkiyi Demetrios'a da vererek kraliyetini ilan etti.

Bu haberi duyan diğer generaller de gecikmedi.

Önce Ptolemi Mısır hanedanlığının kurucusu olduğunu ilan etti. Daha sonra Seleukos, Lysimakhos ve Kassandros kral olduklarını açıkladılar.

Bu, İmparatorluğun artık dirilemeyeceğinin bir göstergesiydi. Zaten krallar gibi hükümdarlıklarını sürdüren diadokhilar artık hakikî kral olmuştu. Her biri kendisine ait sikkelerde resimlerini bastırdılar ve unvanlarını belirttiler.

İmparatorluğu artık tek bir güç olarak birleştirmek imkânsızdı.

Antigonus, yenilen Ptolemi donanmasına yok edici bir darbe indirmek için oğluna İskenderiye'ye saldırma emrini gönderdi ama Demetrios'un gemileri fırtına nedeniyle Afrika sahillerine gidemedi. Filosunu Ege'nin içlerine geri çekmek zorunda laldı.

Ptolemi Mısır'a zafer kazanamadan dönmüş ve Kıbrıs'ı kaybetmişti. Saygınlığını devam ettirebilmek için İskenderiye'nin bir merkez olma yolundaki çalışmalarına ve Mısır yerli soylularıyla ilişkilerini daha da kuvvetlendirmeye ağırlık verdi. Mısır'ı bir şirket gibi iyi yönetiyordu ve bunun yanında Mısır'ın manevî değerlerine ağırlık vermesi gerektiğini de biliyordu.

Sadece kendi çıkarı için uğraşmadığını göstermek ve hanedanlığının eski Mısır'ın devamı olduğunu kanıtlamak için M.Ö 304 yılının başında Firavun unvanını aldığını tüm âleme duyurdu.

Bu arada en yakın dostlarından biri olan eski silâh arkadaşı Lysimakhos ile de ilişkilerini koparmadı. İskender'e ve Makedonya İmparatorluğu'na, kendisi yanında bir tek onun gönülden bağlı olduğuna inanıyor, generaller arasında sadece ona güveniyordu. Bunu kanıtlamak için de kızı Lysandra'yı Lysimakhos'un oğlu Agatokles' e vermişti. Eğitimine ve gelişmesine çok özen gösterdiği çok sevdiği biricik kızı Arsinoe'yi de bu sevgili eski dostla evlendirmeyi çok istiyordu.

HERAKLEİA (Karadeniz Ereğlisi)

M.Ö. 302 (119. olimpiyat, 3.yıl)

Ptolemi'nin aklında sevgili kızı için düşündüğü bir damat adayı vardı ama bu aday yorgundu ve gönlünü Herakleia'da bir kadına kaptırmak üzereydi.

Lysimakhos, krallığını ilan ettikten sonra Trakya'daki isyanları bastırmış ve İskitleri kuzeye sürmüştü. Hellenpontos'da, her iki taraftaki denize hâkim olan bir yerde Lysimakheia şehrini kurmuş ve sıra krallığının Asya tarafındaki bölgelerini elinde tutabilmek için savaşmaya gelmişti. Müttefiklerinin onu destekleyeceklerini bilen Lysimakhos ani bir kararla 119. Olimpiyatın üçüncü yılının başlarında Küçük Asya'yı işgâl etti.

Kassandros ve Seleukos'un desteği ile Anadolu'nun batısını tamamen işgâl ederek topraklarını genişletti ve güvence altına aldı. Bu arada ordusunun bir kolu Ephesos'u kuşatmış ve şehri ele geçirmişti. Limanda, Demetrios'un filosuna bağlı olan bütün gemiler yakıldı.

Frigya'nın çoğunu kontrolü altına alan yorgun Lysimakhos, daha fazla savaşmak istemedi. Dinlenmek için Dorylaeion'da (Eskişehir) kamp kurdu. Yerli halk onu seviyordu; askerlerine yiyecek verdiler. Ordu dinlenmeye çekildi. Sonra, o kışı geçirmek için Herakleia'ya gitti.

Herakleia'da aslen Pers olan Oksyartes hüküm sürmekteydi. İran'ın fethi sırasında Perslerle ilişkisinin çok iyi olduğu bilinen Lysimakhos burada çok iyi karşılandı. Herakleia Prensesi Amastris ile tanıştı ve ondan hoşlandı.

Amastris

Bir kış aşkı macerası olarak kalmadı bu… Lysimakhos Amastris ile evlendi. Persli bir kadınla evlenerek, Hindistan'da İskender'e söz verip de yapamadığını gerçekleştirmiş oluyordu belki de böylece…

Susa'da İskender'in emriyle toplu evlenme töreni yapılırken, o başında bulunduğu keşif birliği ile kuzeyde bir yerlerde seferdeydi. Susa'da bir zaferin

kutlamalarının yapıldığı onun olmadığı o gece, İskender Darius'un kızı Roksan ile evlenirken, maiyetindeki yüksek rütbeli 80 subayın da evlenmesini istemişti soylu İranlı kadınlarla. Amacı askerleriyle yerli halkın bütünleşmesini sağlamaktı.

Belki de dünyanın en büyük toplu evlenme töreninin yapıldığı o gece, 40 bin Makedonyalı askerin Persli kadınlarla evlendiğini kayıtlara geçmişti; sonradan diadokhilardan biri olarak İmparatorluğun paylaşımına katılan Eumenes… Yeni evlilerin her birine kıymetli hediyeler verilmiş ve bir servet bölüşülmüştü o gece. Böylece İmparatorluğun daha güçlü olacağına inanıyordu.

O bahar gecesi, İskender'in ölüm gecesinin bir yıl öncesiydi. Makedonya'da milliyetçi olan bazı kesim ise bu evliliklere karşı çıkmıştı o zaman ve İmparatorun ölümüyle beraber çoğu asker memleketlerine dönmeye başladıkça sona erdirmişlerdi bu zoraki evliliklerini… Ömrü yetseydi belki bu projesini devam ettirebilirdi Büyük İskender.

Ancak Babil bahçelerini ve oradaki Bel Tapınağı'nı hatırladı bir an. Babil'de tüm kadınlar evlenmeden önce bekâretlerini kaybetmek zorundaydı. Onu da tapınağa götürmüşlerdi bir gece. Ertesi gün evlenecek olan bir bakire ile yatmış ve sonra ona para da vermişti. Anlatmışlardı ona, bunun sıradan bir fahişelik olmadığını… Tapınağın bahçesinde yapılan bu fuhuş bir dinî âyindi aslında. Tanrı sahip oluyordu yani önce kıza. Böylece o evliliği kıskanmayacaktı Tanrı ve o evlilik uzun sürecekti. İskender'in o toplu düğününde, yeni evlenen kızların hiçbiri bu amaçla düğün öncesi tapınağa gitmemişti herhalde… Bu evlilikler belki de bunun için kısa sürmüştü. Kutsanmamıştı bu evlilikler…

Herakleia'da yapılan düğünde Lysimakhos kendini Susa'da sandı. Amastris'i sevmiş ve evlenmişti. Ayrıca bu evlilik sanki İskender'e gönderilen bir hediye olmuştu. Herakleia halkı onu ve ordusunu kendilerinden sayarak o kış onlara çok iyi baktı. Kış sonu Lysimakhos Amastris'in yanaklarından öptü ve Ephesos'da buluşmak üzere veda etti. Ephesos krallığın başkenti ilan edildi. Lysimakhos, yeni başkentte, ölümünden sonra gömülmek istediği Belevi Mozelumu'nu yaptırdı.

Lysimakhos'un ordusu Anadolu'da tek gözlü komutanın ordularıyla savaşa devam etti. Bu arada, Mezopotamya bölgesine hükmetmekte olan Seleukos da Yukarı Asya'da zaferler kazanmış ve yeni anlaşmalarla elde ettiği savaş filleriyle beraber Anadolu içlerine doğru yürümekteydi. Müttefikler Antigonos'u yok etmek için artık hazırdı.

İPSOS OVASI, (Afyon yakınları)

M.Ö. 301 (119. olimpiyat, 3. yıl)

Seleukos, Anadolu'nun doğusunu, Suriye'nin bir kısmını, Mezopotamya'yı ve doğuda Hindistan'a kadar uzanan bir krallığın yani o eski imparatorluğun doğusunun neredeyse tüm hâkimiydi. Batı Anadolu'nun ve Kuzey sahillerinin ve Trakya'nın sahibi de artık Lysimakhos olmuştu ve ordusu neredeyse tüm Anadolu'ya hâkim durumdaydı.

Seleukos ordusunu Orta Anadolu içlerine kadar getirmişti. Her iki müttefik Afyon dolaylarında ordularıyla birleştiler. Üçüncü müttefik Ptolemi de Anadolu'da direkt savaşa katılmasa da desteğini göstermekte ve Suriye bölgelerini kontrol altında tutmaktaydı.

İskender'in ölümünden sonra başlayan generallerin savaşları bitmek bilmiyordu. Her iki büyük ordu Ipsos ovasında, Asya ordusu adı verilmiş olan Antigonos ve Demetrios güçlerini kıskaca aldı. Seleukos 20 bin piyade, 12 bin süvari, 100 kadar tırpanlı savaş arabası ve 480 savaş fili ile beraber Torosları aşarak gelmişti savaşmaya. Lysimakhos'un askerleriyle toplam savaşçıları 75 bine yaklaşmıştı. Antigonos kuvvetleri ise 80 bin piyade ve süvari ile 75 filden oluşmaktaydı.

Antigonos deneyimliydi ve ordusu çok eğitimliydi; ancak Seleukos'un fillerine dayanamadılar. Asya ordusu komutanı 81 yaşında olmasına rağmen ön hatlarda savaşmaktaydı.

Tek gözlü savaşçı savaşırken yediği bir kılıç darbesiyle öldü, ordusu dağıldı. Oğlu Demetrios yanında kalan dokuz bin süvari ve piyade ile zorlukla Ege kıyılarına gelebildi ve bekleyen gemilerine binerek karşı taraf sahillerine geçti.

Antigonosların yenilgisi sonucu, Demetrios'un filosu fonksiyonunu kaybetmiş ve Akdeniz'de korsan bir filo konumuna gelmişti. Demetrios'a artık korsan kral diyorlardı.

Lysimakhos, bu savaş sonunda, Trakya'dan Halys ırmağına (Kızılırmak) kadar, Ptolemi'ye bağlı olan Akdeniz kıyı şeridi dışında, Anadolu'da en büyük güç haline gelmişti. Seleukos'un toprakları ise, Frigya'nın içlerinden İndus'a kadar uzanıyordu.

Ptolemi, Seleukos istemesine rağmen, Suriye'nin tamamını ona vermemekte direndi. Daha sonraları iki hanedanlık arasında ünlü Suriye savaşlarını yol açacak olan bu anlaşmazlık, buraları Roma'nın bir eyaleti olana kadar devam edecekti.

Makedonya ve Yunanistan Kassandros'undu.

Böylece koalisyon kuvvetleri tarafından İmparatorluk dört parçaya bölünmüş oldu; artık imparatorluk diye bir şey kalmamıştı. Krallar paylaşmıştı ama yakında kralların kapışması yeniden başlayacaktı.

Bu savaşlar sırasında Lysimakhos Batı Anadolu'nun güvenliği için Bergama'nın çok önemli bir şehir olduğunu düşündü ve burada hâkimiyetini kuvvetlendirmeye karar verdi. Bu amaçla buraya çok güvendiği subaylarından Philetairos komutasında bir birlik gönderdi. Ayrıca devlet hazinesinin büyük kısmını da Bergama'da saklanmasına karar vermişti. Bu kararı, Anadolu'nun tarihinde çok önemli yeri olan Bergama krallığının yakında oluşmasını sağlayacaktı.

NEUCHATEL GÖLÜ

Aynı zaman

Anadolu'daki bu olaylar sırasında, Orta Avrupa'daki Kelt topluluklarından birinde meclis toplanmış, yok olmakta olan İmparatorluğun son halini ve Anadolu'da ki tuz rezervlerinin durumunu tartışıyordu.

Hallstatt kabilelerinden gelen haberler, tuz madenlerindeki şartların çok kötü olduğunu söylüyordu. Anadolu'daki bir gölde, tuzların yeryüzünde olduğunu ve tuz çıkartmak için yerin altına girmelerine gerek kalınmadığını duymuşlardı. Dediklerine göre kuşlar alçaktan uçunca, kanatlarında biriken tuz nedeniyle uçamaz hale gelip düşüveriyorlarmış. Hatta ipten yapılan bir halka göle sokulup çıkarttılınca halkanın etrafını hemen kalın bir tuz tabakası kaplayıveriyormuş.

Balık avlar gibi gölden tuz çıkartma fikri hoşlarına gitmişti. Ayrıca daha başka yöntemler de olabilirdi ama Tatta denilen o Küçük Asya'nın ortasındaki gölde (Şimdiki Tuz Gölü) çok tuz olduğu kesindi.

Ayrıca şu sıralar oralar yeni sahiplerini daha bulmamıştı. En kötüsü de kuvvetlenen Roma illeti, Galya'da onların huzurunu bozacak gibi gözüküyordu yakında. Doğuda yeni topraklara gitmeliydiler. İskender'den sonra kavgaların devam ettiği yerlerden onlara da bir şeyler düşer miydi acaba?

Olası bir göç ve bu durumda önlenemez olan savaş nedeniyle bir şef seçmeleri gerekiyordu. Tuz çıkartma ustası Saygın Kastikos'un oğlu artık Brennos olan genç Kastikos en kuvvetli adaydı. Tektosaglı Kastor'un İskender ile Trakya'da görüştüğünden bu yana tam 34 yıl geçmişti. Kastor'a sorumluluğunu verdikleri federasyon bir karar almalı mıydı acaba? Endişelerini paylaşmaları gerekirdi. Hemen toplanma isteklerini yazıp, habercilerin hazır olmasını söylediler. Bir haberci batıya yaşlı Kastora, bir habercide doğuya genç Brennos'a gitti.

---------- o ----------

İki ay kadar sonra kabilelerin temsilcileri ve gelebilen druidler toplandılar. Gölün Kara Orman'a doğru üst tarafındaki korulukta Nemeton hazırlanmıştı. Bugün için bekletilen hırsızlıktan mahkûm edilmiş bir soyguncu, druidlerin yol göstermesiyle yakılarak kurban edildikten sonra toplantıya başlandı. İlk sözü ev sahipliği yapan Viridoriks aldı.

"Duyduklarımıza göre İskender'in generalleri birbirlerine girmeye devam ediyormuş. Ayrıca yeni küçük krallıklar kurulmak üzereymiş." dedi.

Nemeton'un ana meydanında, açık havada kurulmuş yuvarlak masanın en doğusunda diğerlerine göre daha yüksek koltuklarda oturan konfederasyon başkanlığı devam eden Volke Tektosag kabilesinden Kostar ve aralarındaki en yaşlı savaşçı eski tuz ustası Prausili Kastikos sessizliklerini bozmadılar. Kara Ormanlarda, Volke birliğinin temelleri atıldığı toplantıda, doğu yolculuğu için görevlendirilmiş olan Kambules gelişmeleri bildirmek için söz istedi:

“Doğuya göç etmeye kararlı olan kabileler Moravia ve Pannonia’daki akrabalarının yanlarına gitmeye başladı. Bütün kabilelerde yolculuk için kavak ağacından dayanıklı araba tekerlekleri yapıldı. Arabaları çekecek manda ve katırlar yetiştiriliyor. Her kabile ani bir yolculuk için tuzlanmış etlerini depoluyor.”

Sözünü bitirirken büyümekte olan göbeğinden düşer gibi olan pantolonunu çekiştirdi Kambules.

“Savaşçılarımız ne âlemde?” diye sordu Kastor.

“Ben ve Leonnorios, kabileleri dolaşarak acemî savaşçılarımızın eğitimlerini hızlandırmaya çalışıyoruz. Ayrıca Brennos ve Bolgios da kendi bölgelerinde askerlerin her an savaşa hazır durumda olduklarını söylüyorlar.”

“Kim bu Leonnorios?” diye sordu Viridoriks.

“Mısır’a giden Viriatos’un oğlu. Ptolemi’nin ordusunda çalışan Viriatos ve askerlerinin çoğu Selamis deniz savaşında öldü. Leonnorios esir gemisinden kaçmayı başardı. Genç yaşına rağmen çok iyi savaşan ve düşünen bir Galyalı. Babası ve arkadaşları savaşta öldü; annesi ve diğer akrabaları da Mısır’da kaldılar. Kimsesi yok. Benim yanımda kalıyor ve bana çok yardımcı oluyor. Yakında onu daha başka görevlerde de kullanacağım. Küçük Asya’ya göndermeyi düşünüyorum onu, bize bilgi ulaştırsın diye.”

“Çok iyi. Bu arada Brikos nerelerde?” diyerek araya girerek sordu Kastor.

“Britanya adasından dönmek üzere. Oradaki soydaşlarımızın bu yolculukta bize katılmaya niyetleri yok. Fakat Brikos’dan gelen haberlere göre istediğimiz an bize yardım gönderebileceklermiş.”

Toplantının sonuna doğru şarap testileri istendi. Doğuya yolculuğun başarısına ve Galyalı savaşçıların onuruna içildikten sonra boş kupalar tahta masaya vuruldu.

“Diodi!” diye bağırarak içki istedi Kambules. Hepsi bağırdı bir ağızdan “Diodi!” (içki getir!) diye… İçkiler geldi ve sonra da herkesi neşelendiren öyküler anlatmaya başladı Kambules.

Kastor da keyiflenmişti. Kahkahalar atıldıktan sonra Kastor da bağırdı iştahla, “Diodi…Getirin içkileri…”

Yeni içkiler geldi. Göç ve savaş öyküleri anlatıldı.

Artık Galaterra serüveni başlamıştı.

Olası bir savaşta başkomutanlık görevi Brennos’a oy birliği ile verildi. Kabileler arası iletişimin daha sıkı yapılması için gereken tedbirlerin alınması istendi.

EPHESOS

M.Ö 299 (120.olimpiyat, 1.yıl)

Ocak (Gamelion)

Düğün gemisi, sağında ve solunda iki triremes eşliğinde limana yanaşmak üzereydi. Askerler limandaki kalabalığı kontrol etmekte zorlanmaktaydı. Hem adını çok duydukları Mısır kralını karşılamak hem de kızı güzel Arsinoe'yi görmek için tüm civar kentlerin insanları limanı doldurmuştu. Kralın evleneceği günde evlenmek isteyen onlarca çift ve akrabaları da Ephesos'a gelmişlerdi o gün. Gamelion evlilik ayıydı ve gençler Hera'nın bu kutsal ayını beklemişlerdi evlenmek için. Üstelik kralları da evleniyordu bu yılki evlenme zamanında. En iyi zamandı bu zaman evlenmek için. Üstelik her iki kral da düğün hediyeleri verecekti elbet.

Dört gündür şehrin hanlarında yer bulunmuyordu. Agora ile liman arasındaki balık lokantalarından birinde hafif ateşte kızartılmış çupura balığını yedikten sonra keyifle kupasının dibindeki şarabın son damlasını da midesine indirdi ve elinin tersiyle ağzını sildi. Yanına gelmekte olan yardımcısına sordu Leonnorios, "Bulabildin mi Lukas ?"

"Yer yok" dedi Lukas kocaman eliyle ensesinde vızıldayan sivrisineği kovalarken, "Matrona aşkına ne biçim düğün bu?... Tüm dünya burada sanki. Bu gece de zeytinlikteki kulübede kalacağız belli ki."

"Kalırız…kalırız" dedi sabah uykusunda onu uyandıran zeytinlik bekçisinin tombul kızını hatırlayarak.

Yakışıklıydı Leonnarios. Yanağına memelerini dokundurarak uyandırmıştı onu sabah erkenden. Kulaklarını da hafifçe ısırınca dayanamamıştı Leonnarios kıza. Bu gece de kulübede kalabileceğini düşündü ertesi sabahı hayal ederek.

Kullanmaya hiç niyetli olmadıkları kılıçları bellerinde soluk sarı pelerinlerinin altında gözükmüyordu. Herkes gibi onlar da kaptırmışlardı kendilerini düğün heyecanına. Galyalı olduklarını saklamıyorlardı ama Galyalı gibi de giyinmemişlerdi.

Daldılar kalabalığın arasına ve başladılar limana doğru yürümeye.

Öğle güneşi başlamıştı yakmaya.

Kürekler içeriye alınıp gemi kıyıya bağlandığında borazanlar çalmaya başladı ve Ptolemi güvertede göründü.

Kollarını yana açıp Ephesosluları kucaklarcasına selam verdiği sırada Lysimakhos'da aynı hareketi yaparak kıymetli konuklarına hoş geldiniz diyordu.

Kuş ve aslan desenli kırmızı kilimin üzerine basarak karaya çıktıklarında, her iki kadîm dost ve silâh arkadaşı kral birbirlerine sarıldılar. Bu sırada halkın alkışları davul seslerini bastırıyordu.

Konuk kralın arkasından gelen Berenice ve Arsinoe elele tutuşmuşlardı. Lysimakhos geline ve annesine gülümsedi. Arkasından yer almış olan oğlu Agathokles ve gelini Lysandra konuklara yol verdiler. Lysandra babası Ptolemi'nin yanaklarından öptü. Konuk kraliyet ailesi kendilerine ayrılmış olan küçük saraya giderken, Ephesoslular onlara menekşe ve gül atmaktaydı.

Yolun her iki tarafı boyunca koruma zinciri oluşturmuş askerlerin hemen arkasında olan Leonnorios arabada annesinin yanında oturmakta olan Arisone'yi görebildi. Tanrıların bir mucizesi oldu ve göz göze geldiler. Arsinoe başını geriye çevirerek bakmaya devam ediyordu ondan gözlerini ayırmamış olan Leonnorios'un gözlerinin içine; sanki Eros'un oku saplanmıştı yüreğine.

Leonnorios, boynunda yana doğru kaymış olan, babasının ona eline ilk kılıcı verdiği zaman taktığı kalın gümüş kolyeyi düzeltirken, bu kadar güzel bir kız görmediğini mırıldanıyordu kendi kendine.

Gelin arabası yoluna devam etti. Annesi yanağını okşayarak uyardı kızını. Güçlükle dönünce gerçek âleme, fark etti gittiklerini kendi düğününe.

Bu yabancı onu etkilemişti. Bakışlarıyla birbirlerine söz vermişlerdi sanki; görüşeceklerdi yine yakın bir gelecekte…

Düğün alayı geçişini tamamladığında, Leonnorios hala kendine gelememişti. Sarhoş gibi olmuştu kızın bakışlarından…

"Ne oldu sana Leo?" diye sordu Lukas.

"Yok bir şey" dediğinde hatırladı hemen muhafız alayındaki subaya verdiği notu ve bir kese altını. Ayarlayabilecek miydi acaba Makedonyalı bu subay Leonnorios'un istediği toplantıyı?

---------- O ----------

Düğün ahalisi gelini hazırlama telaşıyla küçük saraya yerleştiğinde, Lysimakhos da Ptolemi ile gerçekleştireceği strateji toplantısının son hazırlıklarını yapmaktaydı. Memnundu Lysimakhos, arkadaşının ve müttefikinin kızı ile evlenmekten. Üstelik çok güzel ve iyi eğitimli bir kızdı Arsinoe.

Ancak çok sıkılmıştı sevmiş olduğu diğer kadının, önceki karısının, onu bırakmasına. Soylu bir kadın olan Amastris, üzerine ikinci bir kadın gelmesine dayanamamış ve dönmüştü Karadeniz'deki ülkesine.

Kapının önündeki gong vuruldu ve saraydan sorumlu komutan içeri girdi.

“Ne var?” diye sordu kral.

“Yüce Lysimakhos, Galyalı bir komutan bir mesaj göndermiş. Seninle konuşmak istiyormuş”.

“Deli mi bu adam? Nasıl cesaret ediyor böyle bir günde bir kralla konuşmaya.”

Sonra başladı mektubu okumaya merakla. Galyalı sadece kendisiyle değil, Ptolemi ile de konuşmak istiyordu. Dediğine göre Ptolemi onu tanırmış.

Hemen hayır demedi; düşündü önce. Ne istiyordu acaba bu barbar savaşçı? Çok tehlikeli de olabilirdi bu adamı kabul etmek. Seleukos’un veya Demetrios’un gönderdiği bir kiralık katil olmasın diye endişelendi biraz.

Galyalıları geri çevirmek de istemiyordu bir yandan.

Döndü komutana, “Sıkı takip edin bu adamı ve yanındakileri ve konuştuğu her kişiyi… Güvenlik tedbirlerini de arttırın. Ptolemi de uygun görürse çağırırız yarın öğlenki toplantıya. Gözünüz açık olsun!” dedi.

Düğün ziyafeti ertesi akşam verilecekti. İskender’in babasının Kleopatra’nın düğünde öldürülüşünü düşünmeye engel olamadı bir an. O akşam eski arkadaşı Ptolemi ile baş başa yedikleri yemekte eski savaş günlerini andılar. İskender’in onuruna şarap içtiler. Ptolemi’ye esrarengiz Galyalının mektubundan söz edince, Ptolemi Tuna nehrinin kenarında Galyalılarla o ilk karşılaşmalarını hatırladı. Kim olabilirdi acaba onu tanıyan bu Galyalı? Yoksa, göğün üstlerine yıkılmasından başka korkuları olmadığını söyleyen o Galyalılardan biri miydi bu görüşmek isteyen?

“Konuşalım onunla” dedi eski dostuna, “Bunlar bize göre ters adamlardır ama yüreklilerdir de. Kötü bir şey olacağını sanmıyorum.”

Lysimakhos, “peki” dedi ve komutanını çağırarak gerekli emirleri verdi.

---------- o ----------

Ertesi sabah gün doğumunda, her iki kraliyet ailesi, komutanlar ve soylu kişiler Artemis Tapınağı’nın önünde yerlerini aldılar. Ephesoslular güneş doğmadan gelmişlerdi tapınağa. Gelin ve damat Apollo ve Artemise adaklarını sunmuş, yeni evlenen diğer çiftlere de hediyelerini vermişlerdi.

Arsinoe'nin annesi anlattı kızına, Artemis Tapınağı yapılmadan önce buraların tanrıçasının Kibele olduğunu. Bu ana tanrıça o kadar çok seviliyormuş ki vaz geçememişler ondan ve Kibele'nin bereketini Artemis ile devam ettirmiş buranın halkı. Aslında Kibele çok iri memeli ve şişman bir tanrıçaymış. Artemis'in o narin vücudunu değiştirememiş insanlar. Bu nedenle çok kocaman memeler yerine çok sayıda ama küçücük memeler yakıştırmışlar yeni bereket tanrıçası güzel Artemis'e.

Arsinoe çocukluk elbiselerini ve oyuncaklarını İskenderiye'de vakfetmişti tanrılara. Toplantının yapılacağı, Tapınağın karşısındaki, Prytaneion'a giderken yine çiçek attılar gelin ve damadın üstlerine. İçlerine küçük ekmek somunları doldurulmuş bebek beşiği şeklindeki sepetlerle kalabalık arasında dolaşan çocuklar, toplanan halka ekmek dağıtıyordu.

Prytaneon, tapınağın hemen arkasında, önemli tören veya resmi toplantılar için kullanılan, şehrin en önemli ve en heybetli yapılarından biriydi. Önündeki kare şeklindeki çukur ocakta ateş devamlı yakılı tutulurdu. Şehrin bağımsızlığını simgeleyen bu hiç sönmeyen ateşin etrafındaki zemin, kırmızı taşlardan yapılmıştı.

Kralın yaveri ateşin devamlı yanmasından sorumlu Prytan'aya bahşişini verdi. Ocak tanrıçası Hestia'nın kutsal alanının etrafında biraz durarak nedimelerin lir eşliğinde derinden gelen şarkılarını dinlediler.

Avludan geçildi ve girişin her iki tarafında dörder dor sütunu olan ana salona girildi. Gelin ve damat en ön sırada, yanlarında yakınları yerlerini aldılar. Köşelerindeki çift sütunların taşıdığı tahtadan yapılmış çatının altında, Leto'nun kızı çok memeli Artemis'in bir heykeli duruyordu. Onun sağında ve solunda yer almış olan Artemis Tapınağının rahipleri bereket tanrıçasına dileklerini sundular ve nikah kıyıldı.

Dualar ve adaklardan sonra, düğün şöleni hazırlıkları için, yeni kraliçe Arsinoei, annesi Berenice ve üvey kız kardeşi Lysandra küçük sarayın kadınlara ayrılmış bölümüne gittiler. Konuk kral ve damat kral da ülkelerinin siyasi durumlarını konuşmak için sarayın ana binasındaki toplantı salonuna geçtiler. Lysimakhos'un oğlu Agathokles de onlara katıldı.

---------- o ----------

Tapınağa gitmemişlerdi. Sabah kahvaltıda, Lukas ile beraber ateşte kızarttıkları ekmeği, bekçinin ağaçlardan toplayıp kavanoza koyduğu zeytin denen meyvelerle beraber yemişlerdi. Biraz acı gelmişti ama güzeldi. Galya'da bilinmiyordu bu meyve hiç. Bu sabah Lukas'ı bir yerlere gönderemediğinden kulağını ısıran kızla beraber olamamıştı. Aslında canı da pek çekmemişti kızı. Bugün evlenen prensesin güzelliği gözünün önünden gitmiyordu Leonnorios'un bir türlü. Adının Arsinoe olduğunu öğrenmişti dünkü subaydan hemen.

İki saattir sarayın bahçe kapısının yanındaki ıhlamur ağacının gölgesinde beklemekteydiler. Silâhları alınmıştı. Kralın yaveri haber getirince gireceklerdi içeri.

Leonnorios Demetrios'un esir gemisinden kaçtıktan sonra büyük maceralar atlatarak, Adriyatik sahillerinde yarı ölü vaziyette karaya çıkmış, Illyrialı bir köylü sayesinde hayatta kalabilmişti. Kendini toparladıktan sonra Roma ordusunun hâkim olduğu bölgelerde yaptığı yolculuk inanılmazdı. Günler sonra Po ovasındaki kabilesine ulaşabildiğinde sanki yeniden dünyaya gelmiş gibiydi. Yeni hayatına alıştıktan sonra kendisine kabileler arası iletişimi sağlama görevi verilmişti. Ayrıca her gittiği kabilede genç savaşçıları topluyor ve onları planlanan Balkan ve Anadolu savaşları için eğitiyor, düşmanın bilemeyeceği farklı yöntemleri öğretiyordu. Mısır ve Kıbrıs'da edindiği deneyimlerini gençlerle paylaşmaktan keyif alıyordu.

Gölün kenarında yapılan son Nemeton toplantısından sonra Kastor, Brennos ile beraber Pannonia'ya gitmiş ve haber göndermişti Leonnorios'a, hemen gelmesi için yanına. Kastor, Brennos' la tanıştırmıştı onu ve Balkanlar ile Anadolu 'da yapılacak savaşlarda Brennos ile beraber ona da komutanlık görevi verildiğini söylemişti. Sonra konfederasyonun ondan, elçi olarak Anadolu'ya geçmesini, orada görebildiği krallarla görüşmesini istediğini bildirmişti.

Sarayın kapısından çıkan Makedonyalı komutanın kılıcı ve dizlikleri birbirine vurdukça çıkan sesleri duyan askerler hemen hazır ola geçti. Sıcak havanın etkisiyle esnemeye başlamışlardı hep beraber.

“Takip edin beni.” dedi komutan.

Leonnorios önde, Lukas hemen arkasında, komutanı takip ettiler.

Salona girdiklerinde, Ptolemi ve Lysimakhos koltuklarında oturmuş onları bekliyorlardı. Masada da Lysimakhos’un oğlu Agatokles ve tanımadıkları bir kişi daha vardı. İki subay salonda kaldı ve kapının yanın da ayakta beklediler. Lukas da nöbetçi subayların yanında yer aldı.

Ptolemi Galyalıları üzerlerinde bir tunik ve ayaklarında sandalet ile görünce şaşırdı. Galyalıları böyle hellenik bir kıyafet içinde beklemiyordu doğrusu.

“Hoş geldiniz” dedi Lysimakhos, “Ne istiyorsunuz?“

“Biz Galya Volke birliğindeniz. Liderimiz Kastor’un selamlarını getirdik. Yeni evlileri kutlarız.” dedi ve kendilerini tanıttı.

“Seni tanıyacağımı söylemişsin. Çıkaramadım. Nereden tanıyorum seni?”

“Yüce Firavunum. Sizinle beraber Selamis seferindeydim. Ben Mısır filosunda savaşan Galyalı askerlerin komutanı Viriatus’un oğluyum. Babam o savaşta öldü. Ben Demetrios’un esir gemisindeydim. Kaçtım ve vatanıma gittim. Yeniden sizinle savaşmaya geldim.”

Bu sözleri duyan Ptolemi yerinden kalktı, Leonnorios’un yanına gitti ve sağ elini bileğinden tutarak elini sıktı. “Babana üzüldüm. Çok iyi bir askerdi. Çok iyi savaştık ama kazanamadık” dedi.

Ptolemi, Galyalı savaşçıların hayatları pahasına taraf değiştirmediklerini biliyordu. Ayrıca o savaşta ölesiye savaşmışlardı. Ptolemi onlara hayran kalmıştı o savaşta. Bu savaşçılar ölümden korkmuyordu hiçbir zaman. Öldükten sonra da yaşayacaklarına inandıkları için savaşlarda ölümü bu kadar rahat göze alabiliyorlardı.

“Tanıştırmayacak mısınız?“ diye sordu tanımadığı, farklı giyimde olan salondaki dördüncü soylu olduğu anlaşılan askeri göstererek. Kılıcının kabzasındaki oymalar da farklıydı ötekilerinden.

“Bithynia Krallığı’nın veliahdı prens Nikomedes” diye tanıttı Lysimakhos konuğunu, “Bizim dostumuzdur.”

Başlarını öne eğerek birbirlerini selamladılar.

Galyalı genç komutan hemen konuya girdi:

“Parçalanmışınız.” dedi, Ptolemi ve Lysimakhos’a dönerek.

“Kim parçalanmış?”diye sorarken Ptolemi şaşırarak Galyalının bu sözüne, biliyorlardı aslında doğru söylediğini onun.

“Dört parça oldunuz sonunda; siz bir tarafta, Seleukos ile Demetrios da karşınızda.”

Galyalı kısa konuşuyordu ama öz konuşuyordu. Her ikisi de biliyordu ki İskender’in o ünlü yedi koruyucu generalinden sadece ikisi kalabilmişti hayatta. Karşılarında da eski arkadaşları Antigos’un oğlu ve Ptolemi’nin kendisinin yarattığı rakibi, kiralık katil generali Seleukos.

“Bize bunu mu söylemeye geldin?” diye sorarken Lysimakhos, anlamıştı Galyalının yardım teklif etmeye niyetlendiğini.

“Liderimiz Kastor, Demetrios ve Seleukos’a karşı sizin yanınızda savaşabileceğimizi size bildirmemi istedi.”

Her iki kral da bu müttefikliğin mutlaka bir bedeli olacağını biliyordu. Galyalıların onlar için bedava çalışmak istemesi saçma olurdu.

Beklediler Leonnorios’un konuşmasını bitirmesini.

“Anadolu’ya gelmek istiyoruz.” dedi Leonnorios, lafı hiç dolaştırmadan, “Kabilelerimizin çoğu aileleriyle Trakya‘da yeni yerler edinmeye başladı bile.”

Galyalıları daha iyi tanıyan Ptolemi, “Galyalı savaşçıları bizim saflarımızda görmek beni sevindirir.” dedi. Lysimakhos da başını sallayarak onayladı.

“Ancak sanırım, Kral Lysimakhos sizin yerleşmeniz için topraklarından bir parçasını o kadar kolayca vermez.”

“Bu elbet söz konusu olamaz ama kabilelerinizin bizim topraklarımızda bizim halkımızla beraber yaşaması mümkün olabilir, eğer bizimle beraber savaşacaklarsa…” diyerek araya girdi Lysimakhos ve sordu Ptolemi’ye dönerek, “Mısır’da da aileleriyle yaşayan Keltler varmış sanırım. Doğru mu Ptolemi?”

“Evet var.”

“Biliyorum. Ben de oradaydım” dedi Leonnorios.

“Trakya’daki ordularımın size gereksinmesi olabilir.” dedi Lysimakhos.

“Eminim ki Komutan Brennos veya Beglios, Pannonia’ daki askerleriyle size yardıma istekli olacaklardır.” diyarak devam etti, “Tek isteğimiz gelecekte ailelerimizle bu topraklara göç etmemiz söz konusu olduğunda askerleriniz önümüze çıkmasın.”

“Ben ve oğlum sağ olduğumuz sürece bizden soydaşlarınıza zarar gelmeyecek” dedi Lysimakhos.

Bu söz bu anlaşmanın sanki bir mührü gibi olmuştu.

Masanın köşesinde oturarak sessizce dinlemekte olan Nikomedes söz isteyip “Benim krallığım da Galyalı savaşçılarla gereğinde beraber çalışabilir.” dedi.

“Sizi ziyaret edeceğim.” dedi Leonnorios.

Dördünün de ellerini sıkarak selam verdi ve yardımcısı Lukas ile beraber nöbetçi subayların eşliğinde odadan ayrıldılar.

Akşamki düğün şölenine davet edilmemişlerdi.

---------- o ----------

Burada Küçük Asya ile ilgili önemli kararlara doğru adımlar atılırken, küçük sarayda da artık küçük olmayan Arsinoe akşamki düğün törenine hazırlanıyordu. Çocukluk dönemi bitmiş, yeni bir hayatın yeni bir dönemine başlamak üzereydi. Çok iyi biliyordu ki, bu dönem annesinki kadar sakin olmayacaktı. Çünkü o sarayda oturup çocuk yetiştirmekle yetinemezdi. Erkeklerin satranç sehpasında yer almadan duramayacaktı. Hamamın kocaman, dibi de kazan gibi oldukça derin ve yuvarlak küvetinde otururken geleceğinin rüyalarını görmekteydi sanki. Gemiden saraya giderken göz göze geldiği boynuna trok takmış olan o sert bakışlı adamı unutamıyordu.

Elinde kocaman güğümüyle küvetin sıcak suyunun hep aynı seviyede kalmasını sağlayan erkek çocuk son seferini tamamlamıştı. Mısır’dan beraberinde gelmiş olan hizmetkârları Arsinoe’nin vücudunu kille temizleyip yıkamış, saçlarını kemik taraklarla fırçalamışlardı.

Ritüelin banyo kısmı bitmişti. Şimdi yüzükoyun yatırılmış, derisi kapkara şişman bir kadın tarafından vücuduna kokulu yağ sürülerek masaj yapılıyordu. Yan odada annesi ve üvey kız kardeşi, -ki onun üvey kaynanası olacaktı artık- saçının ve tülünün nasıl olacağının kavgasını yapmaktaydılar.

Tapınaktan dönüldükten sonra sarayın kadınlar bölümünde başlayan koşturmacalar iyice artmıştı. Berenice’nin İskenderiye’den yanında getirdiği iri vücutlu enukh (hadım ağası) bir odadan öbürüne girip çıkıyor, kadınların isteklerine yetişmekte zorlanıyordu. Baskar sıradan bir enukh değildi. Hem kadınların dilini iyi anlıyor hem de saray ve haremdeki işleri büyük bir ustalıkla hemen halledebiliyordu.

Eski bir köle olan Baskar, haremde çalışırken, kütüphanenin kuruluşunda da koşturmuş ve iyi bir eğitim alma fırsatını yakalamıştı. Yunanca konuşabiliyor ve yazabiliyordu. Berenice Mısır'a döndükten sonra, kızını en güvendiği enukhlardan biri olan Baskar'a emanet etmeyi planlamıştı. Baskar kızının sadece bir hizmetkârı değil, aynı zamanda onun arkadaşı ve koruyucusu olacaktı.

Gelinin saçlarının topuz yapılmasına karar verildi. Altın işlemeli tül ensesinin üstünde yer almış olan fildişinden yapılmış tokasına tespit edildi. Arsinoe'nin incecik uzun boynu onun güzelliğini daha da ortaya çıkarmıştı.

Elbise faslına geçilmeden önce odanın kenarlarındaki döşeklere uzandılar. Enukh'un mutfakta kaynatmakta olduğu ıhlamur sularının gelmesini beklediler. Yorulmuşlardı.

Mis kokulu ıhlamur suları içildikten sonra Berenice ellerini çırparak, "İşe devam kızlar" dedi ve hızla ayağa kalktı. Aynı koşturmaca devam etti kısa bir moladan sonra… Yörenin en becerikli kadın terzisi, Arsinoe'ye giydirilen kırmızı ipek tuniğin bel ve koltuk altı kısımlarını kimsenin göremeyeceği dikişlerle tutturarak düğün elbisesinin son halini alması için çok uğraştı. Şölene katılacak diğer kadınlar da kırmızılı mavili elbiselerini kuşandıktan, göz kapaklarını sürme ile siyahlaştırdıktan ve yüzlerini de buğday nişastası ile beyazlaştırdıktan sonra, düğün töreninin son safhası için hazırdılar artık.

"Baskar!" diye bağırdı elini çırparak, "Git bak bakalım, hazır mı araba ve atlar."

Dingilleri çekecekleri iki tekerlekli küçük arabaya bağlı olan dört beyaz at yerlerinde sabırsızlanmaktaydı. Berenice meşalesini eline aldı ve "Kral giyindi mi?" diye sordu.

Damadıyla ve diğer devlet adamlarıyla yaptığı toplantısından yeni gelmiş olan Ptolemi, büyük bir hızla hazırlanarak sevgili kızının yanına gelmiş ve onu büyük bir hayranlıkla seyretmekteydi.

Düğün alayı damadın evine doğru yapacağı son yolculuğa başlamak üzereydi artık.

Hep beraber avluda beklemekte olan arabanın yanına geldiler. Seyisler yeni tımarlanmış atlara hâkim olmakta zorlanıyordu. Kral Ptolemi ve kızı tek basamaklı arabaya çıktılar ve kral dizginleri eline aldı. Avlu dışında bekleyen halkı selamladı.

Arabanın oturacak yeri yoktu. Savaşta kullandıkları arabaların biraz daha süslüsüydü bu. Berenice dört atlı arabanın önüne geçerek, elinde meşalesiyle yerini aldı. Baskar koşarak geldi ve meşaleyi yaktı. Bulutların arasından zorlukla geceyi aydınlatmaya çalışan dolunayın yardımcısı olmuştu meşalenin alevleri. Davullar çalmaya başladı.

Küçük sarayla kralın yaşadığı ana sarayı birleştiren bu yol, bu düğün için özel olarak getirilen taşlarla döşenmişti. Babasının sürdüğü dört atlı arabanın üzerinde Arsinoe, annesinin aydınlattığı yolda ilerlemekteydi yeni hayatına doğru.

Sabah ellerinde beşik şeklindeki sepetleriyle çocuklar ekmek dağıtmaya devam ettiler onları alkışlayan Ephesoslulara. Ekmeğin yanında Mısır'dan getirilen hurmaları da atıyorlardı halkın üzerine. Halk da çiçeklerle cevap veriyordu düğün alayına.

Sarayın ana kapısının önüne geldiklerinde, Kral Lysimakhos, oğlu Agatokles ve onları karşılamak için daha önce gelmiş olan gelini, Ptolemi'nin bir önceki karısından olan kızı Lysandra, ellerinde çiçek buketleriyle onları beklemekteydiler.

Kızın babası ve damat, ellerini başlarına götürerek birbirlerini selamladılar. İki kralın selamlaşması başlayan alkışlar sona erdiğinde, Ptolemi damadına seslenerek, "Şahitlerin önünde bu kızımı çeyiziyle beraber, kutsal evlilik bağları içinde çocuk yapasınız diye sana veriyorum." dedi.

Lysimakhos "Onu kabul ediyorum." diye cevap verdikten sonra, arabaya yaklaştı ve gelini belinden tutarak kucağına alarak arabadan indirdi. Arabanın diğer tarafından Ptolemi de inmişti. Seyisler atları arabadan ayırdı. Bu sırada elindeki meşaleyi kızına vermişti Berenice.

Yeni damat ve gelin ellerinde meşale arabaya doğru gelerek, meşaleyi arabanın üzerine fırlattılar. Araba alevler içinde yanmaya başlayınca ortalık daha da aydınlandı. Arsinoe için artık eve dönüş yolu yok olmuştu. Damadın ve gelinin akrabaları ve dostları, Ephesos soyluları ve konuklar neşeyle şölenin yapılacağı düğün salonuna doğru ilerlediler.

Kraliyet masası olan düğün masası dışındaki masalar, erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı düzenlenmişti. Her masanın üzerinde kurutulmuş hurma, incir ve üzüm dolu sahanlar konulmuştu.

Şarap testileri geldi, kupalara konuldu ve şölen başladı.

Yemekte ballı susam ikram edildi davetlilere. Otuz kişilik koro lir ve flüt eşliğinde şarkılar söyledi.

Daha sonra koşarak dansçılar girdi salona. Parmakların ucunda dans ederek, müziğin hızlanmasıyla onlar da hızlandı. Kızlı erkekli iki sıra olmuşlardı. Her iki sıranın ucundakiler ellerindeki kırmızı mendilleri sallamaktaydı. Dans ederken, “Hymen ooo… Hymen” diye şarkı söylüyorlardı.

Evlilik Tanrıçası Hymenaios’a adanan evlilik şarkısıyla gösteri tamamlanınca tüm konuklarda ayağa kalktı ve hep bir ağızdan bağırıldı:

“Hymen…. Hymen !”

Hymeniaos

Kupalarındaki şaraplarından birer yudum daha alan konuklar oturdu. Sadece Lysimakhos ve Arsinoe ayakta kalmıştı. Lysimakhos, gelinin altın işlemeli tülden yapılmış duağını açtı ve onu alnından öptü.

“Hoş geldin sevgili Arsinoe.”

“Bekledim ve iyiyi buldum.” diye cevap verdi gelin ve utangaç bir tavırla başını öne eğdi.

Sonra tüm konuklar yine ayağa kalktı ve kupalarına tekrar doldurmuş oldukları şaraplarını, tanrılarının onuruna, etrafa saçarcasına önlerine doğru döktüler.

Arsinoe, arkadaşı Ptolemi’nin ona verdiği çok kıymetli bir hediyeydi.

---------- o ----------

Her iki saray ahalisi düğünün verdiği yorgunlukla sabah uykularını uzatmaktayken, Galyalı iki elçi dönüş yolculuğunun son hazırlıklarını yapmaktaydı.

Lukas agorada sabahın ilk ışıklarında kepenklerini açacak olan dükkânları biliyordu. Pergamon'a kadar at ile gitmeye karar vermişlerdi. Lukas, hem yolluk, hem de yükleri için bir katır satın almak için daha gün ağarmadan ayrılmıştı kulübeden.

Leonnorios'un yalnız kalmasını dört gözle bekleyen bekçinin güzel tombul kızı hemen gelmişti memeleriyle sevgili Leo'sunu uyandırmaya. Bu defa Leonnorios sıkarken iri elleriyle kalçasını, ısırdı kızın kulaklarını ve sonra da öptü kalın dudaklarını... Kızın iki bacağı arasından başını kaldırınca Lukas'ın sırıtan yüzünü gördü.

"Her şey hazır." dedi Lukas.

Zeytinliğin bekçisine Lysimakhos'un düğün için yeni döktürdüğü altın sikkelerden bir kese verdiler. Çok iyi ağırlamışlardı onları.

Leonnorios, Ephesos'da hem iyi bir anlaşma yaptıklarını hem de oldukça yararlı bilgiler topladıklarını düşünüyordu.

Dönüş yolu uzundu. Önce Pergamon'a uğrayacak sonra Hellespontos'dan karşı tarafa geçeceklerdi. Başkent Lysimakheia'da kalabileceğini söylemişti ona Lysimakhos.

Sarayın önünden geçerlerken atlarını daha hızlandırmamışlardı henüz. Saraya doğru baktı ve onun da dün geceki şölende olması gerektiğini düşündü. Kızmıştı her iki krala da biraz açıkçası. Davet edilmeliydiler düğüne onlar da.

"Sıkma canını Leo!" dedi Lukas.

Topuklarını vurdular hafifçe atlarının karınlarına ve hızlanarak yollarına devam ettiler.

KARPAT DAĞLARI

M.Ö. 292 (122. Olimpiyat, 1. yıl)

Dağın yamacındaki Helis kalesini ele geçirmek o kadar kolay olmayacaktı. Askerin morali bozuktu ve gücü tükenmişti. En ileri hattaki komutan, artık surların tepesine çıkamayacaklarını, ellerindeki son iki tahta kulenin de son hücumda yandığını bildirdi.

Lysimakhos tam geri çekilme emrini verecekken, diğer komutan arkadan kuşatılmakta oldukları haberini getirdi.

Bu iki kötü haberin her an geleceğini biliyordu Lysimakhos. Bir saat kadar sonra, Daçya askerlerince esir alınmıştı.

Kassandros'un ölümünden faydalanarak Makedonya'ya geçen Demetrios asker toplayarak kuvvetlenmeye başlayınca, krallığının batı yakasını güçlendirmesi gerektiğini düşünmüştü Lysimakhos. Kendisi doğuda yani Anadolu' da kalmış, oğlu Agatokles'i göndermişti Tuna boylarına. Çok zengin bir kraldı. Hem Trakya'dan hem Küçük Asya'dan topladığı vergiler kraliyet kasasını doldurmuştu. Krallığın korunması gerekiyordu.

Ancak şimdi anlamaktaydı ki Lysimakhos, Tuna nehrinin kuzeyine geçmek ve Daçyalılarla savaşa tutuşmak yanlış bir karar olmuştu. Tuna'nın kuzeyine geçtikten sonra, Karpat dağları ile Prut nehri arasındaki ovada, Agatokles Dromihete'nin ordusu ile savaşa tutuşmuş ve yenilmişti.

Dromihete, Agatokles'i esir aldıktan sonra, sandık dolusu hediye ile beraber babasına geri göndermişti.

Bu alaycı davranışı hoş göremeyen Lysimakhos, ordularını toparlayarak kuzeye yürümüş ve kendisi de Tuna nehrinin kuzeyine geçmişti. Dromihete'yi yeneceğini sanıyordu. Çok yakınlarda olduklarını bildiği Galyalı dostlarından bile yardım istememişti.

Kaleyi kuşattı ama başaramadı ve o da oğlu gibi esir düştü.

Kaldığı oda bir zindan odası gibi değildi; kral odası da değildi kuşkusuz. Ona bir mahkûm gibi değil, bir konuk gibi davranıyorlardı sanki. Sekiz gün olmuştu gökyüzünü görmeyeli ve sıkılmaya başlamıştı haliyle. Dromihete ile daha tanışmamıştı. *"İlginç bir adam olmalı"* diye düşünürken, bir subay geldi aceleyle ve temiz bir keten kumaş verdi ona giyinsin diye.

"Çabuk ol." dedi, "Beraber yemek yiyeceksiniz."

Odaya getirildiğinde Dromihete uzunca bir masanın bir ucuna oturmuş, diğer ucuna da kendisi için bir yer hazırlanmıştı.

"Gel, otur." dedi, "Belki merak ediyorsundur. Askerlerinden öldürülen olmadı, teslim alındıktan sonra. Merak etme!"

"Teşekkür ederim. Cesur olduğunuz kadar mert olduğunuzu da gösterdiniz."

"Bir kısmı kaçmıştı zaten. Diğerlerini de serbest bıraktım. Çoğu dönmüştür herhalde oğlunun yanına".

Önceki tutsaktan söz edilince ev sahibi kral gülümsedi, tutsak kral da başını öne eğdi.

Uzun bir suskunluktan sonra, Dromihete masada duran bir tokmağı alarak yanında duran, gong görevi gördüğü anlaşılan savaş kalkanına vurdu.

Gong sesi duyulur duyulmaz kapılar açıldı ve içeri dolan hizmetkârlar masayı donatmaya başladı.

Dromihete'nin önüne tahta bir tabak ve tahta bir kaşık kondu. Lysimakhos'un tabağı ve kaşığı ise gümüştü. Kupaları da farklıydı.

Dromihete tahta kupasındaki şarabın tamamını içtikten sonra, "Daçya'nın bereketli geleceğine!" diyerek, tahta kupasını "taaak" diye masasına vurdu.

Lysimakhos, gümüş kupasındaki şaraptan sadece bir yudum içmekle yetindi.

Lysimakhos'a kızarmış bir koyun budu getirilirken, Dromihete'nin tahta tabağına sadece bir somun ekmek ve bir avuç kadar kuru üzüm konuldu.

Dromihete'nin düzenlemiş olduğu bu çok ince ve düşündürücü simgesel yemek, Lysimakhos'a çok şey anlatmıştı elbet.

Buralara kadar, bir öfke ve hırs nedeniyle gelmiş olmasının ne kadar büyük bir hata olduğunu çoktan fark etmiş olan Lysimakhos, bir de şimdi bunun yüzüne vurulmasının işkencesine katlanacaktı anlaşılan.

Hiç sesini çıkaramadı ve bir lokma bile yiyemedi.

Son sözü Dromihete söyledi: “Eyyy yüce kral! Eğer bu gümüş tabaklar senin ülkende zaten varsa, bizim tahta tabakları almaya niye buralara gelirsin ki?”

Sonra emir subayını çağırdı ve emretti: “Kralı zindana geri götürün!”

---------- o ----------

Trakya’nın ve Küçük Asya’nın koca kralı Lysimakhos, Karpatların güney doğu tarafındaki bir kalenin zindanında kendi iç muhasebesini yaparken, Karpatların batısında, Pannonia bölgesinde, Prausi kabilesine yeni gelmiş olan Leonnorios ve Lukas, duydukları habere şaşırmış ve Brennos ile beraber Galyalıların dışa açılma muhasebesini yapıyorlardı.

“Olamaz.” dedi, “İkisi birden esir olamaz.”

“Önce oğlunu esir almış.”

“Eeee, sonra?”

“Oğlunu bir sandık dolusu hediye ile beraber geri yollamış. Buna kızan Lysimakhos ordusunun başına geçmiş ve yürümüş Daçyalıların üstüne.”

“Ve alamamış o kayalık dağdaki kaleyi ve esir düşmüş. Öyle mi?”

Onları dinlemekte olan Brennos, “Evet…” dedi ve “Biz işe karışmalı mıyız acaba?” diye sordu.

“Çağıracağı zaman bizleri, yanında olacağımızı söylemiştim o koca aptal adama o zaman düğününde Ephasos’da.”

Kızgındı ona Leonnorios. “Madem sıkıştın, haber yollasana be adam. Burnunun dibindeyiz işte…”

“Sakin ol Leo!” dedi Brennos ve devam etti: “Biliyorsun Korsan Demetrios evvelki yıl krallığını ilan etti Makedonya’da. O çılgın adamın güçlenmemesi gerek buralarda. Anadolu’ya geçeceksek eğer, Lysimakhos gerekli olabilir bize. Bunu sen söylemiştin son Nemeton’da.”

“Evet bu doğru. Adamı kurtarmak için saldıralım mı diyorsun Dromihete’nin kalesine?”

“Fazla kan dökmeden yapabiliriz bu işi. Tehdit ederiz önce Daçyalıları. Vermezseniz kralı, yakarız yıkarız köylerinizi deriz. Gerekirse yaparız da.”

“Haklısın Lysimakhos’un parası da çok. Serbest kalınca, verecektir elbet haraç gibi bir şey biz Galyalılara.”

Karar verilmişti. Leonnorios yarın sabah erkenden Helis kalesine gidecekti.

Beri yanda iki gece daha geçti küçük pencereli karanlık zindanda… Bir sabah daha olmuştu sarayından ve ülkesinden uzakta, tek başına. Kalın demirden parmaklıklar arasından aşağıdaki uçsuz bucaksız ovayı seyrederken, buradan nasıl çıkabileceğini değil de her iki karısını, Amastris'i ve Arsinoe' yi düşünüyordu daha çok. Bir şeyler olacağını ve nasıl olacaksa buradan kurtulabileceğini hissediyordu sanki… Arsinoe güzeldi; yeni çocuk da vermişti ona. Fakat dönünce Amastris'i de aramalıydı. Seviyordu onu.

Akşama doğru zindanın kapısı geçen seferki gibi aniden açıldı. Karşısında düğün günü gelen Galyalıyı görünce şaşırdı. Ancak daha farklıydı Ephesus'da gördüğünden. Kanatlı miğferi başında, kocaman kılıcı belinde. Tuniğinin altında da bacaklarına geçirdiği ekoseli pantolonu görülüyordu.

"Hadi toparlan, gidiyoruz." dedi Leonnorios.

Avluda Dromihate onları bekliyordu. Anlaşılan Leonnorios, Dromihate'yi kolay ikna etmişti. Galyalıların tehditleri ve verdikleri gözdağından çok, güçlenen yeni Makedonya kralı ile komşu olmamak ve Trakya'da karşısında yalnız kalmamak için razı olmuştu Lysimakhos'u serbest bırakmaya. Lukas atları hazır bekletiyordu.

"Yolun açık ve barış dolu olsun." dedi ikinci tutsağını da serbest bırakmak üzere olan Dromihate.

"Sen tutkularının esiri olmayan bilge bir kralsın. Aydınlattın beni. Sağ ol!" dedi artık özgürlüğüne kavuşan kral. Atına bindi ve ekledi: "Artık düşmanın değilim. Dostunum senin.

Dromihate selam verdi ve "Savaşmamız akıllıca olamaz." dedi sadece.

Nehre kadar hiç konuşmadan at sürdüler. Gün batımında, gökyüzü pembeleşirken ve mavi Tuna'nın rengi lacivertleşirken, salla geçtiler karşıya. Gecelemek için kamp kurduklarında ilk konuşan Leonnorios oldu: "Lysimakheia'ya varınca, üzerinde resmin olan altınlardan bir sandık bize, bir sandık da Helis kalesine göndereceksin" dedi.

Lysimakhos "peki" anlamında başını salladı sadece. Gücünü Tuna'nın ötesinde gösterme sevdasının bedeli keşke yalnız bu kadar olsaydı.

Ertesi sabah, Galyalı on savaşçısı ile buluştular. Prausi kabilesinde devamlı Lukas'ın peşinde olan siyah benekli beyaz köpek de gelmişti onlarla.

"Hadi gidelim İris, koş bakalım!" dedi Lukas ve Leonnorios'un "Yee haaa" nidasıyla dörtnala yola çıktılar Hellenpontos'a doğru. İris'in kuyruğundaki ve bacaklarının arkasındaki tüyleri atların yeleleri gibi geriye doğru saçılmıştı koştukça.

LYSİMAKHEİA

Sekiz gün sonra

Lysimakhos'un generallerinden birinin komutasındaki bir savaşçı bölüğü, Kralı getiren Galyalı atlı grubunu Yarımadaya gelmeden karşıladı.

Lysimakheia, Hellenpontos boğazı ile Ege denizinin en kuzeyi olan Saroz körfezi arasında bulunan ince ve uzun yarımadanın en ince noktasında kurulmuştu. Boyu 420 stad (77.5 km) olan yarımadanın o ince noktasının eni ise sadece 36 stad (6.5 km) kadardı. Bu bölgenin ortasındaki saraydan hem körfezi hem de boğazı ve Marmara denizini görmek mümkündü.

"Acaba buradan Küçük Asya'ya nasıl geçebilir binlerce kişi, çoluk çocuk ve arabalar?" diye düşündü Leonnorios.

Lukas da aynı şeyi düşünüyor olmalı ki, "Zor!" dedi, "Çok zor…" dudağını hafif bükerek.

Akşam onurlarına verilen yemekte, Lysimakhos teşekkür etti. Galyalılar, kabileleri için Trakya'da güvence istedi. Her zaman dost olacaklarına ve birbirlerine destek olacaklarına söz verdiler. Yemekten sonra adamları uykuya çekilince, sarayın terasında dolaştı ve her iki taraftaki denizi tekrar tekrar seyretti.

Sarayın avlusunda kuyunun kenarında taşın üzerinde oturmuş, kemerinin tokası ve kılıcının kabzasındaki oymaların içindeki tozları temizlemekle uğraşırken, yanına gelen bir kadın kendisini takip etmesini söyledi. Leonnorios hiçbir şey sormadan kabul etti bu esrarengiz daveti.

Köşedeki taştan kulübeye geldiklerinde, kapıda iri yarı tuhaf elbiseli esmer bir adamın durduğunu gördü. *"Bu adam Arsinoe'nin koruyucusu Kartacalı Baskar'dan başkası olamaz."* diye düşündü.

Kulübenin içi dışından çok farklıydı. Dışı taştan olan kulübenin içi pamuk dolu yastıklarla döşenmişti. Arsinoe'nin üzerinde hafif sarı bir tülden başka bir şey yoktu. Boynundaki ve ayak bileğindeki halkalardan başka da bir takı takmamıştı. Göz kapakları kapkara bir sürmeyle kaplıydı.

Leonnorios yanına gelince üzerindeki tül dökülüverdi yere. Önce kokladılar birbirlerini; sonra Leonnorios belinden kaldırdı hafifçe Arsinoe'yi, çekti kendine doğru ve elleri kalçasına doğru kaydı.

Bu sırada Arsinoe'nin bacakları da Leonnorios'un beline dolanıvermişti.

Odadan çıkmadan Leonnorios, söz verdiler birbirlerine her zaman kollayacaklardı birbirlerini bu kaynayan kazanda diye. Bu sadece bir sözleşme değildi; tutulmuşlardı birbirlerine ve görüşeceklerdi yine.

Galyalılar üç gün sarayda konuk olarak kaldı. İris kralın odasını ve bahçesini sevmiş, kralın ayakları dibinden ayrılmıyordu.

Üçüncü günün sabahı ayrılırlarken,“Seni çok sevdi kralım.” dedi Lukas. “Sende kalsın İris. Bizden bir anı olsun sana.”

Lsymakhos bir çocuk gibi sevindi bu değerli hediyeye. Başını okşadı İris’in sevgiyle.

KELTİBERYA

M.Ö. 288, Mayıs (122. Olimpiyat, 4. yıl)

Douro nehri üzerindeki tekneler daha ince ve uzundu sanki. Daha hızlı da gidebiliyorlardı. Keltiberyalıların fıçıları da daha iyiydi. Ancak şarapları daha tatlıydı. Belki de bu şaraplara daha az tuz karışmasından böyleydi tadı.

Keltiberya, liman olarak Massalia'dan çok okyanus sahillerindeki Gal limanı kullanmaktaydı (Şimdiki Portekiz'deki Porto şehri)*. Orada yaşayan Kelt soydaşları yaptıkları ve fıçıladıkları şarabı Douro nehri üzerinden Porto limanına götürürdü. Nehrin içinden geçtiği Douro vadisi boyunca birçok Kelt kabilesi, başta bağcılık olmak üzere tüm tarım işleriyle uğraşırlardı. Geliştirdikleri tekerlekli sabanla ürünlerini almakta gereksiz zaman kaybetmiyorlardı.

Keltiberya'da Berones, kabilesine giderken bu yolu izlemişti. Kabile lideri Bregon onu çok iyi ağırlamıştı. Kastor'un hediye olarak gönderdiği ipek pantolonu hemen ertesi gün bacaklarına geçirmişti. Bregon'un Kastor'a için hediye olarak verdiği gümüş topuzlu demir asa yolda Brikos'a ağırlık yapacaktı ama buna değerdi. Aslında Tektosag ethnosu (boy) için en kıymetli hediye, can sıkıcı olsa da Bregon'un verdiği bilgiler olacaktı.

"Gelecek biz Keltler için iyi değil." demişti Bregon, "Özellikle Vindelicia'daki Kelt boyları için… Roma'daki konsüller büyümek ve yayılmak istiyor. Keyfimiz kaçacak".

"Ne var ki bunda?" dedi hayretle Brikos, "Savaşırız. Tüm dünya bilir, biz bu işi iyi yaparız."

"Mesele sadece savaşmak değil. Bizim iyi yaptığımız sadece savaşmak değil. Biz Keltler savaş ve ticareti bir arada götürebiliyorduk. Şimdi bu denge bozulacak. Biz şarabımızı, siz tuzunuzu rahatça üretip taşıyamayacağız. Kadınlarımız da koyunlarımızdan sütü ve yünü o kadar kolay alamayacak. Savaş işimizi aksatacak. Çoğalıyoruz da… Çoluk çocuk aç kalabiliriz."

Bregon'un bu kötümserliği canını sıkmıştı. Tam bir şeyler söyleyecekken devam etti Bregon: "Biz kısmen daha az etkileneceğiz. Koskoca İber yarımadası yeter bize. Savaş da herhalde buralara kadar yayılmaz"

---

*: Portekiz karşılığı olan "Portugal " sözcüğünün "Gal limanı"ndan türemiş olduğu söylenir: (Port Gal)

"Sizi hangi savaş düşündürüyor?" diye sordu Brikos saygıyla ve çekinerek.

“Afrika kuvvetleniyor.” dedi kısaca.

“Avrupa’nın ortasına kadar gelebilirler mi?”

“Gelirler, gelirler… Hem sadece onlar değil ki… Kuzeyde de Germenler var. Hellenistanın gözü de doğudan sonra hep buralarda. Yunan kralının denizden İtalya’ya sefer planladığı söylentileri buralara kadar geldi. Bunların hepsinin gözü Roma topraklarında. Roma’nın ki de oralarda”.

“Vindelicia’da bu haberler daha ortalarda yok. Bizim oralarda daha çok İskender’in generallerini konuşuyorlar”

“Gal Limanı’nda her içki salonunda bunları konuşuyor herkes sarhoş olmadan önce… Massalia’da da duyacaksın bu söylentileri dönüş yolunda”.

Brikos dönüş yolunda hem Romalılara rastladı hem Kartacalılara. Daha henüz bir istilâ yoktu ama anlaşılıyordu ki, Kartacalılar Keltiberya’dan Roma’ya yürüyeceklerdi ileriki yıllarda. Romalılar da bunu sezinlemiş ve keyifleri kaçmıştı.

Dönüşte yine nehirdeki teknelere bindi. Sonra Akdeniz’e kadar atla geldi ve bir Yunan gemisiyle Massalia’ya geçti.

MASSALIA (Marsilya)

M.Ö. 288 Temmuz (123. Olimpiyat, 1. yıl)

Aslan körfezindeki bu liman, Anadolu ve Avrupa'daki o kanlı savaşlardan pek etkilenmemişti. Limana her zamanki gibi gemiler yanaşıyor, kaptanlarla tüccarlar pazarlık yapıyor, denizciler ara sokaklardaki tavernalarda şarap testilerini kafalarına dikiyor ve hayat devam ediyordu. Hatta şu sıralar gemilerin getirdiği yüklerde artış vardı. Baronesli Bregon yanılıyor muydu acaba?

Roma'ya gelen köle grupları iskelelerin tahta çitlerle ayrılmış uzantılarında bekliyor, baharat ve ipek yükleri arabalara taşınıyordu. Yük alan gemilerde de azalma yoktu. Özellikle Galya kabilelerinden gelen şarap fıçıları, yün balyaları ve tuz çuvalları depoları doldurmuş yüklenmeyi bekliyorlardı.

Artık burası bir Yunan kolonisinden çok bağımsız bir kent halini almıştı. Bağımsız olsa da yerli halkın Romalılara bir sempatisi vardı. Bir oylama yapılsa Romalılarla müttefik olmayı arzu ettiklerini söylemekten kaçınmazlardı. Ancak hizmet sektöründe ve ticarette tüm yabancılara eşit davranırlardı. Aslında yerli halk gibi, dışarıdan gelenler de birbirlerine farklı davranmazdı.

Massalia bir barış limanıydı. Sokaklarda Yunan askerlerini ve Romalıları beraber görmek mümkündü. Hatta Romalı askerlerin yemek yediği bir yerde Galyalılar da olabiliyordu. İçki arttıkça kavga çıkmıyor değildi ama bu sarhoş kavgaları kısa sürüyordu. Bazen zil zurna bir Romalı ile Galyalı kol kola sallanarak meyhaneden çıkabiliyor ve yan binadaki hana girip, orada aynı kadınla sevişebiliyorlardı.

Samnit savaşları bitmek üzereydi.

Galyalılar Samnitlerin ısrarlarını kıramamış, Romalılara karşı onlara yardım etmişlerdi. Şu saatlerde belki de Kuzey İtalya 'da kan gövdeyi götürüyordu ama burada işler yürümeliydi. Yerli halkı ve gemicileri ani baskınlarıyla rahatsız eden yakındaki dağlara yerleşmiş olan Liguriler eskisi gibi gelemiyordu. Galyalılar onları sindirmişti.

Belki de Massalialılar Galyalıları bu yüzden artık sevmeye başlamıştıı ve onlarla kavgaları azalmıştı. Ancak Romalılar yüzyıl önceki o korkunç Roma işgâlini unutmamıştı ve otuz yıl sonra Pön Savaşları başlayınca Kartacalılara yardım eden Galyalıları artık hiç mi hiç sevmeyeceklerdi.

Ticareti bu kıyılara M.Ö yedi bin yıllarında Foçalı denizciler getirmişti. Anadolu'da Pers baskısı arttıkça Doğu Akdeniz'e daha çok kayan Anadolulu

denizciler, buradaki yerli halkla beraber bu kasabayı geliştirmiş ve Avrupa'nın denize açılan bir pazar yeri haline getirmişlerdi. İç bölgelerdeki taşıma ise daha çok nehir yolu ile Galyalılar tarafından yapılmaktaydı. Körfezin Rhone nehri ile İç Avrupa'da Kara Ormanlar'a ve oradan da Tuna nehri ile doğuya bağlanması taşımacılık yönünden Massalia'yı çok avantajlı bir liman durumuna getiriyordu.

Galyalılar bu kasabayı çok severdi. Kuzeye doğru Rhone ve Ren nehri boyunca yükselen dağlarda yerleşmiş oldukça çok sayıda Kelt yerleşim alanı yıllardır konumlarını bozmamıştı.

Tavernanın balkonundan limandaki gemileri seyrederken *"Durum değişiyor."* diye mırıldandı Brikos kendi kendine.

"Sen Keltsin" dedi yan masadan Brikos'un mırıldanmasını beklediği anlaşılan yaşlı Yunan, "ama onlar gibi değilsin".

"Evet. Doğru bildin de nerden çıkardın bunu şimdi?

"Yüzünün hatlarından. Saçlarını sakallarını kessen de sen farklısın. Baksana bana. Sen bana göre süt beyazsın."

Anlamıştı Yunan onun Kelt olduğunu... Varsın anlasın. Nasıl olsa yapacağı bir dalavere yoktu artık. Görev tamamlanmak üzereydi. Geri çağırmıştı kabile başkanı Kastor onu başka bir görev için. Aksi yöne, doğuya gönderecekmiş Meclis onu. Bu sefer iş ciddiymiş.

"Gyptis gibi beyazsın".

Yaşlı adam sohbeti devam ettirmekte kararlıydı.

"Kim bu Gyptis tanrı aşkına? N'olmuş ki o da açık tenliyse?"

“Gyptis’in beyazlığı başkaydı. Süt beyazıydı işte o! Kral Nannus’nun biricik kızıydı o”.

“Haa, şu eski Ligurilerin kralı; hani Massalia’yı kuran!”

“O tek başına burayı kurmadı,” diye hemen kesti yaşlı Yunan, “Benim atalarımdan Protis vardı bir de benim gibi kara olan.” Sonra devam etti: “Ayrıca Nanno Ligure kralı değildi. Aslında o zamanlar buralarda Ligure kabilesi de vardı ama onlardan da değildi. Nannus bir Keltti senin gibi. Segobrige kabilesinin lideriydi ve ona kral derlerdi.”

Brikos’un ilgisini çekmeye başlamıştı anlattıkları yaşlı adamın.

“Peki kim kurdu bu limanı. Bana Küçük Asya’dan gelen tüccar denizciler kurdu demişlerdi. Doğru değil mi bu?”

“Anlatayım, ama sıkılmayasın.”

“Yok. Devam et. Daha şarabım da var, zamanım da.”

Yol hazırlığı için alışverişe gönderdiği askerleri daha dönmemişti. Zamanı vardı dinlemeye.

“45. Olimpiyatın 2. yılıydı. Benim atalarımdan olan Foçalılar Akdeniz’de gemilerinin sığınabileceği yeni bir yerleşim yeri arıyordu. Bu sahillere işte o zamanlar vardılar.”

Kıs kıs gülerek devam etti: “Başlarında hani o bana benzeyen dediğim yakışıklı Yunan komutan vardı. Protis hem denizci hem tüccar hem de cesur bir askerdi. Bizimkiler buraya geldiğinde sizlerden olan o kralın düzenlediği bir şenlik devam ediyordu ırmağın kenarında. Protis arkadaşlarıyla beraber ben geldim demek için Kral Nannus’a gider ve ona saygılarını sunar. Kral misafirleri yemeğe davet eder”

“Orada tanıştılar mı, rengini bana benzettiğin Gyptis’le bari?” diye sordu Brikos hafif alaycı bir tavırla.

“Tanışmak mı?... O dediğin hafif kalır. Dalga geçme de dinle! O gün kralın kabile liderlerine ve yörenin zenginlerine vereceği yemeğin bir özelliği vardı. Bu yemek bir düğün şöleniydi ve damat henüz belli değildi. Geleneklerine göre Kralın kızı güzel Gyptis bu yemekte davetliler arasında kendine bir koca seçecekti. Seçtiği eşine düğün kupasını verecekti. Yani Kelt kral Yunan denizciyi açıkça damat adayları arasına almış oluyordu. Bu büyük bir misafirperverlik gösterisiydi. Bundan daha büyük bir hoş geldin olur mu ?”

“Olur” dedi Brikos, “Bizim kız senin oğlana verir kupayı.”

“Aynen dediğin gibi oldu. Kız Protis’in o cengaver ve asil görünüşüne, o derinden bakışlarına, o erkek güzelliğine hayran kaldı. Yunan da Gyptis’e gönlünü anında kaptırmıştı. Gyptis elindeki muhteşem kupanın içindeki su ve şaraptan bir yudum aldı ve kupayı Protis’e verdi. Protis de bir yudum içti ve prensesin önünde diz çöktü, alnını Gyptis’in küçük ayaklarına dokundurdu. Ve evlenirler. Protis yeni bir yere gelmiş ve aşık olduğu bir prensesle evlenivermişti.”

“Tanrılar onları mutlu etmiş mi bari?”.

“Evet. Kral çok mutluydu her şeyden önce. Düğün günü hem kızının sevdiği ve hoşlandığı hem de kendisinin onayladığı bir adam gelmiş ve kızı evlenmişti. Nannus çok memnundu. Kral bu güzel zamanlamayı tanrıların ona bir hediyesi olabileceğini düşündü ve yeni evlilere hediye olarak şu an üzerinde olduğumuz toprakları verdi. Böylece Massala şehrinin de temelleri atılmış oldu. Mas ve Salyarum kelimeleri Keltçe ne anlama geliyorsa, Kral bu iki kelimeyi birleştirmiş ve Massalia artık sizin olacak diyerek kızına ve damadına hediye etmiş”.

“Sonra her şey güzel gitmiş mi?”

“İlle de kötü bir şey mi bekliyorsun? Her şey güzel gitmiş. Şimdi olduğu gibi buradakiler ve buraya gelen herkes barış içinde yaşamışlar. Burada yaşayanlar bilir ki, ev sahipliği kadar misafir olmak da önemlidir. Gyptis, olabilecek en güzel ev sahipliğini simgeler, Protis de konukların getirdiği uğuru ve ev sahibine saygısını kaybetmeyen misafirin sorumluluğunu. Bu öykü işte böyle dilden dile dolaşmış buralarda; her gelene de anlatılır. Ve insanlar burada olmanın kıymetini bilmiş. Gyptis ve Protis gibi güçlerini ve güzelliklerini birleştirerek mutluca yaşamışlar. Umarım bu akıl hep devam eder de barış bozulmaz”.

Liman bugün daha canlıydı.

Bir Roma kadırgası ve bir de köle taşıyan Mısır ticaret gemisi açıkta demirlemişti. Kadırgada tüm direklere flamalar çekilmişti. Ticaret gemisine yanaşmış mavnalardan birine insanlar indiriliyor, diğerlerine ise yük balyaları… İskeleye sayısız üç direkli küçük yelkenliler bağlanmıştı. Tek kişilik kayıklarda ise

çocukların bir kısmı balık avlıyor, bir kısmı da limana yeni gelenlere daha kıyıya ayak basmadan, meyve ve şarap satmaya çalışıyordu.

Nehirlerde kullanılan altı düz tekneler sağdaki iç iskeleye bağlanmıştı. Bu tekneler genellikle tek direkli ve geniş güverteli oluyordu. Bunlara rabelos denirdi. En öndeki rabelosta deneyimli bir Galyalı yük taşıyıcısı şarap fıçılarını iskeleye almaktaydı. Bu tekneler şarap taşımak için özel olarak yapılmıştı. Galyalıların geliştirdiği bir yöntemle bu fıçılar yatay iki sıra halinde yerleştiriliyor, altlarına konulan takozlarla akıntılı nehirlerde kaymaları önleniyordu. Meşe ağacını çok seven Keltler, takoz yapımında da bu ağacı kullanmıştı. Galyalıların yaptığı fıçılardan bir damla bile şarap akmadığı söylenir. Meşeyi çok iyi yontup fıçı haline getirmeleri yanında etrafına geçirdikleri demir çemberi de büyük bir ustalıkla döverlerdi. Meşe fıçı üzerine geçirilen çemberde ek yeri yoktu. İçine konulan şarap meşeyi şişirince demir kelepçe onu öyle bir sıkıştırırdı ki, dışarıya şarabın sızması mümkün olmazdı.

Brikos, geçen hafta Keltiberya'da gördüğü tekneleri hatırladı.

KAUNOS (Dalyan'ın 2 km batısı)

M.Ö 287 (123. Olimpiyat, 2. yıl)

Bu olimpiyat boyunca da İskender'in ölümünden sonra bir türlü anlaşamayan halefleri ve onların oğulları savaşmaya devam ettiler. Karpat dağlarının eteklerine ve Tuna boyunca Trakya içlerine kadar gelen Galyalılar da onları yakından izledi. Galyalılar, kadınları, çocukları ve arabalarına yükledikleri tüm varlıklarıyla beraber Avrupa'nın içlerinden doğuya doğru kaymaktaydı. Daha doğuya göç için en uygun zamanı bekliyorlardı.

Kassandros'un ölümünden sonra Yunanistan'a gelen Demetrios, otorite boşluğundan faydalanarak Makedonya kralı olduğunu ilan etmişti. Lysimakhos'un talihsiz Daçya macerasını da fırsat bilerek Makedonya'da egemenliğini arttırmaya girişti.

Ancak Makedonyalılar yeni krallarına karşı bir isyan başlattı.

Bu ayaklanmaların ardında, Demetrios'un yükselişini kabullenemeyen rakipleri vardı.

Bu karışıklığı değerlendirmek isteyen Lysimakhos, Epeiroslu Pyrrhos ile beraber Makedonya ve Yunanistan'ı istilâ etti. Kızını Demetrios ile evlendirmiş olan Seleukos bile damadına karşı tavır aldığını belirtti. Yaşlanmakta olan Ptolemi de Ege'deki donanmasını kadîm dostu Lysimakhos'a yardıma gönderdi.

Ordusuna söz geçirtmekte zorlanan Demetrios, topraklarını terk etmeye karar verdi. Küçülen ordusu ve donanmasıyla Ege denizini geçerek Kaunos'a çıkartma yaptı.

Akdeniz deniz birliğine bağlı olan Ptolemi'nin himayesindeki Kaunos halkı Demetrios'a direnmedi. Sıtma salgını öldürücü bir hâl aldığından beri halkın çoğunluğu zaten kenti terk etmişti.

Kaunoslular o gece onun onuruna uzun bir ziyafet masası düzenledi. İçki âlemi sabaha kadar devam etti. Bu arada şarkılar söylendi, dans edildi ve ozanlar öyküler anlattı.

"Kaunos halkı yabancılara karşı çok konukseverdir ama yabancı tanrıları sevmezler." dedi Demetrios'a yaklaşan bir yaşlı kadın.

"Ne yaparsınız o yabancı tanrılara, gelirlerse kıyılarınıza; kılıçlarınızı çeker kovalar mısınız onları?" diye sordu Demetrios hafifçe alay edercesine.

"Evet…evet. Dediğin gibi olmuş zaten. Heredot anlatırmış bu dediğini."

“Anlat bakalım” dedi merakla, “Neymiş anlattığı Heredot’un, benim dediğimi söylediğin?”

“Bir gün birileri gelmiş buralara, Ege’nin ötesinden yanlarında Olymposlu tanrılarıyla; zorlamışlar buranın ahalisini tapmaya getirdikleri kendi tanrılarına. Kızmışlar bu kentin insanları onlara; çünkü inanırlarmış onlar sadece babalarının tanıdığı tanrıya.”

“Kimmiş o tanrı?”

“O tanrı Anadolu’nun tanrısı ana tanrıça!... Kibele de derler ona. Toprağın ve göğün tanrıçası o. Bereket verir insanlara. İstememişler yabancıların getirdiği tanrıları ve kovalamışlar onları, kılıçları elde, kentin dışına kadar koşa koşa…”

Ertesi sabah Demetrios kenti terk etti. Hem sivrisinekler hem ihtiyarın anlattıkları ürkütmüştü onu. Sonra Miletos ve Sardis’e saldırdı. Oralarda rastladığı Lysimakhos’un askerlerini kandırarak kendi safhalarına çekmeye çalıştı.

Evvelki geceki ziyafette Kaunusluların arasına karışmış olan Leonnorios’un adamlarından biri, Demetrios’u takip etmekteydi. Bu Galyalı ajan, iki habercisine hemen hazır olmalarını söyledi. Birini Lysimakhos’a, birini de Leonnorios’a gönderdi. Yazdığı mesajlarda Demotrios’un Kaunus çıkartmasından ve Küçük Asya‘da yapmak istediği planlardan söze etmekteydi. Ayrıca Leonnorios’a şu sözleri de eklemişti: “Sevgili savaş arkadaşım Leo, Küçük Asya’da çok yer dolaştım ve eski Frigya köylerinde çok kişiyle konuştum. Dağlar, ağaçlar, göller ve ırmaklar tam bize göre. Meşe ağaçları buralarda da var. Gökyüzünden kollarını uzatarak doğayı koruyan Kibele’nin bize de bereket vereceğine inanıyorum.”

---------- o ----------

Anadolu’daki Galyalının mesajı geldiğinde, Yunanistan seferinden yeni dönmüştü Lysimakhos. Makedonya kendi kontrolünde sayılırdı. Pyrrhos çok ısrar etmişti işgâle devam için ama o daha fazlasının anlamsız olacağını düşünmüştü.

Lysimakhos dönmüştü yurdu başkente; Pyrrhos geçmişti Sicilya taraflarına Romalılar’a kafa tutmaya.

Agatokles’i çağırdı hemen okuyunca gelen haberi ve verdi emrini oğluna. Agatokles yola çıktı, Ordusuyla Hellenpontos’u geçti Anadolu’da Demetrios’u kovalamaya başladı.

TOLOSA

Aynı zamanlar

Volke Tektosag kabilesinin koruluğa en yakın kulübenin önüne serdiği ayı potunun üzerinde sere serpe yatmakta olan genç kız, köye yaklaşmakta olan yabancıyı gördü. Kıyafeti ve saçları Galyalıya benzemiyordu ama vücudu bir Galyalı savaşçı gibi iri ve uzun, kolları adaleli, omuzları geniş ve yüzü güzeldi.

Brikos kızın kendine bakmakta olduğunu görünce gülümsedi ve yanına giderek oturdu postun bir ucuna. “Çok güzelsin.” dedi kıza, “Ayın denizi çektiği gibi çektin beni yanına.”

“Sen de yıldırım gibi düşüverdin yanı başıma.” diye cevap verdi kız gülümseyerek.

Kız neredeyse yaslamıştı sırtını Brikos’un göğsüne. Kızın yasemin kokusuyla, Brikos’un ter kokusu birbirine karışmıştı. Dayanamadı, öptü kızı Brikos. Kız da sarıldı ona. Sadece beline doladığı bir bez parçasıyla duruyordu kız. Brikos’un tozlu ve kirli elbiselerini ve kemerini çıkartmasına yardım etti. Kızın bir bacağını bacakları arasına alan Brikos, diğer bacağını küçücük kalçasıyla beraber bir eliyle sıkarken, diğer eliyle de boynunu tuttu, kendine çekti ve nefes bile almadan incecik dudaklarından öpmeye devam etti.

Kızın ablası ve annesi geldiğinde, kulübenin içindeydiler.

“Güneyden geliyorum!” dedi, “Benim adım Brikos. Kastor beni toplantıya çağırdı.”

“Bana Vindis derler.” dedi kız.

“Hadi seni yıkayalım. Çok kirlenmişsindir!” dedi kızın ablası.

Önce et suyunda pişirdikleri buğday çorbasından içirdiler.

Bu arada ocakta sıcak su kaynamıştı. Sonra tahta bir küvete soktular yorgun konuklarını… Çiçek kurusu, kül ve keçi yağından yaptıkları kendi sabunlarıyla temizlediler Brikos’u. Yıkanınca o sabunla, Brikos da yasemin gibi kokmaya başlamıştı. Saçına bol limon sürdü banyodan sonra. Saçlarını örmezdi genellikle, arkaya doğru taradı ve at yelesi gibi ensesine doğru serpti saçlarını. Pantolonunu giydi. Gömleğinin üstünden gümüş tokalı geniş enli kemerini bağladı.

Vindis elinden tutarak Brikos’u, Kastor’un büyük kulübesine götürdü. Yolda başka bir kulübeden çıkan yakışıklı bir Galyalı daha gördüler. Onu da güzel bir kız

elinden tutmuş aynı büyük kulübeye doğru götürüyordu. O da yasemin kokuyordu ve onun da yüzü gülüyordu.

Kastor'un kulübesine girince tanıştılar.

"Merhaba, ben Brikos, güneyden geldim."

"Ben Leonnorios, ben de doğudan geldim."

---------- o ----------

Kastor'un kulübesine girdiklerinde, Kambules, oğlu Lutrios ve yardımcı komutanı Kerethrios da odadaydılar. Kambules biraz daha tombullaşmış, güleç yüzü yuvarlaklaşmıştı.

Miğfer giymezdi Kambules. Her iki yandaki örülü kızıl saçları omuzlarından daha da aşağılara kadar sarkıyordu.

Hareket halindeki kabilelerle ilgili bilgi vermekte olan Kerethrios, Brikos ve Leonnorios gelince raporunu okumaya başladı.

Hepsi dikkatle dinledi. Sordu Kastor özellikle yeni gelenlere var mı diyecekleri bir şey diye. Rapordan anlaşılıyordu ki kabileler doğuya gitmek için sabırsızlanıyordu.

Önce Brikos'a söz verildi.

"Keltiberya'daki soydaşlarımız da Britanya'dakiler gibi doğuya gelmeyecek ama her türlü desteğe her zaman hazır olacaklar. Epeiros Krallığı'nın bize engel olacağını sanmıyorum. Onların gözü Romalıların İtalyasında. Roma devleti Kartaca tehdidine kendini kaptırmış durumda. Biz saldırmadığımız sürece bize dokunmazlar. Ancak Roma ileride büyük tehdit olabilir Makedonya'da. Roma'da filizlenen yeni Roma düşüncesinin altında dünya ticaretine ve politikasına hükmetmek var. Fırsat bulduklarında gidebildikleri her yeri istilâ edeceklerdir. Ancak şimdilik tehlike yok onlardan."

Sonra Leonnorios anlattı doğu tarafını:

"Brikos'un dediği gibi, Epeiroslular bize uzak duracaktır. Illyrialıları bilmiyorum. Antigonos sülalesi tükenmek üzere. Demetrios'un sonu geldi. Seleukoslar şimdi değil ama Anadolu'ya geçince bize tehdit olabilir. Aslında onlar için çalışabiliriz de. Şu anda bize en yakın duran Lysimakhos. Bizimle ilişkilerini geliştirmek istiyor. Onu Daçyalılardan kurtardıktan sonra bize borçlandı ve bizi seviyor. Karısı da öyle…" derken, Brikos gülümsemesine hâkim olamadı. Tanımaya başlamıştı meslektaşını.

"Ancak Trakya'da her şey her an değişebilir." diye devam etti Leonnorios, "Seleukos ve Lysimakhos ya anlaşırlar ya da birbirlerini yok ederler. Biraz

bekleyelim derim. Bu arada da arabalar Trakya'ya doğru döndürsünler tekerleklerini."

Brikos'a Illyria ve Daçyalılarla temas görevi verildi.

Leonnorios ise Lysimakhos'un sarayı ile ilişkisini devam ettirecekti.

Her ikisi de giderken doğuya, Brennos ve Bolgios'a uğrayacak, askerî açıdan onlara bilgi vereceklerdi.

Toplantı bitiminde kulübelerine gittiklerinde, her ikisinin de yeni tanıştıkları güzel arkadaşları onları bekliyordu.

Ancak sabah erkenden yola çıkacaklardı. Kısa sürdü yatak muhabbetleri.

AMASTRA

M.Ö. 284 (123. Olimpiyat, 4. yıl)

Agatokles ve askerleri çok iyi iş çıkarmışlardı Anadolu'da geçen bir buçuk yıl boyunca.

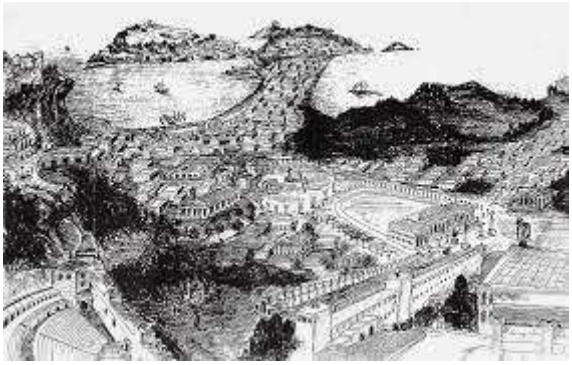
Yapılan çatışmalarda Agatokles'in ordusu başarılı olmuş ve Demetrios'u Toros'lara kadar sürmüştü. Agatoklesin sıkıştırması yanında, ordusundaki açlık ve veba illetine de dayanamayan Demetrios'a son darbeyi Seleukos vurmuş ve onu esir almıştı.

Demetrios tehdidi kalkınca rahatlamıştı artık Lysimakhos.

Önceki yıl gerçekleşen bir diğer güzel olay da yaşlı arkadaşı Ptolemi'nin, küçük oğlunu yani karısının kardeşini Mısır tahtının veliahdı olarak ilan etmiş olmasıydı. İki eski arkadaş çocuklarını evlendirerek ülkelerinin yakınlığını daha da perçinlediler.

Eski karısı Amastris'den olan kızı Arsinoe ile II. Ptolemi'nin evlilikleri, Lysimakhos'u çok sevindirmişti. Artık güvenli bir barış dönemi geçiriyordu ülkesi. Rahatladığı bu dönemde bir geziye çıkmak istiyordu yorgun kral.

Arsinoe karşı çıkıyordu ama eski karısı Amastris'i görmeliydi Lysimakhos. Kendi adına kurduğu bu şehirde Lysimakhos'un da emeği vardı. Desteklemişti onu ve yardım göndermişti. Hem Amastris'i özlemişti hem de Paphlagonia kıyılarında yeni kurulan bu şehri görmek istiyordu. İki ada ve iki koydan meydana gelmiş olan liman ve çevresi fevkalade güzellikteydi. Çevresindeki küçük Yunan kolonilerini de içine alarak, çok iyi yönetmekteydi Amastris küçücük ülkesini.

Arsinoe'nin huysuzlanmasına rağmen, muhafız bölüğünü alarak atladı gemisine, Karadeniz'e doğru yola çıktı.

Bosporos'u geçtiklerinde aldı kötü haberi; ölmüştü sevdiği eski karısı. Gözleri doldu Lysimakhos'un kontrol edemediği gözyaşlarıyla. Yoluna devam etti son vazifesini yapmaya. Karaya çıkana kadar hiç konuşmadı. İlk sorusunu karşılamaya gelen şehrin valisine sordu:

"Nasıl öldü?"

"Boğmuşlar..."

Öğrendi ki, iki oğlu öldürmüştü Amastris'i. Yeni kurulan bu kent ile beraber yakındaki iki kenti de barış içinde yönetiyordu hâlbuki anneleri. Öldürmüşlerdi annelerini bu iki alçak oğul, bu üç kenti biz yöneteceğiz diye…

Askerleriyle beraber düştü katillerin peşine.

Önce birini buldular sonra diğerini. Cellat çağrıldı hemen. Analarını suda boğan alçaklar halatla boğularak idam edildi.

Sonra hemen yurda döndü Lysimakhos, hüzünle.

LYSİMAKHEİA

M.Ö. 282 (124. Olimpiyat, 2. yıl)

Büyük İskenderin yoldaşı ve generali, Mısır Firavunu I. Ptolemi M.Ö. 283 yılında ölünce, önceden vasiyet ettiği gibi, sevgili karısı Berenice'den olma sevgili küçük oğlu, II. Ptolemi olarak Mısır tahtına oturdu.

Bu durum karşısında buralarda kendisine bir gelecek göremeyen önceki karısı Eurydice'den olan büyük oğlu Ptolemi Keraunos, Mekadonya'da şansını denemeye karar verdi. Ancak oraya gitmeden önce, Agatokles'le evli olan öz kardeşi Lysandra'yı ve üvey kardeşi kraliçe Arsinoe'yi görmek için kral Lysimakhos'un başkenti Lysimakheia'ya uğradı.

Hırslı ve hırsı yanında zekâsını da kullanabilen bir kadın olan Arsinoe, Keraunos'un gelmesine sevinmişti çünkü aklından geçenleri tek başına yapamazdı.

Arsinoe'nin üç oğlu olmuştu. Kral babaları çok seviyordu onları ama Arsinoe biliyordu ki Lysimakhos'dan sonra tahta Agatokles'den başkası geçemezdi.

Demetrios ve Epeiroslu Pyrrhos öldükten sonra, Küçük Asya ve Trakya'dan sonra tüm Makedonya'nın da tek sahibi kocası Lysimakhos olmuştu. Artık üç büyük krallık paline gelmiş olan koskoca imparatorluğun, Mısır ve Doğu Akdeniz havzasının hâkimi de öz kardeşi II. Ptolemi idi.

Seleukos da Anadolu'nun doğusundan Mezopotamya ve Hindistan'a kadar olan toprakların hâkimiydi. Hem babasının hem de kocasının her zaman düşmanı Seleukos, belliydi ki onun da düşmanı olacaktı.

On sene önce kocasını Daçyalılardan kurtarıp getiren o Galyalı söz vermişti ona, koruyacaktı onu gerekirse her zaman Seleukos ona saldırırsa. Gerçi o söz yatakta verilmişti ama yine de güveniyordu Leonnorios'a. Ephesos'daki gözleri kadar, sevişmesi de etkilemişti Arsinoe'yi.

Agatokles, son çıktığı Anadolu seferinden sonra gücünü daha da arttırmıştı. Babası övünüyordu onunla. Ordudaki tüm subaylar, taparcasına itaat ederdi ona. Halk da çok seviyordu onu. Kurtulmalıydı ondan. Geçen yıl Leonnorios'a haber göndermişti ortadan kaldırsın Agatokles'i diye.

Leonnorios Arsinoe'den hoşlansa da bu hırslı kadının bu isteğine karşı çıkmış, çok saydığı ve soydaşları adına da bir anlaşma yaptığı dostunun oğlunu öldüremeyeceğini söylemişti ona.

Fakat şimdi Keraunos buradaydı ve beraber bir şeyler yapabilirlerdi.

Odada yalnız kalmışlardı. İkisi de biliyordu Agatokles'in her ikisi için de bir potansiyel tehdit olduğunu. Amaçları aynıydı.

"Peki… Lysandra'nın dul kalması seni üzmez mi? O senin öz kardeşin!" diye sordu Arsinoe.

"Kızacak bana… Fakat başka çare var mı?"

"Peki nasıl yapacaksın bu işi? Hançerini sırtına mı saplayacaksın, yoksa zehir mi koyacağız şarabına?"

Bu sözleri, ağzını Keraunos'un kulağına iyice yaklaştırarak fısıltıyla söylemiş ve sonra dilini hafifçe üvey kardeşinin kulağına sürerek günahkâr sorusunu tamamlamıştı.

Keraunos'un kulağında çakan bu kıvılcım, vücudunun aşağılarına kadar gitti. Arsinoe'nin dudaklarını öpmemek için kendine zorlukla hâkim oldu; yutkundu ve cevap verebildi en sonunda:

"Bizim bu işi çevirdiğimizi kimse anlamayacak" dedi ve anlattı: "Agatokles, Demetrios'u Anadolu'da kovalarken onu Tarsus' a kadar takip etmişti. Orada Seleukos ile karşılaştığı söylenmişti o zamanlar. Fakat bu görüşmeyi babasına söylemedi."

"Anladım." dedi Arsinoe ve Keraunos'un yanağını öptü.

Yapacakları kafasında belirdi hemen. Bu yeni öğrendiği bilgiyi işlemeye başlayacaktı gecikmeden.

"Geç oldu Keraunos, sen odana git artık."

Planlarını gerçekleştirmeye başlama zamanı gelmişti.

Ertesi günlerde Agatokles'in Seleukos ila yaptığı gizli görüşmeyi bilmeyen kalmamıştı sarayda. İzleyen haftalarda ise bu dedikodu şehirde pazar yerlerinde bile konuşulmaya başlanmıştı.

Lysimakhos'da duydu bu söylentileri doğal olarak sonunda. Önce çağırdı makamına oğlunu. "Nedir bu benden habersiz yapılan anlaşma?" diye sordu öfkeyle.

"Anlaşma filan olmadı baba." diye cevap verdi oğlu çaresizce, "Sadece, Demetrios'u Toros'larda sıkıştırdığım zaman karşılaşmıştık Seleukos'la."

Demek ki karşılaşmışlardı; o zaman bir anlaşma da yapmış olabilirlerdi. Karısının da telkinleriyle artık oğluna olan güvenini iyice kaybetmeye başlamıştı.

Arkadaşı Ptolemi yaşıyor olsaydı, o bilirdi gerçeği. Sorardı. O da söylerdi doğru mu yoksa palavra mı bu haber. Arkadaşının oğlu Ptolemi Keraunos'u çağırdı huzuruna. Suriye meselelerinden bilirlerdi Mısırdakiler Seleukos'un her bir dakikasını. "Biliyorsun baban benim en iyi dostumdu." dedi, "Tanrıların yanında huzurla yatsın. Doğru söyle bana, Agatokles'in Seleukos ile bir toplantı yaptığını duydun mu?"

"Evet." dedi Keraunos, "Suriye'deki komutanlarımız bildirmişti babama bu buluşmayı."

Lysimakhos herhangi bir soruşturma ve yargılamaya gerek görmedi. Saraydan sorumlu generalini çağırdı ve belki de tarihte en önemli dönemeçlerden birine neden olacak talihsiz emrini verdi. Oğlu Agatokles, sarayın mahzenindeki bir odada hapsedilerek gözlem altında tutulacaktı.

Lysandra, bu kararı duyunca çılgına döndü. Kayınpederine yalvardı ama işe yaramadı. Bir hafta kadar sonra, karanlık gecelerin birinde, başına kukuletasını geçirmiş, kara örtülere bürünmüş biri, gardiyana bir kese altın ve bir kese de toz verdi. Ertesi gün Agatokles hapsedildiği karanlık odada ölü bulundu. Zehirlendiği söylendi. Babası ağladı. Karısı üzüntüden ve öfkeden delirmişçesine bağırdı. Çığlıkları sarayın koridorlarında yankılandı bir gece boyunca.

---------- o ----------

Tüm Makedonya'ya, Trakya'ya ve Küçük Asya'ya hükmeden kralın sarayında ortaya çıkan bu olay, hem saray içinde huzursuzluklara neden olmuş, hem Diadokhoi savaşlarının bittiği sanılan bir zamanda, barışı tehlikeye sokmuştu. Bu olaya sadece Lysandra kızmamıştı. Başta krallığın hazinesini korumakla görevli Bergama kalesi komutanı Philetairos olmak üzere, Agatokles'i çok seven birçok general ve yönetici de Agatokles'in uğradığı bu haksız iftira sonucu ortadann kaldırılmasına öfkelenmişlerdi.

Agatoklesin dul kalan karısı, çocuklarını da yanına alarak Basil'e gitti ve Seleukos'a sığındı. Lysandra, Lysimakhos'u Seleukos'a şikâyet ederek onu kayınpederine karşı kışkırtmaya çalıştı. Hem intikam hem hırs içinde olan Lysandra yeni düzende kendisi ve çocukları için kopartacağı bir şeyler olabileceğini ümit ediyordu. Agatokles'in dostları da Seleukos'u harekete geçmek için teşvik etti. Bu arada, şimdi damadı olan eski dostunun oğlu, Mısır'ın yeni firavunu II. Ptolemi, haber göndererek, her zaman Lysimakhos'un yanında olacağını bildirdi.

Lysimakhos'un sarayındaki bu iç kavgaları değerlendiren Seleukos, krallıklara bölünmüş olan imparatorluğun tek hâkimi olma arzusuyla, ordusunu batıya doğru büyük sefer için hazırlamaya başladı.

LYSİMAKHEİA

Bir yıl sonra (124. olimpiyat, 3.yıl)

Güzel kadın, yaşlı ve yorgun kocasının arkasına geçmiş, ensesini ve sırtını ovalıyordu.

Yaşlı adam, Lysimakhos, emrindeki komutanlarla yaptığı toplantıyı bitirmiş ve şimdi karısıyla küçük salonda yalnız kalmıştı.

Büyük İskender'in son generallerinden biri olan Lysimakhos, şimdi Ponton kıyılarından Trakya'ya Anadolu'nun en kuvvetli krallarından biriydi. Krallığı büyümtü ama bedeli de çok fazla olmuştu. İskender'in ölümü her şeyi berbat etmişti. O beklenmeyen son sebep olmuştu arkadaşlarının ve oğlunun ölümüne… İskender'in öldüğü an hep gözlerinin önüne geliyordu son günlerde.

"Niye susuyorsun?" diye sordu kocasına Arsinoe, "Yine o unutamadığın geceyi mi düşünüyorsun?"

Nasıl unutabilirdi ki o geceyi! İskender'in ölümüyle tüm hayaller, tüm beklentiler bir anda yok olmuştu sanki. O gece anlamıştı dünyanın en büyük imparatorluğunun en kısa süreni olacağını. Her savaştan önce hep gözünün önüne gelirdi İskender'in ölüm döşeğindeki hâli.

"Hadi gel dışarı çıkalım." diye cevap verdi sadece.

Tahta oymalı parmaklıkların üzerinden sarı kocaman çiçekli karga otlarının sarktığı balkondan Marmara'nın boğaz girişi olduğu gibi görülüyordu.

Lysimakhos'un bu yeni başkenti, yarımadanın en dar bölgesinde bir tepe üzerinde yer almıştı. Arka taraftaki balkondan da körfez olduğu gibi görülmekteydi. Bu nedenle ordugâh olarak bu bölgeyi seçmiş ve sadece ordusunu değil, yönetim ile ilgili tüm ekibini de buraya taşımıştı. "Lysimakhos'un yurdu" anlamına gelen Lysimakheia'yı karı koca çok sevmiş, Arisone'nin adını verdikleri ve yeniden inşa ettikleri Ephesos'a bir türlü yerleşememişlerdi. Eski Ephesos'u kanalları açarak, su altında bırakmış ve yeni düzenlemelerle sivrisinek sorununu halletmişti hâlbuki. Artık malarya tehlikesi yoktu Ephesos'da eskiden olduğu kadar.

Güneşin sahille birleşmesine çok az kalmıştı ve ay kendini göstermek üzereydi. Hellespontos ayaklarının altındaydı sanki. Öncü muhafız yelkenlilerinden biri karşıya varmak üzereydi.

"O ölmeseydi her şey çok farklı olurdu." dedi Arsione sadece bir şey söylemiş olmak için.

Daha doğmamıştı Arsione O öldüğü zamanlar Babil'de. Yedi yıl sonra doğacaktı Arsione İskenderiye'de. Çocukluğu ve gençliği hep O'nun ölümünden sonraki savaşları ve generallerin birbirinin kuyusunu kazmakla ilgili kavgalarını dinlemekle geçmişti saraydaki dadılarından ve öğretmenlerinden, babasından ve sonra da kocasından…

"Çok farklı olurdu, hem de nasıl!"

Kalbi sıkışmıştı yine hatırlayınca o felaket anını…"Bölünmezdik böylesine; vurmazdık birbirimize aptalcasına." dedi ve devam etti, "Hellenler de girmişti bizim egemenliğimize. Nasıl da büyümüştük taa Roma sınırından Hindistan'a dek."

Fakat durmuştu her şey 10 Haziran 323 akşamı milattan önce… Koskoca İmparator ölüvermişti en bereketli zamanında. Çok kızıyordu, hem kendine hem tüm kader arkadaşlarına. Ant içmişlerdi hâlbuki bu yedi muhafız general korumaya imparatorluğu ne olursa olsun bu dünyada.

Ay bulutların arkasına gitmiş, denizdeki gemiler artık görünemez olmuştu. Anlaşılan askerleri boğazda taşıyacak olan büyük gemiler ancak şafakta demir alabilecekti. Tüm ordunun karşıya geçmesi ertesi akşam tamamlanırsa bir sonraki sabah güneye doğru harekete geçebilirlerdi. Yaza doğru Seleukos'un ordusuyla karşı karşıya gelmeyi planlıyordu Lysimakhos hiç canı istemese de...

İkisi de konuşmadan gecenin karanlığına dalmışlardı. Büyük imparatorun kalan son iki generali ne zaman karşılaşacaklardı acaba?

Zamanında babasının isteği ile o büyük suikastı gerçekleştirerek Predikkas'ı öldüren adam, şimdi kocasını yok etmeye geliyordu. Arsione bu oyuna ikinci perde de girmişti ve aklı karışıktı. Aklı karışıktı ama sanki başrol oyuncusu olmuş gibi bir hali de vardı.

Lysimakhos önce büyük komutan İskender'i düşündü, sonra da koca imparatorluğun çöküşünün o birinci ve ikinci sahnelerini… Son sahne başlıyordu; acaba nasıl sonuçlanacaktı?

"Hadi içeri girelim." dedi, "Hava soğuk; üşümeyesin."

Odaya girerken sevgili dostu Antigonos'u, 20 sene öncesini, hatırladı. O korkunç ikinci sahneyi…

Yaşlı adam yanaklarının üstünde duran gözyaşlarını güzel karısından gizleyemedi. Hatırladı o korkunç savaşı, Ipsos ovasındaki o kardeş kavgasını.

Antigonos gözünü Perslerle savaşırken kaybetmişti. Lysimakhos ile beraber bir keşif kolunu kontrole giderken, Persler aniden saldırmış ve askerlerinin çoğunu kaybetmişlerdi. Bir Pers savaşçısı kılıcını Lysimakhos'un ensesine indirirken baltasıyla Persin kafasını yarmıştı Antigonos. Lysimakhos'un hayatı kurtulmuştu ama yandan saldıran diğer bir Pers askerinin mızrağının ucundan sol gözünü koruyamamıştı. O zamanlar aynı rüyaları paylaşıyorlardı. Sonra karşı taraflarda olmuşlardı; yarım kalmıştı rüyaları, parçalamışlardı Büyük İmparatorlarının onlara bıraktığı mirasını… İşte bu miras yok olmak üzereydi.

Kendilerinin savaştığı yetmemiş gibi oğulları da savaşmıştı onlarla beraber. Sonunda tek gözlünün oğlu esir düşünce Seleukos'a, çileden çıkmıştı kahrından.

Kendi oğlu da ölmüştü, hem de kendi sarayının zindanında altından kalkamadığı iftiradan.

Uyuyamadı o gece yine… Gördü yine bu kâbusu rüyasında terleye terleye.

Ertesi sabah kahvaltıdan önce sarayın bahçesinde yürüyüşe çıktı köpeğiyle. Seneler önce tohumunu Hindistan'dan getirdiği, şimdi kendi adıyla anılan karga otu çiçeklerinin arasında dolaştılar.

İris çok alışmıştı ona. Ayaklarına sürünürken aniden koşmaya başladı sarı çiçekleri yolmaya başlayan kargayı gördüğü zaman. Biliyordu sahibinin bu çiçekleri gözü gibi kolladığını.

"Sakin ol kızım." dedi İris'e, "Yorma kendini."

İris' de yaşlanmıştı artık sahibi gibi.

Büyük savaş olacaktı besbelli… Bu toprakların ve üzerinde yaşayan insanların da çizilecekti kaderleri. Ertesi gün yola çıkıyordu ordusuyla; Sardis dolaylarında durdurmayı düşünüyordu gelenleri. Frigya'dan dün gelen keşif kolunun komutanı, Seleukos'un ordusunun Torosları geçmekte olduğunu söylemişti. Seleukos, Ipsos savaşından sonra ilk defa geçiyordu Torosları bu kadar büyük bir orduyla. Seleukos'un bu yolculuğu onu yoracaktı. Bu iyi haberdi; ancak toplantıda generallerin söyledikleri çok kötüydü. Agatokles'in ölümünden sonra Anadolu kentlerinde prestij kaybettiğini ve bunun sonucunda da Anadolu halkının desteğini istedikleri gibi alamayacağını söylemişlerdi. En kötüsü de çok güvenerek hazinesini bile emanet ettiği Bergama kalesinin komutanı taraf değiştirdiğini artık saklamıyordu. Arsinoe'ye hiç güvenmeyen Philetarios, Bergama'daki hâkimiyetini garantiye almak için Seleukos'la anlaşmıştı bile.

Odasına gitti. Kemerini, kılcını kuşandı. Atını hazırlamalarını söyledi. Kapıda Arsinoe onu bekliyordu.

“Buralar karışırsa. Mısır’a dön.” dedi, “Oralarda daha mutlu olursun.”

Karısını alnından öptü ve atına bindi.

Bunun son ayrılık olduğunu hissetmişti sanki. Muhafız taburunun ortasında kıyıya kadar atlarını sürdüler. Bekleyen kraliyet gemisinin kaptanı selam verdi ve yol gösterdi.

Gemiye binen Lysimakhos, kaptana kürek emrini verdi ve üç güverteli geminin tüm kürekleri aynı anda hareket etmeye başladı.

Karşı sahilde, harekete hazır ordu onu bekliyordu. Troy kentinin yanından geçerek, Sardis’de düşmanı karşılamak üzere yola çıktılar.

KURUPEDİON OVASI (Manisa'nın kuzeyi)

M.Ö. 281, Şubat sonu (124. Olimpiyat, 3. yıl)

Her iki ordu, Magnesia bölgesinin kuzeyinde Hermos ırmağının (Gediz) suladığı Kurupedion denilen ovada karşı karşıya geldiler. Tam yirmi yıl önce tek gözlü Antigonas'a karşı beraber olan bu iki general şimdi birbirlerini yok etmek için savaşacaklardı.

Bu, İskender'in hayatta kalan son iki generalinin savaşıydı.

Lysimakhos'un hep aynı tarafta oldukları arkadaşının oğlu, Arsinoe'nin kardeşi II. Ptolemi, bu savaşa karışmadı.

Ancak Suriye meselesi nedeniyle II. Ptolemi ile arası açık olan Seleukos, ordularının bir kısmını, olası bir Mısır saldırısı için geride bırakmıştı.

Lysimakhos'un subaylarının bir kısmı da Agastoles'in ölümünden kralarını sorumlu tuttuklarından, savaşa katılmak istememişlerdi.

İki yaşlı kralın orduları birbirlerine saldırdı. Savaşı Seleukos'un ordusu kazandı.

Tepedeki bir ağacın altından yenilgisini seyretmekte olan Lysimakhos'un yanında küçük bir muhafız bölüğü kalmıştı. Savaş alanını terk etmekten başka bir çaresi kalmadığını anlayan Lysimakhos, yanındaki komutana savaş meydanından ayrılma emrini vereceği sırada Seleukos'un askerleri saldırdı. Kralarını korumak isteyen muhafızlar teker teker öldürüldü. Elinde kılıcı, savaşmaya devam eden 80 yaşındaki kral, boynuna yediği bir kılıç darbesiyle yere yığıldı.

Galip ordu savaş alanından büyük bir coşku ile ayrılırken, Lysimakhos'un sağ kalan son askerleri de ölülerini bile alamadan, canlarını kurtarmak için o cehennemden kaçtı.

Lysimakhos ölürken, -her ne sebepten kimse bilemez- Hindistan'da beraber olduğu bilge kölesini ve çölde kaybolan atını hatırladı.

Kralın son nefesini vermiş olan cesedi, onu son ana kadar kurtarmaya çalışırken ölen muhafızlarının altında kalmıştı.

Savaş alanı boşaldığında kuşlar cesetleri didiklemeye geldi. Çok sevdiği sahibinin başından ayrılmayan İris, Lysimakhos'un çiçeklerini koruduğu gibi cesedini de korudu ve kuşların parçalamasına izin vermedi. Ölüm sessizliğini tüm gece devam ettiği ovada sabaha kadar uludu.

Sabahın ilk ışıklarında savaş alanına geri gelen askerler, İris'in havlamasıyla tepedeki ağacın altına yöneld ve kralın cesedini buldular. Onu kırmızı bir kefene sararak arabaya yerleştirdiler.

İris sahibini kuşlara bırakmamıştı. Cenazesini taşıyan arabayı, sahibinin yurduna, Lysimakheia'ya kadar takip etti.

---------- o ----------

Cenazeyi taşıyan gemi Hellenpontos'u gece geçti. Güvertede generallerin taşıdığı meşaleler boğazın suyunu aydınlattı. Kıyıda kalabalığın arasında en önde yer alan Arsinoe ağlamaktaydı.

Sabah olunca, kayalıkların dibinde bir alanda odunlar üst üste konuldu ve Lysimakhos'un cesedi odunların üstüne yerleştirildi.

Hâlâ yanmakta olan meşalelerin biriyle odunlar tutuşturuldu. Alevler rüzgârın yardımıyla parlamış, sanki konuşuyorlarmışçasına bir uğultu ortalığa yayılmıştı.

Kral son yolculuğu için göğe doğru yükselmeye hazırlanırken İris havlamaya başladı.

Arsinoe'nin yardımcılarından Baskar, İris'e hâkim olmaya çalıştı ama başaramadı. Havlamaya devam eden köpek büyük bir hızla, koşarcasına kendini alevlerin içine, sahibinin yanına attı. Göğe doğru, beraberce yükseldiler.

MELAS KÖRFEZİ (Saroz)

M.Ö. 281 Sonbahar (124. olimpiyat, 4.yıl)

Kocasının ölümünden sonra, Lysimakheia'da fazla kalamadı Arsinoe. Büyük oğlunu dayısının yanına, Mısır'a gönderdi. Diğer iki çocuğu ile beraber kocasının kendisine hediye ettiği ve ileride Makedonya'nın başkenti yapmayı planladığı Kassandra kentine gitmeye karar verdi. Muhafızları kara yolculuğunun güvenli olamayacağını söyleyince, yakın arkadaşlarını ve hizmetkârlarını da yanına alarak körfeze indiler ve oradan gemiye binerek yarım adadan ayrıldılar.

Ptolemi Keraunos kaldı Lysimakheia'da ve Seleukos'u bekledi. Mısır dışında tüm imparatorluğun hâkimi durumuna gelen Seleukos, Trakya ve Makedonya'da egemenliğini garanti altına alabilmek için Lysimakhos'un kurduğu kente gitmek için yola çıkmıştı. Keraunos bir mektup göndererek Seleukos'a bağlılığını bildirdi.

Seleukos'u getiren donanma körfeze girdiği zaman, Keraunos İskender'in yaşayan son generalini karşılamak için tüm hazırlıklarını yapmıştı. Seleukos hem zaferin coşkusu hem doğmuş olduğu yerlere uzun bir aradan sonra tekrar dönmenin verdiği heyecan içinde çok mutluydu.

Ana toprağına dönmek adına tanrılara söz verdiği kurban töreni sahile varınca yapılacaktı. Davulların gümbürtüsü ile beraber gemi sahile yanaştı ve borazanlar çalmaya başladı. Keraunos yaşlı kralı eğilerek selamladı ve sonra kendisini kucaklaması için ona sarıldığı sırada, "Hoş geldin yüce kral!" dedi ve hançerini Seleukos'un karnına sapladı. Aynı anda, tepedeki kayalıkların ardına gizlenmiş olan Keraunos'un adamları yaylarını gerdi ve oklarıyla Seleukos'un tüm muhafızlarını öldürdüler; gemilerinin bir kısmını yaktılar. Son general ana topraklarına ayak basmış ama hiçbir söz bile söyleyemeden ölmüştü.

Keraunos, Arsinoe'ye mektup yazdı hemen. Ülkeyi beraber yönetmeyi önerdi. Evlenelim diye de ısrar etti. Kabul ederse, tüm Trakya'nın yönetimini kendisine bırakacağını söyledi.

Kocası ölmüştü ve ülkesi dağılmıştı Arsinoe'nin… Keraunos en büyük düşmanını öldürmüştü. Düşündü önce ama üvey kardeşinin bu teklifini geri çeviremedi. Ortaklıklarının devam etmesi en akıllıca yoldu ve Keraunos'u kontrol edebileceğini sanıyordu.

PANNONIA

Aynı zaman

Lysimakhos'un ölüm haberinden sonra, Seleukos'un da ölüm haberi gelince hayat hızlandı Galya kabilelerinde.

Brennos, savaşa hazır bekleyen savaşçılarına hareket vaktinin geldiğini söylediğinde hepsi bir ağızdan bağırdılar ve yer gök inledi. Mağaralardaki druidler dışarı fırladı. Nemeton'da bekletilen boğalar galibiyet getirmesi için kurban edildi ve kesilip tuzlandıktan sonra arabalara yüklendi.

Brennos'un ordusu, yol almakta olan Kambules'in konvoyuna katılmak için yola çıktı. Hareket emri, beklemekte olan kabilelere ulaştırıldı gecikmeden.

Galyalılar Trakya ve Küçük Asya yollarındaki engellerin artık kalktığını görmüştü. Makedonya krallığına soyunmakta olan Ptolemi Keraunos güçlenmeden saldırıya geçilmeliydi.

Galaterra gerçekleşecekti artık…